

בע"ה

ליקוטי מזהר"ן תורה ח' תנינא "תקעו תוכחה"

עם ביאור הפותח שער בדרכי תהלוכות הספר הקדוש הזה
לבאר ולסדר כל בחינה ופסוק וענין במאמר
היסודות הראויות והטעמים
דבר דבור על אופניו

נכתב ע"פ השיעורים הבהירים
שנמסרו על ידי
הרב ר' יואל משי זהב שליט"א

כל הזכויות שמורות

♦ להשגת הקונטרס ראה פרטים בסוף ♦

מבוא

בשמחה רבה אנו מוציאים לאור ביאור על התורה הזמנית תורה ח' תנינא מתוך השיעורים שנאמרו מפי הרב ר' יואל משי זהב שליט"א.

השיעורים נאמרו בדרך הפשט, ועיקר מטרת השיעור כדי להביא דרך הלימוד בשפה ברורה ונעימה, באופן השווה לכל נפש, הן למקורבים החדשים שעוד לא הורגלו כלל לדרכי תהלכות הספה"ק ליקוטי מוהר"ן, והן לחסידים הוותיקים הרוצים להתלמד ולקבל מסילה ודרך כיצד לגשת אל לימוד בפשיטות בהבנה טובה ובהירה, להקל עליהם להבין ולהשכיל כיצד לסדר את התורה בבהירות דבר דבור על אופניו, בשימת לב על כל בחינה ופסוק וענין המובא במאמר מהו יסוד, ומהו ראייה, ומהו טעם, מהו הסבר, הגדרה, והלבשה.

בדרכי ומעלת הלימוד באופן זה כבר הארכנו בקונטרס "אשכילה בדרך תמים" שיו"ל על ידיו שרובו ככולו בנוי ע"פ הספר 'מסילות' ואבמ"ל.

כל מבקש ומחפש שלומד והולך עם התורות בליקוטי מוהר"ן, יודע שאחד הקשיים בלימוד התורה, שרבי הפרטים ופרטי פרטים יכול לגרום לבלבול ואי בהירות, לפעמים מגיעים לחלקים מסוימים בתורה שלא יודעים האם הם עצות חדשות או ביאורי מאמרי חז"ל על דרך הדרש, וכך לומדים עוד קטע ועוד קטע בלי להתבונן לאיזה צורך גילה לנו אותו רבינו הק', וזה נראה כמין דרשות והרחבות בתורתנו הקדושות, ולפעמים לוקח ימים וחדשים שלימים עד שמתבהר כל התורה לאשורו, וכל זה רק על דרך הפשט, בטרם שצוללים בלימוד העיון.

ובאמת הלא נודע משיחת רבינו ז"ל שתורתיו הקדושים מסודרים בסדר נפלא ובחכמה עמוקה, כי כל תורה הוא בנין גדול ועצום, בנוי באופן נפלא ונורא, כמו ארמון גדול ואדיר, בנוי לתלפיות מושלם ומוגמר בתכלית השלימות, ויש בו היכלות וחדרים ואבסדראות, וחלונות ופשפושין נאים נפלאים ונוראים מאד, ועליות על גבי עליות שונות, והחדרים והחלונות והעליות פתוחים כולם מזה לזה, קשורים ומחברים ומשולבים אחד בהשני בקשרים חזקים הדק היטב, והכל בסדר נפלא ובחכמה עמוקה בתכלית היופי והנוי, ובנועם ומתיקות נפלאה ונוראה (כמבואר בחי"מ סי' שפ"ט).

לכן כמה נחוץ הלימוד בדרך זו, שמציינים דבר דבור על אפניו, שלב אחר שלב, אריח על גבי לבינה, עד שכל בנין התורה מסודר להפליא לראות בכל ענין המובא בתורה, מה כוונתו בדבר זה, האם הוא יסוד, ראייה, או טעם, שאז מתבהר כל התורה עם כל פרטיה, כל פסוק המובא בתורה אינו רק עוד איזה דרש, אלא הוא 'ראיה' לאיזה ענין שנתבאר לעיל.

ויותר מזה כשמדקדקים היטב לראות בראיה, האם הוא ראייה לכל היסוד שנכתב לעיל, או רק לחלק מהיסוד. ולפעמים מגלים שהראיה שכתוב בסעיף ג' הוא בעצם ראייה למה שכתוב בסעיף א', ובלי שימת לב מיוחדת לזה נראה שהפסוקים והבחינות הם רק הוספות על דרך הדרש, לא כן ששמים לב על זה, אזי כל פסוק וכל שורה בתורה מקבל משמעותו הנכונה והאמיתית להבין מדוע הוא נכתב ומה הוא בא לומר.

וכל זה הוא עוד לפני לימוד העיון עם הח"י כללים, אלא בלימוד הפשט בשימת לב לכל הפרטים שכתוב בתורה, שבוודאי אחרי שלומדים בבהירות נפלאה כזו, אזי בנקל לחדש ולעיין אח"כ על פי כללי העיון, מאחר שכל התורה מונחת לפניו על כל פרטיה ודקדוקיה בבהירות נפלאה, ויודע לשים לב על כל תיבה ותיבה.

וכן על דרך זה הוא בטעמים, שבלימוד מהיר נראה שאין כאן טעם כי אם המשך הדרש, אבל בשימת לב זו, מגלים טעם והסבר על היסודות והידיעות שנתבארו לפני זה.

תודות לאל שזכינו לשיעורים אלו שנמסרו בטוב טעם ודעת מתורה א' עד תורה ח' תנינא, ורבים מעידים על עצמם שנפתח להם ליקוטי מוהר"ן חדש, המון פרטים ופרטי פרטים בתורה נתבארו להם היטב, וממש האירו עיניהם להתלמד כיצד ללמוד ולהבין את התורות הק', לכן אמרנו להוציאו לאור בדפוס להיטיב לעם סגולה, ולכתוב את השיעורים על תורה ח', ונקווה שלימוד קונטרס זה יהיה לעזר גדול לכל הלומדים והולכים עם התורה, לפתוח להם שערי הספר הקדוש והנורא הזה להתלמד דרכי תהלוכות התורות הק' בבהירות ובהבנה כראוי.

יש לציין ממה ששמענו במהלך השיעורים, שהגדרות יסוד ראייה טעם וכו', אינם בדווקא ממש, ועיקר התועלת מלימוד בדרך זו ששמים לב על כל פרט ופרט בתורה. ואין בדברינו אלו הכרח שרק כך לומדים את הליקוטי מוהר"ן, אלא שהוא עוזר ומסייע להבין היטיב את התורה בבהירות.

והנה כבר יצא לאור הספר הנפלא ליקוטי מוהר"ן המסודר עם פירוש 'משנתו סדורה' מעשה ידי אומן של הרב ר' יעקב נתן אנשין שליט"א אשר הפליא לעשות בתורות הראשונים של ליקוטי מוהר"ן תנינא לסדרם באופן זה, אך מאחר שעל תורה זו - ח' תנינא לא נדפס, ומחמת בקשת לומדי התורה אשר ביקשו שגם על תורה זו יהיה נדפס ביאור על התורה באופן שיסדר את התורה, לכן העלינו על הכתב את השיעורים של הרב ר' יואל שליט"א שנאמרו בקו מערכת ברסלב במשך תקופה, ותודה מיוחדת למנהלי הקו שהוזילו זהב מכיסם להוצאת השיעורים.

השיעורים נכתבו על ידינו, וכל שגיאה ושגיאה עלינו תלין, ניתן לשמוע את כל השיעורים וניתן להאזין לשיעורים בקו ליבנו בתורתנו: 025664435. שלוחה 2 באוצר השיעורים.

ארגון תמימי דרך

תורה ח' תנינא

בעז"ה נתחיל תורה חדשה, תורה ח' בחלק שני, התורה האחרונה שאמר רבינו בימי חייו.

רבינו הק' פותח המאמר בפסוק: תִּקְעוּ בַחֲדָשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶּא לְיוֹם חַגֵּנוּ כִּי חֶק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁפֵּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב (תְּהִלִּים פ"א) ובסוף המאמר ילביש עניני המאמר בתוך הפסוק:

א. רבינו אומר 'יסוד': אף על פי שתוכחה הוא ¹יְדָבָר גָּדוֹל, ²וּמַטֵּל עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵירוֹ בְּשִׁרְיָא בּוֹ שְׂאִינוֹ מִתְנַהֵּג בְּשׁוּרָה. מביא 'ראיה' שמוטל על כל אחד להוכיח את חבירו: כִּמּוֹ שֶׁכָּתוּב (נִיקְרָא י"ט): "הוֹכִיחַ תּוֹכִיחַ אֶת עַמִּיתְךָ".

מסיים היסוד: אף על פי כן לאו כל אדם ראוי להוכיח.

מביא 'ראיה' ליסוד שאע"פ שיש מצות תוכחה המוטל על כל אדם, עכ"ז לאו כל אדם ראוי לקיים מצוה זו: כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא (כ"ה הגי' בע"י) (עֲרֵכִין טז:) 'תַּמָּה אֲנִי, אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה מִי שֶׁיִּכּוֹל לְהוֹכִיחַ', ומסיים את הראיה ש-וְאִם רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר זֹאת בְּדוֹרוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בְּדוֹר הַזֶּה שֶׁל עֲבָשׁוּ.

מביא 'טעם' מדוע לא כל אחד ראוי להוכיח – דהיינו איזה נזקים הוא גורם בתוכחתו: כִּי כְּשֶׁהמוֹכִיחַ אֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, אֲזִי לֹא דִי שְׁאֵינוֹ מוֹעִיל בְּתוֹכְחָתוֹ – לֹא רַק שְׁאֵינוֹ מוֹעִיל, אֲלֵא אֲדַרְבָּה רַק מְקַלְקֵל – אֲף גַם הוּא מְבַאֵשׁ רֵיחַ שֶׁל הַנְּשֻׁמוֹת הַשּׁוֹמְעִים תוֹכְחָתוֹ.

והיינו כי אם המוכיח אינו ראוי להוכיח, אז "לא די שאינו מועיל בתוכחתו" שזה לבד הוא סיבה 'לפטור' מתוכחה, כמבואר בהלכה שאינו מחויב במצות תוכחה רק אם יש ספק שיקבלו ממנו, אבל אם 'ברור' שלא יקבלו ממנו אזי הוא פטור מתוכחה, אבל אי משום הא הוי אמינא שהוא בגדר 'רשות' הגם שאינו מחויב, אבל אם לא יועיל - לא יזיק, על זה קאמר רבינו שאינו כן, "אף גם הוא מבאיש ריח של הנשמות השומעים תוכחתו" ולכן 'אסור' להוכיח.

וה'טעם' מדוע הוא מבאיש ריח של השומעים תוכחתו? כִּי עַל יְדֵי תוֹכְחָתוֹ הוּא מְעוֹרֵר הָרֵיחַ רַע שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמַדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שֶׁהוּא מוֹכִיחֵם.

יבאר 'טעם' על ידי 'משל' מדוע על ידי תוכחה מעורר הריח רע של המעשים רעים: כְּמוֹ כְּשֶׁמִּנְחָה אֵיזָה דְּבָר גִּשְׁמִי שֵׁישׁ לוֹ רֵיחַ שְׁאֵינוֹ טוֹב, אֲזִי כָּל זְמַן שֶׁאֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ הַדְּבָר, אֵין מְרַגִּישִׁין הָרֵיחַ רַע. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְחִילִין לְהִזִּיז אוֹתוֹ הַדְּבָר, אֲזִי מְעוֹרְרִין הָרֵיחַ רַע.

והנמשל ברוחניות לגבי תוכחה ממי שאינו ראוי להוכיח, כי המעשים רעים יש להם ריח רע, וכל זמן שאין מדברים מהם – זה נקרא שאין מזיזין המעשים רעים, ואז אינם מוציאים ריח רע, ולכן הנמשל הוא: כְּמוֹ כֵּן עַל יְדֵי תוֹכְחָה שֶׁל מִי שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, שְׂמוּכִחוֹ עַל מַעֲשָׂיו הָרָעִים וּמִדּוֹתָיו הָרָעוֹת, עַל יְדֵי זֶה מְזִיזִין וּמַעֲזָרִין הָרִיחַ רֵעַ שֶׁל הַמַּעֲשִׂים רָעִים וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁל הָאֲנָשִׁים שְׂמוּכִיחֵם.

עתה [אחרי שביאר שהתוכחה מעורר הריח רע], הוא מסיים ה'טעם' איזה נזק הוא גורם כשהאינו ראוי מוכיח: וְעַל כֵּן שֶׁמִּזִּיז וּמַעֲזָר הָרִיחַ רֵעַ שֶׁל הַמַּעֲשִׂים וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת, עִי"ז נמשך ג' קלקולים, שכל אחד הוא תוצאה מהקודמת, ¹הוא מְבַאֵשׁ רִיחָם, כמו שביאר המשל והנמשל הנ"ל. ² וכתוצאה מהבאשת ריחם - וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מַחְלִישׁ אֶת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלָּהֶם, ³ וכתוצאה מהחלשת הנשמה - וְעַל יְדֵי זֶה נִפְסָק הַשְּׁפַע מִכָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּאֵלוֹ הַנְּשָׁמוֹת מאחר שהנשמה חלשה, לכן אין ביכלתה לגרום המשכת השפע בכל העולמות התלויים בה בנשמה זו.

מביא 'טעם' שהבאשת הריח מחליש הנשמה, ובשביל הטעם מקדים יסוד: כִּי עֶקֶר יְנִיקַת הַנְּשָׁמָה הוּא מְהַרִּיחַ.

מביא 'ראיה' מגמרא לידיעה זו שיניקת הנשמה מהריח: כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכָרוֹנָם לְבִרְכָּה (בְּרֵכוֹת מ"ג:) מִנֵּין שֶׁמְבָרְכִין עַל הָרִיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר: "כֹּל הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה יָהּ" – אֵינָהּ דְּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נִהְיֶית מִמֶּנּוּ וְלֹא הַגּוֹף, הֵוֵי אוֹמֵר: זֶה הָרִיחַ' עכ"ד הגמרא. מבואר מהגמרא, שהנשמה נהנית - דהיינו יונקת, מהריח.

אחרי הקדמת היסוד שיניקת וחיזוק הנשמה הוא מהריח טוב, ממילא מובן זה לעומת זה הטעם שקבלת התוכחה ממי שאינו ראוי, שמבאיש ריח, הוא מחליש הנשמה: וְעַל כֵּן, עַל יְדֵי זֶה הַמוֹכִיחַ, שֶׁהוּא מְבַאֵשׁ רִיחָם, עַל יְדֵי זֶה נִחְלָשֶׁת הַנְּשָׁמָה, שִׁינִיקָתָהּ

מְהָרִיחַ בְּנִ"ל, וגם עתה מובן ממילא, שעל ידי שנחלש הנשמה, אם כן נעשה גם הדבר השלישי, ש-וּמִמִּילָא נִפְסָק הַשְּׁפַע מְכַל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם.

עתה רבינו מבאר הצד לעומת זה, אם המוכיח אכן ראוי להוכיח, איזה תועלת הוא עושה בתוכחתו, שהוא ממש ההיפך לעומת הנזק שהאינו ראוי עושה בתוכחתו [שהאינו ראוי הוא עושה ריח רע, ולעומת זה המוכיח הראוי הוא מוסיף ריח טוב בנשמה]: אֲבָל כְּשֶׁהַמוֹכֵחַ רָאוּי לְהוֹכִיחַ, אֲזִי אֶדְרָבָא לא רק שאינו מעורר ריח רע, אלא אדרבה הוא מוסיף ונותן ריח טוב בְּהַנְשָׁמוֹת עַל יְדֵי תוֹכְחָתוֹ¹

[וממילא מובן שעל ידי שנעשה חלק ראשון זה של הוספת ריח טוב בנשמה, שמשם הנאת ויניקת הנשמה, כנ"ל, אם כן ממילא מובן שגם נעשה שני הדברים האחרים, 2. שמחזק הנשמה יותר, 3. וממילא נעשה שפע בעולמות התלויים בנשמה זו].

עתה מביא 'ראיה' שתוכחה ממי שהוא ראוי להוכיח, הוא מוסיף ריח טוב בנשמה: כִּי הַתּוֹכְחָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּבַחֲיַנַת הַתּוֹכְחָה שֶׁל מֹשֶׁה, שֶׁהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, שְׂמֵשָׁה הִיָּה בּוֹדָאֵי מוֹכִיחַ הָרָאוּי לְהוֹכִיחַ, - וּאֲצִלוּ מִצִּינוּ דָּבָר זֶה שֶׁהוֹסִיף רִיחַ טוֹב בְּנִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי הַתּוֹכְחָה כְּרָאוּי: שֶׁעַל יְדֵי תוֹכְחָתוֹ נָתַן בָּהֶם רִיחַ טוֹב, וְהָרָאִיָּה שֶׁמַּעֲשֵׂה הָעֵגֶל הוֹסִיף לְיִשְׂרָאֵל רִיחַ טוֹב? מִבֵּיא פֶסוּק: בְּבַחֲיַנַת (שִׁיר הַשִּׁירִים א): "נִרְדִּי נָתַן רִיחוֹ", הִנָּאמְרָ עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, עֲזֹב לֹא נֶאמַר, אֲלֹא נָתַן, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י שָׁם - עַל פֶּסוּק זֶה "עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסִּיבוֹ נִרְדִּי נָתַן רִיחוֹ" וּז"ל: "בַּעֲוֹד שֶׁהִשְׁכִּינָה בְּסִינֵי קִלְקִלְתִּי בַּעֲגָל, וְלִשׁוֹן חִבָּה כָּתַב הַכְּתוּב נָתַן רִיחוֹ וְלֹא כָּתַב הַבִּאִישׁ אוֹ הַסְּרִיחַ". וְכְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְכִרְוָנָם לְבִרְכָּהּ, בְּנִמְרָא (שִׁבְתָּ פֶח): אִמֵּר עוֹלָא עֲלוּבָה כֹּלָּה מִזְנָה בַּתּוֹךְ חוֹפְתָהּ, אִמֵּר רַב מְרִי בְּרָה דְּבַת שְׂמוּאֵל מֵאִי קְרָא עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסִּיבוֹ נִרְדִּי וְגו', אִמֵּר רַב וְעַדִּין חֲבִיבוּתָא הִיא גַבֵּן דְּכָתִיב נָתַן וְלֹא כָּתַב הַסְּרִיחַ.

¹ ומבואר בליקוטי הלכות בכמה מקומות שתוכחת הצדיק גורם שהעוונות יתהפכו לזכויות, ואז נמצא שהעוונות מולידין ריח טוב, והוא זה לעומת זה כמו שעוון גורם ריח רע, כך ה'זכות' מוליד ריח טוב).

והנה פשטות הכוונה של חז"ל הוא, שבאמת העגל הוליד ריח רע, רק מחמת חיבתן של ישראל לפני המקום לא רצה לכתוב בלשון מגונה, וכתב בלשון סגי-נהור 'נתן' במקום עזב או הסריח, אבל רבינו מפרש כפשוטו, שבאמת לא עזב ולא הסריח רק 'נתן' ריח טוב.

ובאמת צ"ע למה הוא כן, הלא טבע העוונות שמוסיפין ריח רע? על זה על זה מבאר שזה נעשה על ידי הקול התוכחה של משה: **כִּי עַל יְדֵי תוֹכְחָהּ שֶׁל מֹשֶׁה עַל מַעֲשֵׂה הָעֶגֶל הוֹסִיף וְנָתַן בָּהֶם רִיחַ טוֹב**, רבינו מוסיף 'הגדרה' על ריח טוב **שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא'**, והטעם שריח טוב הוא מזונא דנשמא, כבר נתבאר לעיל, **כִּי עֵינֶיךָ יִנִּיקֶת הַנִּשְׁמָה הִיא מִהָרִיחַ כֵּן"ל**. וכיצד ומדוע משה הוסיף ריח טוב? על זה קאמר שזה נעשה על ידי בחינת 'קול' **כִּי עַל יְדֵי 'קוֹל' הַמּוֹכִיחַ שֶׁהוּא רָאוּי, עַל יְדֵי זֶה הוּא נוֹתֵן רִיחַ טוֹב בְּהִנְשָׁמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא כֵּן"ל**.

עד כאן ביאר רק ש'תוכחה' הראויה מוסיף ריח טוב, וכאן הוסיף שזה נעשה באמצעות ה'קול', עתה מתחיל לבאר ה'טעם' מדוע על ידי ה'קול' נעשה ריח טוב: וכדי להבין הטעם מקדים כמה ידיעות שעל ידי צירוף כל הידיעות נעשה הטעם.

יסוד א: **כִּי יֵשׁ 'מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא' ו'מְזוּנָא דְגּוּפָא'** והוא מושג המובא בתיקוני זוהר (תק"ז כ"א). ורבינו מגלה שהם זה לעומת זה ש- **וְעַל יְדֵי מְזוּנָא דְגּוּפָא, נִחְלָשׁ מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא**.

עתה מביא ה'טעם' מדוע ע"י מזונא דגופא מחלישים מזונא דנשמא: [הטעם בנוי משילוב של כמה שלבים]: שלב 1. **כִּי עַל יְדֵי מְזוּנָא דְגּוּפָא, וּמִסְבִּיר ש'מְזוּנָא דְגּוּפָא' הֵינּוּ כפשוטו המזון הגשמי שנותנים לגוף דְּהֵינּוּ עַל יְדֵי אֲכִילָהּ וּשְׁתִּיָּהּ, עַל יְדֵי זֶה מִגְדִּילִין אֶת בְּחִינַת 'עֶקֶב דְּסִטְרָא אֲחֵרָא' [יש לציין שאינו מבאר מהו העקב דסטרא אחרא, ובפשטות הכוונה על בחינת ה'רגלין' (נה"י) דס"א] עכ"פ מובן שנוסף ונתגדל כח סטרא אחרא].**

מביא ב' ראיות מפסוק שאכילה גשמי מגדיל העקב דסט"א, ראיא א': בְּבַחֲנִית (תהלים מ"א): "אוֹכֵל לַחֲמֵי הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב": רבינו דורש הפסוק כך: 'אוכל לחמי' על ידי שאוכל לחם מזונא דגופא, עי"ז 'הגדיל עלי עקב' מגדיל את העקב, והיינו העקב דסט"א.

'ראיה' ב' כי כמו שבגשמיות מבואר בחז"ל שאכילה מגדיל העקב הגשמי, כן הוא ברוחניות שמזונא דגופא מגדיל ומגביר העקב הרוחני דקליפה: כִּי עַל יְדֵי הָאֲכִילָה נִתְחַזְקִין הָעֵקֶבִים וְהַרְגָּלִין, בְּבַחֲנִית (שַׁבָּת קנב) : דַּק בְּכַפִּי וְתִשְׁפַּח בְּנִגְרִי. פירש"י: "אכול הרבה, ותמצא האכילה בפסיעותיך, שיחזק כחך" [דוק הוא לשון כוסס, שתדוך ותטחן הרבה בשיניך]. נמצא שהאכילה מחזק בגשמיות את הרגל והעקב, וכן הוא גם ברוחניות, שמזונא דגופא מגדיל את העקב הרוחני, דהיינו עקב דסט"א.

שלב 2. של הטעם: וְאִזְּכָרְנָהּ גִּדְּלָהּ, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, עֶקֶב דְּסִמְרָא אַחֲרָא, עַל יְדֵי זֶה נִחְלָשׁ, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, בְּחִינַת עֶקֶב דְּקִדְּשָׁה, [אינו מביא ראיא לזה אבל בפשטות היינו על פי הכלל השישי 'זה לעומת זה עשה אלקים', לכן מאחר שיש עקב דסט"א, כך 'זה לעומת זה' יש עקב דקדושה [כמו שמביא מיד ע"ז פסוק שיש עקב דקדושה], ו'כשזה קם זה נופל', א"כ כשמתחזק העקב סט"א, ממילא נחלש העקב דקדושה].

שלב 3. מבאר מהו ה'עקב דקדושה': יִשְׁהוּא בְּחִינַת (מְשִׁלִּי כ"ב) : "עֶקֶב עֲנֹה יֵרָאֵת ה'", נמצא שהעקב דקדושה הוא 'יראת ה'".

שלב 4. עתה 'מגדיר' ש'יראת השם' הוא 'ריח' - יִשְׁהוּא בְּחִינַת רִיחַ, ומביא ראיא מפסוק ש'יראת השם' הוא 'ריח': בְּבַחֲנִית (יִשְׁעֵיהָ י"א) : "וְהִרְיָחוּ בִּירְאֵת ה'" [נאמר על משיח] נמצא שיראת ה' הוא בחינת ריח.

שלב 5. והלא נתבאר לעיל שהריח הוא - יִשְׁהוּא מְזוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא.

נמצא עתה אחרי הקדמת כל השלבים האלו מבואר הטעם מדוע מזונא דגופא מחליש מזונא דנשמתא. ונסכם שלבי הטעם: 1. מזונא דגופא מגדיל העקב דסט"א, 2. עקב סט"א הוא מחליש העקב דקדושה, 3. עקב דקדושה הוא יראת ה', 4. יראת ה' הוא ריח, 5. ריח הוא

מזונא דנשמתא – נמצא מכל זה שמזונא דגופא (שמגדיל עקב דס"א, ומחליש עקב / יראה / ריח דקדושה), הוא מחליש המזונא דנשמתא דהיינו הריח.

עד כאן למדנו ידיעה א' שמזונא דגופא מחליש מזונא דנשמתא דהיינו הריח והיראה.

עתה יגלה ידיעה ב': אחרי שהקדים שהריח והמזונא דנשמתא נחלש על ידי המזונא דגופא, מגלה מה התיקון לזה²: שהוא "קול" דקדושה, [ובזה מתחיל להתחבר למה שהתחיל לבאר בענין ה"קול" שזה מוסיף ריח טוב לנשמה כמו שיתבאר]. וְהַתִּיקוֹן לְזֶה לַהֲרִיחַ וְהִירָאָה שֶׁנֶּחֱלֵשׁ הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת "קול".

ומבאר לזה ב' טעמים

טעם א'

טעם מדוע ה'קול' הוא תיקון להריח והיראה, [והוא מורכב מב' פרטים]: פרט א' כִּי בְּחִינַת 'קול' הוּא מְשַׁקָּה אֶת הַגֶּן, פרט ב' מבאר מהו ה"גן": שְׁשִׁים גִּדְּלִים כָּל הָרִיחֹת וְהִירָאוֹת, וקודם מביא ראייה משולבת מפסוק ל'פרט א' - שהקול הוא משקה את הגן: בְּבִחִינַת (בְּרֵאשִׁית ב'): "וַיִּנְהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן" ודורש רבינו את הפסוק: נִהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְכוּ' זֶה בְּחִינַת קוֹל, וכאילו הפסוק אומר 'וקול יוצא מעדן להשקות את הגן'. ומביא ראייה ש'נהר' הוא 'קול': בְּבִחִינַת (תְּהִלִּים צ"ג): "נִשְׁאָו נְהָרוֹת קוֹלָם". נמצא הראייה משולבת מב' פסוקים: 1. נהר הוא קול, כמו שכתוב "נשאו נהרות קולם", 2. כתוב "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", נמצא שהקול משקה את הגן.

אחרי שהביא ראייה לפרט א' שמה שמשקה את הגן הוא הקול, עתה מביא ראייה לפרט ב' שהשקאת הגן היא בשביל שמהשקאה זו יגדל ויצמח היראה [דהיינו הריח כנ"ל]: וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג'): "אֶת קֶלֶךְ שְׂמֵעֲתִי בִּגְן וְאִירָא". נמצא שבגן היה קול

² ובפרט כי הלא כל אדם מוכרח לאכול מזון לגוף, ומה יעשה שלא יחלש עי"ז מזון הנשמה שהוא הריח והיראה השם.

דקדושה [קול של תוכחה מה'], וזה הגדיל את היראה אצל האדם. נמצא שמהי פעולת הקול בגן? הגדלת היראה!

נמצא שהסדר הוא כך: פרט 1. נהר משקה את הגן, היינו הקול כמ"ש "נשאו נהרות קולם", פרט 2. על ידי הקול גדל הריח והיראה בגן שהוא מזון הנשמה, כמ"ש "את קולך שמעתי בגן ואירא".

עתה מסכם 'טעם' הראשון לידיעה זו [השניה] שהתיקון הוא בחינת 'קול', לפי שצמיחת היראה על ידי הקול שבגן, הוא הוא צמיחת הריח דקדושה, והלא הריח הוא מזונא דנשמתא כי יניקת הנשמה מהריח: **כִּי זֶה הַקּוֹל מְשַׁקֶּה אֶת הַגֶּן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה גִּדְּלִים שָׁם כָּל הָרִיחוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יִרְאָה כִּנ"ל שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת מְזוּנָא דְנִשְׁמָתָא כִּנ"ל.** נמצא מובן הטעם מדוע התיקון למזון הנשמה הוא ה"קול", כי הקול הוא משקה את הגן ומביא יראה וריח טוב שהוא מזון הנשמה [נמצא שאע"פ שנחלש מזון הנשמה על ידי האכילה והמזון לגוף, שזה החליש הריח והיראה שהוא מזון הנשמה, אבל יש תיקון לזה ע"י הקול המשקה את הגן שזה מגדיל את היראה והריח דקדושה שהוא מזונא דנשמתא.

והנה ה'טעם' הראשון' היה כי ה'קול' מחזק העקב דקדושה ומזונא דנשמתא והריח, עכשיו יעבור ליתן עוד **טעם שני** מדוע התיקון הוא בחינת 'קול', לפי שהקול מכניע את העקב דס"א: **כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל נִכְנָע בְּחִינַת עֶקֶב דְּסִטְרָא אֲחֵרָא,**

וכדי להבין הטעם השני למה ה'קול' מכניע עקב דס"א, מקדים ליתן 'הגדרה' על 'קול', שהוא בחינת 'קול יעקב': **כִּי זֶה הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת (שם כ"ז): "הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב"** הרי ש'יעקב' יש לו בחינת 'קול'.

ולפני שימשיך לבאר הטעם, יקדים להביא 'ראיה' שהקול שנאמר אצל יעקב, הוא הקול של הגן עדן שמגדל הריח: **וְעַל כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לְבְּחִינַת הָרִיחַ בְּבְחִינַת (שם) [מה שכתוב אחר הפסוק 'הקול קול יעקב']:** **"יִרְאָה רִיחַ בְּנֵי בְרִית שְׂדֵה", הַנֶּאֱמָר בְּיַעֲקֹב,** נמצא שיעקב [שהוא בחי' הקול דקדושה כמ"ש 'הקול קול יעקב'] הוא הוא בחי'

הריח [והיראה] דקדושה שנשמע בהגן, [וזהו ריח השדה שהוא ריח הגן עדן כמשאחז"ל, שהוא הוא 'את קולך שמעתי בגן ואירא' שהריח והיראה הוא צומח מהקול אשר בגן שהוא יעקב בחי' הקול קול יעקב].

ולפי"ז שיעקב הוא הקול הנ"ל, יגמור הטעם מדוע התיקון הוא על ידי ה'קול', כי 'יעקב' הוא בחינת הכנעת העקב דס"א והוא מכניע עקב דסמ"א אחרא, וראי' לזה: בְּבַחֲיִנַת (שם כ"ה): "וַיִּדְרוּ אוֹחֶזֶת בַּעֲקֵב עֵשָׂו". וממילא מובן הטעם מדוע על ידי הקול נתתקן הנזק של המזונא דגופא שהוא הגדלת העקב דס"א כנ"ל, כי הקול דקדושה הכניע את העקב דס"א והגדיל העקב דקדושה שהוא הריח והיראה בחי' הקול קול יעקב.

נמצא שיש ב' טעמים למה התיקון הוא על ידי קול, טעם א', כי הקול מגדל הריח דקדושה, טעם ב' כי הקול מכניע העקב דס"א [שגרמה כל הקלקולים]

לסיכום = ידיעה א', על ידי מזונא דגופא [שהוא העקב דס"א] נפגמה העקב דקדושה והיראה והריח,

ידיעה ב' = התיקון הוא בחינת 'קול', שהוא משקה ומגדל הריח דקדושה, ומכניע העקב דקליפה.

ועתה נעבור לידיעה ג' מהו ה'קול' הזה? ויבאר שה"קול" הזה הוא הקול ה"מוכיח הראוי".

וְזֶה הַקּוֹל הוּא בְּחִינַת קוֹל הַמוֹכִיחַ הָרָאוּי. שקול המוכיח הוא המגדל את הריח טוב והיראה שהוא מזונא דנשמתא.

מביא 'ראיה' מפסוק ש'קול' הוא קול של תוכחה מהמוכיח הראוי: בְּבַחֲיִנַת (ישעיה נ"ח): "הֲרֵם כְּשׁוֹפֵר קוֹלְךָ וְהִגַּד לְעַמִּי פִשְׁעֵם" וכו', מבואר בפסוק זה שהמוכיח הראוי [כי הפסוק מדבר מהנביא שה' אומר לו להוכיח את ישראל להגיד להם פשעים], הוא צריך לזה בשביל התוכחה בחינת 'קול'. כמו שאומר הפסוק: הֲרֵם כְּשׁוֹפֵר קוֹלְךָ, [ואז דייקא] והגד לעמי פשעים.

ו'הטעם' שהמוכיח צריך 'קול' כזה הוא, כדי שהקול הזה הוא יגדיל ויצמיח את הריח טוב בהנשמה, וכמו שנתבאר בתחילת התורה, שהמוכיח מוכרח שתוכחתו לא תזיז את המעשים רעים לעורר ריח רע שהוא מזון הנשמה, נמצא שקול המוכיח שאינו ראוי מחליש מזון הנשמה, ונהיות שלאחר כן נתבארו עוד פרטים למה צריך לזה הקול, כי חוץ מה שנתבאר בתחילת התורה שקול מוכיח שאינו ראוי מחליש הנשמה, נתבאר אח"כ שה'מזונא דגופא' והעקב דסט"א מחלישין הריח והמזונא דנשמתא, והעצה הוא ה'קול', לכן עכשיו חוזר עוד הפעם על כל פרטי החשבון של תחילת התורה לבאר כי הקול הזה לא רק שהוא נחוץ בשביל להציל מהפגם של מזונא דגופא, שגורם חלישת הריח, רק במיוחד הוא נצרך למוכיח שיהיה תוכחה כראוי. **כִּי הַמוֹכִיחַ שְׂרוּצָה לְהוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל וּלְהַגִּיד לָהֶם פְּשָׁעֵם וְחַטָּאתָם** [רבינו מדגיש שרואים בפסוק שמדבר ממוכיח, מזה שהפסוק אומר 'והגד לעמי פשעים'], **הוא הרי צריך לזה הקול בְּדִי שְׁלֹא יִבְאִישׁ רִיחָם עַל יְדֵי שְׁמַעוֹרָר עֲוֹנוֹתֵיהֶם בְּנ"ל**, **עַל כֵּן צָרִיךְ לְזֶה הַקּוֹל** ולכן הפסוק אומר על המוכיח הזה: **הרם כשופר "קולך", כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל הוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן בָּהֶם רִיחַ טוֹב, כִּי עַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל גִּדְּלִים כָּל הַרְיחוֹת, כִּי זֶה הַקּוֹל מְשַׁקֵּה אֶת הַנֶּגֶן וְכו' בְּנ"ל**.

עד כאן ביאר רבינו רק תיבת 'קולך', [ובפשטות תיבת 'הרם' לא מבאר], ועתה הולך לבאר תיבת 'כשופר'. וכדי לבאר תיבת 'כשופר', רבינו מוסיף 'הגדרה' על ה'קול המוכיח הראוי', שהוא 'קול הניגון של השיר שיתער לעתיד': וְזֶהוּ: **"הָרֵם כְּשׁוֹפֵר קוֹלְךָ"** 'כשופר' דִּיקָא, ואומר ההגדרה החדשה: **כִּי זֶה הַקּוֹל הַמְשַׁקֵּה אֶת הַנֶּגֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן"** כמו שנתבאר לעיל, הוא בְּחִינַת קוֹל הַנֶּגֶן שֶׁל הַשִּׁיר שֶׁיִּתְעַר לְעֵתִיד כְּשִׁיתְחַדֵּשׁ אֶת עוֹלָמוֹ שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פְּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, כְּבָרָע. כך מבואר בזהר כמה פעמים, שלעתיד יחדש השי"ת את העולם, ואז יתעורר שיר חדש, והשיר הזה הוא סוד השם הוי"ה בריבוע, דהיינו י יקו יקוק, שזה נקרא פשוט, כפול, משולש, רבוע, וי' אותיות אלו של כתיבת השם הוי"ה כך באופן הזה, הוא בגימ' ע"ב].

ורבינו מגלה כאן, שהקול של המוכיח הראוי הוא בחינת הקול של השיר חדש הזה דלעתיד, ורק משום שיש לו את זה, לכן הוא יכול להוכיח, כי קול ניגון זה דלעתיד הוא הנותן ריח טוב בנשמות.

ומביא שני ראיות ל'הגדרה' זו, שקול המוכיח הוא קול השיר שיתער לעתיד:

ראיה ראשונה: כי הלא נאמר על קול המוכיח הראוי הפסוק 'הרם כשופר קולך', וכשופר הוא ר"ת... וְזֶהוּ: 'כְּשֹׁפֶר' רֵאשִׁי תְבוּת: פְּשׁוּט, כָּפּוּל, שְׁלוּשׁ, רְבוּעַ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשִּׁיר שֶׁלְעֵתִיד שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקּוֹל הַמְשָׁקָה אֶת הַנֶּגֶן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הַקּוֹל דִּיכָא הוּא יָכוֹל לְהוֹכִיחַ, וְזֶהוּ: "הָרֵם כְּשֹׁפֶר קוֹלְךָ" 'כְּשֹׁפֶר' דִּיכָא, כִּנ"ל. דהיינו שהקול יהיה באופן שהוא נמשך מעדן דהיינו מהשיר פשוט כפול שלוש רבוע שיתער לעתיד, שרק אז קול המוכיח לא יבאיש את ריח השומעים רק אדרבה יוסיף ריח טוב בהם דהיינו יראה, שהוא מזונא דנשמתא.

נמצא ראיה מהפסוק שהקול שמרים המוכיח להוכיח לעם ישראל על פשעם, הוא נקרא 'כשופר' שהוא ר"ת פשוט כפול שלוש רבוע, שהוא קול השיר שיתער לעתיד. - והטעם שצריך שיהיה לו הקול הזה דייקא, הוא כדי שיוכל להוסיף ריח טוב בנשמות שהוא מוכיחם ומגיד פשעם כנ"ל.

ראיה שניה מדברי חז"ל שהקול המוכיח הוא קול השיר שיתער לעתיד: וְזֶהוּ בְּחִינַת "מוֹשְׁכִין עָלָיו חוֹט שֶׁל חֶסֶד" הַנֶּאֱמָר בְּמוֹכִיחַ הָרָאוּי, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּה (תַּמִּיד כח) הַמוֹכִיחַ אֶת חֵבְרוֹ לְשֵׁם שְׁמַיִם הֵינּוּ מוֹכִיחַ הָרָאוּי, מוֹשְׁכִין עָלָיו חוֹט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנֶּאֱמָר: "מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי, חֵן יִמְצָא"³ עכ"ד חז"ל.

³ ופירש רש"י (משלי כח, ג): מוכיח אדם וגו' - על עבירות שבידו ומפרישו מהם. אחרי חן - לאחר זמן חן ימצא בעיניו יותר ממחליק לשון, מצינו בבראשית רבה כל מקום שנאמר אחרי אינו אלא מופלג, אחר, סמוך, בתחומא על אלה הדברים מוכיח אדם אחרי, זה משה שהוכיח את ישראל אחר הקב"ה שנקראו אדם שנא' (יחזק' לד) אדם אתם ונאמר בו כי מצאת חן בעיני (שמות לג) ממחליק לשון זה בלעם האומר לישראל דברים מתוקנים מה טובו אהליך יעקב (במדבר כ"ו) משה מכריז השמרו לכם פן יפתה ובלעם מכריז ומחניף עשו תאותכם ואינו מקפיד לא

ועתה מבאר הראיה, ומקודם מבאר מהו ה'חוט של חסד הנזכר כאן בדברי חז"ל: כִּי 'חוט של חסד' הוא חוט שנעשה מ'חסד' ולקמן יבאר מה זה 'חסד', וכאן יבאר המהות של ה'חוט', דהיינו זֶה בְּחִינַת שְׁנִקְלַע וְנִשְׁזָר וְנַעֲשֶׂה חוט מֵהַנִּימִין, כי כל חוט מצורף מכמה נימין [שערות] דקין, שכשקולעין ושוזרין אותן יחד נעשה מזה 'חוט'. אחרי שביאר מהו 'חוט' יעבור לבאר למה נקרא חוט של 'חסד'? וכדי להבין זאת מקדים קודם 'ידיעה': שְׁעַל אֱלוֹ הַנִּימִין [שְׁקוֹרִין סְטְרִינִים] יִתְנַגֵּן הַנֶּגוֹן וְהַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁל דְּלַעְתִּיד, שֶׁהֵם ע"ב נִימִין פְּנִינֵי שֵׁם י"י ק"ק יק"ו יק"ק, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁיר פְּשוט כְּפֹל וְכו', כְּמוֹכָא בְּתַקוּנִים (תקון כ"א) שֶׁהוּא עוֹלָה כְּלוּ ע"ב י"י אֲוִתוֹת אֱלוֹ שֶׁל רְבוּעַ שֵׁם הוִי"ה [היינו שכותבים באופן של פשוט כפול וכו' דהיינו י"י ק"ק וכו'] הוא גימטריא ע"ב, והוא גימטריא חס"ד, ולכן נקרא חוט של 'חסד' חוט של הע"ב נימין דלעתיד, שהוא גימ' חס"ד. וְעַל אֱלוֹ הַנִּימִין יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁל דְּלַעְתִּיד כְּשִׁיחֲדֵשׁ אֶת עוֹלָמוֹ.

יביא ראייה שלעתיד כשיהיה חידוש העולם [ובנין העולם מחדש] אז יהיה ענין 'חסד' שהוא גימ' ע"ב' [הנימין], הראיה היא מהפסוק בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים פ"ט): "עוֹלָם חֶסֶד יִבְרָךְ"⁴ שנאמר בלשון עתיד, ורבינו דורשו שלעתיד [יהיה חידוש העולם מחדש] ויבנה עולם חדש של חסד, נמצא כתוב בפסוק שבנין העולם דלעתיד יהיה ע"י 'חסד' שהוא גימ' ע"ב, והיינו שלעתיד יהיה השיר שיתער מע"ב נימין גימ' חסד, שְׁאֵז יִתְעַר שִׁיר פְּשוט וְכו'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'חוט של חסד' הַנֶּ"ל, כלומר נמצא שנתבאר עד עתה מהו ה'חוט של חסד' דהיינו חוט הנעשה מהנימין של השיר דלעתיד. ועתה מבואר מה שאמרו חז"ל שזה זוכה המוכיח לשם שמים כראוי הַנֶּאֱמָר בְּמוֹכֵיחַ הָרָאוּי הֵינּוּ בְּחִינַת הַחוט

איש אל ויכזב באומו' אבל בכס אומ' ולא יעשה ושלמה צוח על שניה' נאמנ' פצעי אוהב ונעדרות נשיקות שונא (משלי כז).

⁴ בפסוק כתוב לפני זה "חסדי ה' עולם אשירה".

הַנַּעֲשֶׂה מִהַנִּימִין הֵנ"ל שְׁעֲלֵיהֶם יִתְנַגֵּן הַשִּׁיר הַזֶּה בְּשִׁיחָהּ חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, בְּחִינַת "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה", כֵּן"ל.

רבינו מבאר שאין זה רק שכר למוכיח שזוכה לחוט של חסד, אלא שזהו תנאי בתוכחה, שאינו ראוי להוכיח רק כשיש לו החוט של חסד, דהיינו הקול הראוי להוכיח שזה יש רק כשיש לו הקול של השיר דלעתיד שנמשך מהע"ב נימין שרק אז אינו מבאיש ריח רק אדרבה מוסיף ריח טוב בנשמות. וְזֶהוּ: 'מוֹשְׁכִין עָלָיו חוֹט שֶׁל חֶסֶד', מהו 'מושכין'? מבאר רבינו ז"ל בְּחִינַת הַמְּשָׁכָה, 'מושכין' דייקא, כי נודע בשביל לנגן על נימין צריך למשוך ולמתוח את הנימין כדי שיוכלו לנגן עליהם שְׁמוֹשְׁכִין וּפּוֹשְׁטִין אֶת הַנִּימִין כְּדֵי לְנַגֵּן עָלֵיהֶם שִׁיר הֵנ"ל, שמושכין 'עליו' – על המוכיח, את החוט של חסד, כדי שתוכחתו יהיה בו את הקול של השיר דלעתיד ורק אז תוכחתו לא תבאיש ריח רק אדרבה תוסיף ריח טוב בנשמות.

נמצא יש לנו ראייה נוספת שקול המוכיח הראוי הוא הקול דלעתיד, כי מבואר בחז"ל שמושכין עליו חוט של חסד דהיינו הקול של השיר דלעתיד כמו שנתבאר.

אחרי כל האריכות מתיבת 'והתיקון לזה הוא על ידי בחינת קול' עד כאן, מסיים מה היה כוונתו בכל אריכות דבריו הק', שהביא ראיות שהתיקון לחולשת הנשמה הוא על ידי הקול! ואיזה קול? היינו קול המוכיח הראוי! וזהו שמסיים: נִמְצָא שְׁעַל יְדֵי קוֹל הַמוֹכִיחַ הָרָאוּי הוּא נוֹתֵן רִיחַ טוֹב בְּהַנְשָׁמוֹת כֵּן"ל. וביאר עוד שפנימיות קול זה הוא קול השיר דלעתיד.

עתה הולך לבאר כיצד זוכין לקול זה, שלב אחר שלב וזה מתחיל מכאן אות ב, עד אות י', וכשזוכין לכל שלבים אלו שיתבארו, אז זוכה לקול זה כמו שיתבאר שם סוף אות י'.

ב. אֵךְ לְבוֹא לָזֶה, לְבְּחִינַת קוֹל הֵנ"ל, הוּא עַל יְדֵי תַּפְלָה. וכמו שיתבאר שלב אחרי שלב עד אות י' כיצד זוכין לזה על ידי תפלה.

עתה הולך רבינו לבאר על ידי איזה סוג תפלה זוכין לזה. ויתבאר שיש שני סוגי תפלה (תפלה ברחמים ותחנונים, ותפלה בחי' דין). [ולזכות להקול הוא על ידי סוג התפלה המבואר בהמשך האות שהוא תפלה בחי' דין, ולא על ידי התפלה המבואר כאן מיד תפלה ברחמים ותחנונים].

רבינו אומר יסוד: **בִּי עֶקֶר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים**, רבינו לא מביא ראיה, אבל מוהרנ"ת מציין המראה מקום שהוא משנה בפרק ב דאבות: "וכשאתה מתפלל, אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים לפני המקום ברוך הוא".

רבינו מבאר כיצד זוכה להתפלל ברחמים ותחנונים? **וְעֶקֶר הַרַחֲמִים תְּלוּי בְּדַעַת**, על ידי 'דעת' דקדושה הוא זוכה לשפע הרחמים מלמעלה, ואז זוכה להתפלל ברחמים ותחנונים.

וה'ראיה' לזה מפסוק שהרחמים תלוי בדעת: **כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה י"א): "לֹא יָרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הָרָקֵדְשִׁי, כִּי מִלְּאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים"** פסוק זה נאמר על לעתיד.

רבינו 'מבאר' מה הראיה מהפסוק: **כִּי לְעֵתִיד יִגְדֹּל הַדַּעַת** כלשון הפסוק 'כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים', וְאִזּוּ יִתְקִים 'לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי', שלא יהיה השחתה ואכזריות, רק רחמנות, היינו שאז מחמת שיגדל אז הדעת [והיינו לדעת את ה'], עי"ז **לֹא יִהְיֶה שׁוּם הֶזֶק וְאַכְזָרִיוּת, כִּי יִתְפַּשֵּׁט הַרַחֲמָנוּת עַל יְדֵי הַדַּעַת**, **כִּי עֶקֶר הַרַחֲמִים תְּלוּי בְּדַעַת**. נמצא ראיה מהפסוק שמתי אין אכזריות ויש רק רחמנות? - כשיש דעה את ה'. ולכן כשרוצה שיהיה לו רחמים שיוכל להתפלל ברחמים ותחנונים, צריך שיהיה לו הגדלת הדעת⁵.

רבינו אומר עוד יסוד: **וְלַפְעָמִים, בְּשֶׁהִסְטָרָא אַחֲרָא יוֹנְקָת מִן הַרַחֲמָנוּת הֵיינוּ** אפילו כשיש לו כבר רחמנות דקדושה, אבל מחמת שהסט"א יונקת מזה (כנודע שהסט"א

⁵ ומשמע מדברי רבינו שכדי להתחנן ולבקש רחמים מהשי"ת, צריך שיהיה הרגשה של רחמנות בלב.

דרכה לינק שפע קיומה מן הקדושה), עי"ז נעשה שלש דברים: 1. **אַזי הֵם מְשִׁיכִין לְעֶמְלָן הֶרְחֵמְנוּת שגם בצד הסט"א יהיה רחמנות, דהיינו שיהיה לו לאדם רחמנות דסט"א.**

2. רבינו מוסיף עוד, שלא רק שהאדם יש לו רחמנות דסט"א, רק שגם הרחמנות דקדושה שלו נתמעט, **וְאַזי נִתְּמַעַט הֶרְחֵמְנוּת אֶצְלָנוּ** שיש לו פחות רחמנות דקדושה, [מקודם היה לו הרבה רחמנות דקדושה, ועכשיו יש לו רק מעט רחמנות דקדושה].

3. ורבינו מוסיף עוד, שאפילו המעט רחמנות דקדושה שנשאר לו נפגם: **וְאַפְלוּ מְעַט הֶרְחֵמְנוּת שְׁנִשְׁאָר, הוא בְּבַחֲיַנַת אַכְזָרִיּוּת.**

רבינו מביא 'טעם' לדבר השלישי הנ"ל שמעט הרחמנות נעשה אכזריות: **כִּי עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הֶרְחֵמְנוּת, נִתְּקַלְקַל הֶרְחֵמְנוּת וְנַעֲשֶׂה אַכְזָרִיּוּת, ומבאר מדוע כשהם יונקים מהרחמנות דקדושה נתקלקל הרחמנות לאכזריות? כִּי הלא הרחמנות של הסט"א אינה רחמנות כלל רק אכזריות, וראיה מפסוק: "רַחֲמֵי רַשָּׁעִים אַכְזָרִי" (משלי י"ב), רואים בפסוק שיש רחמנות שנראה כרחמנות, אבל באמת הוא כולו אכזריות. ומאחר שהרחמנות של הסט"א היא אכזריות, לכן כשהסט"א יונקת מהרחמנות של הקדושה - וְעַל כֵּן גַּם מְעַט הֶרְחֵמְנוּת דקדושה הַנִּשְׁאָר אֶצְלָנוּ, הוא בְּבַחֲיַנַת אַכְזָרִיּוּת, כִּי נִתְּקַלְקַל עַל יְדֵי שֶׁהֵם יוֹנְקִים מִן הֶרְחֵמְנוּת, חֶסֶד וְשָׁלוֹם, כִּנ"ל. כי מחמת הרחמנות של הרשע נוגע ברחמנות דקדושה, עי"ז מתקלקל הרחמנות דקדושה [כמו דבר מקולקל שנוגע בדבר טוב, אזי הוא מקלקל גם את הטוב] ונתהפך למהות של רחמנות דסט"א שהוא רחמנות מזוייפת, שלאמיתו הוא אכזריות.**

מביא 'ראיה' מפסוק שע"י היניקה של הסט"א מהרחמנות דקדושה, עי"ז מתקלקל הרחמנות דקדושה ונעשה לאכזריות: **וְזֶה בְּבַחֲיַנַת (אִיכָּה ד') : "גַּם תִּנָּחֲסוּ חֲלָצוֹ שֶׁד" וסיום הפסוק הוא 'היניקו גוריהן בת עמי לאכזר'. הנה 'תנים' היינו תנין, שהוא רומז על הסט"א [וכן רש"י פי' שם שהתנין הוא אכזרי],**

ומבאר רבינו מהו ה'שד' של הסט"א [של התנים], שבזה יהיה מרומז שהוא אכזריות שינק מן הרחמנות דקדושה, כי הנה תיבת 'שד' - זה בחינת רחמנות דסט"א אחרא, וראי' לזה [מורכבת מב' פרטים] פרט א' = בחינת: "כְּשֶׁד מְשַׁדִּי" (ישעיה י"ג), שהפ' הוא שה'שד' [שפירושו אכזריות] בא ונמשך מ'שד"י, פרט ב' [מה זה שד"י? שמשם יונק הסט"א ונעשה 'שד'] כי 'שדי' הוא בחינת רחמנות דקדושה, והראיה היא מפסוק: בְּבַחֲיֹנֶת (בְּרֵאשִׁית מ"ג) : "וְאֵל שְׂדֵי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים", נמצא שרחמים בא משם 'שדי' שהוא נותן לכם רחמים, דהיינו שהוא מקור הרחמנות.

ורבינו מבאר 'טעם' מדוע שם 'שדי' הוא ענין הרחמים? כי 'שדי' הוא מלשון שידוד, היינו שידוד המערכות, וכידוע ששידוד המערכות של הטבע, נעשה על ידי התפלה, וְהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה, וְהוּא שִׁדּוּד הַמַּעֲרָכוֹת והרי נתבאר לעיל שעיקר התפלה הוא רחמים ותחנונים, נמצא ש'שדי' רומז על ענין הרחמים דקדושה [סיכום: שדי הוא לשון שידוד המערכות שנעשה על ידי תפלה, שעיקרו הוא רחמים, ואם כן כשאומרים ש'שד' בא מ'שד"י, הכוונה היא שהאכזריות נמשך מן הרחמנות, - על ידי שינק מהרחמנות]. ולפי"ז פ"י הפסוק הוא: גם תנים חלצו שד שהסט"א [התנים] יש לו בחינת 'שד', דהיינו שיש לו אכזריות שיונק מן הרחמנות מ'שדי'.

עתה רבינו דורש המשך הפסוק 'בת עמי לאכזר', שבזה יתבאר ה'ראיה' שמיניקת הרחמנות דסט"א מהקדושה בבבחי' גם תנים חלצו שד [שד משדי], עי"ז נפגם הרחמנות דקדושה ונתהפך לאכזריות: וְעַל יְדֵי "שד מְשַׁדִּי", בְּחִינַת הַרְחָמְנוּת דְּסִטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת: 'גַּם תְּנִים חָלְצוּ שֶׁד', עַל יְדֵי זֶה 'בֵּת עַמִּי לְאַכְזֹר', היינו שגם בת עמי שהם כלל ישראל שהם רחמנים, ברחמנות דקדושה, גם נתהפכים לרחמנות דסט"א מחמת היניקה של התנים דסט"א מהרחמנות. ו'הטעם' כנ"ל: כִּי עַל יְדֵי זֶה יִשְׁהוּ יוֹנְקִים מִן הַרְחָמְנוּת עַל יְדֵי זֶה גַּם מַעֲט הַרְחָמְנוּת הַנִּשְׁאָר אֶצְלָנוּ נִפְגָּם וְנִנְעָשָׂה אַכְזָרִיוֹת כְּנ"ל. יש לציין בדרך אגב שענין זה שחלצו שד מרמז על רחמנות של הנחש והסט"א, חוץ מהראי' שמביא רבינו [מהפסוק כשד משד"י], מבואר גם מפשטות הפסוק

כי 'חלצו שד' היינו הרחמנות של התנין כמו שפירש"י שם שמרחם על בנו להניקו וכו'.
[ונהפך לאכזריות כי הוא מגדל גוריו להיות נחשים].

רבינו אומר עוד 'יסוד': מה נעשה מקלקול הרחמנות לאכזריות? שעי"ז נעשה עוד 6 ענינים של קלקול:

1. ועל ידי זה שנתקלקל הרחמנות ונעשה אכזריות, נפגם הדעת, [כמו שע"י הדעת נעשה רחמנות דקדושה, מובן שלעומת זה על ידי קלקול הרחמנות לאכזריות, נפגם הדעת דקדושה, (כי אם פוגמים בתוצאה, פוגמים בשורש)].

ו'ראיה' מחז"ל שאכזריות פוגם הדעת: בְּבַחֲיִנַת כָּל הַבּוֹעִים, חֲכָמָתוֹ מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנּוּ (פְּסָחִים סו:). כעס הוא אכזריות, נמצא שעל ידי כעס ואכזריות מסתלקת החכמה והדעת.

2. כשנפגם הדעת, עי"ז נקטן הדעת דקדושה: וְאֵיזִי נִקְטָן הַדַּעַת, וְנַעֲשֶׂה בְּבַחֲיִנַת מַחֲיֵין דְּקִטְנוֹת.

3. כשנעשה מוחין דקטנות, יונק הסט"א מהדעת: וְאֵיזִי הֵם יוֹנְקִים, חֵם וְשָׁלוֹם, מִפְּנֵים הַדַּעַת, היינו שגם הסט"א יונק ומקבל דעת (דעת דסט"א), ע"י שיונק מהדעת דקדושה שנקטן.

ו'הראיה' שגם בצד הסט"א יש דעת: בְּבַחֲיִנַת (בְּרֵאשִׁית ג'): וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם" ערום בדעת. נמצא ראייה הִינּוּ דַּעַת דְּסִטְרָא אֲחֵרָא, ומבאר מהיכן יש לו לסט"א דעת (כי הלא כל הסט"א היא רק 'רוח שטות' בלי שום דעת)?, כמו שמבאר לעיל שְׁיוּנֵק עַל

⁶ וכנודע מהאר"י ומובא להלן בסוף האות, שכשיש גדלות המוחין אז א"א להסט"א לינוק מהדעת, אמנם רק כשיש מוחין דקטנות שהוא דינים, אז יכולה הסט"א לינוק.

יְדֵי נְפִילַת הַדַּעַת דִּקְדָּשָׁה שְׁנִפְנָם עַל יְדֵי אֲכֻזָּרוֹת וְכַעַם כְּנ"ל וְכנ"ל - שֶׁהַכַּעַס מְסַלֵּק הַדַּעַת, וְאֵז נִקְטָן הַדַּעַת, וְזוֹה יוֹנֵק הַסֵּט"א דַּעַת דַּסֵּט"א.

4. וּמִזֶּה - ע"י, שֶׁהַסֵּט"א יִנָּק מִהַדַּעַת בָּא, חָס וְשָׁלוֹם, תַּאֲוֹת נִאֻף.

וּמִבָּאָר 'טַעַם' מְדוּעַ עַל יְדֵי פֶגַם וְקִטְנוֹת הַדַּעַת בֵּא תַאֲוֹת נִאֻף? כִּי הַמֶּלֶךְ דִּקְדוּשָׁה, דִּהְיִינוּ כְּשִׁישׁ לַאֲדָם דַּעַת דִּקְדוּשָׁה כְּרֹאֵי, זֶה הוּא מְחֻצָּה פְּרוּסָה בְּפָנֵי תַאֲוֹה זֶה, וְהַטַּעַם שֶׁהַדַּעַת הוּא מְחֻצָּה בְּפָנֵי הַתַּאֲוָה: כִּי מִבּוֹאָר בַּחז"ל ש- 'אֵין אָדָם עוֹבֵר עֲבָרָה אֶלָּא אִם בֵּין נִכְנָם בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת' (סוֹטָה ג), וְא"כ רַק כְּשֶׁאֵין דַּעַת דִּקְדוּשָׁה אֵז נִכְשָׁל בַּהַתַּאֲוָה, אֲכָל בְּשִׁהְמַת וְהַדַּעַת שְׁלֵם, הוּא מִגֵּן בְּפָנֵי הַתַּאֲוָה הַזֹּאת, כִּי אֵין לוֹ רוּחַ שְׁטוּת וְכֵן אֵינוֹ נִכְשָׁל בַּעֲבִירָה.⁷

רַבִּינוּ מוֹסִיף פֶּרֶט נוֹסֵף בַּעֲנִין הַמוֹחַ הַמִּגֵּן בְּפָנֵי הַתַּאֲוָה: שֶׁלֹּא רַק שִׁישׁ מִח אֶחָד - מְחֻצָּה א', אֲלֵא יֵשׁ ג' מוֹחִין - ג' מְחֻצּוֹת: כִּי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מוֹחִין כְּנוֹדַע מֵהַר"י שִׁישׁ חֲכָמָה, בִּינָה, דַּעַת, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא בְּחִינַת מְחֻצָּה פְּרוּסָה בְּפָנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה וְכִשְׁשִׁישׁ שְׁלֹשָׁה מוֹחִין דִּקְדוּשָׁה, יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מְחֻצּוֹת פְּרוּסוֹת בְּפָנֵי הַתַּאֲוָה. וְלִקְמָן יִמְשִׁיךְ לִבָּאָר 'וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַדַּעַת נִפְגַּם ח"ו, מִזֶּה בֵּא תַאֲוֹת נִאֻף', אֵךְ מִקּוֹדֶם שֶׁגּוֹמֵר דְּבָרָיו לִבָּאָר עַל פִּי זֶה שִׁישׁ ג' מוֹחִין, יִבְיֵא רֹאֵי עַל מָה שֶׁהִבִּיא לַעֲלִיל שֶׁמֵּהֵמָּה נִמְשָׁךְ רַחֲמָנוּת וְתַפְלָה, כִּי הִיּוֹת שִׁישׁ ג' מוֹחִין לִכֵּן יֵשׁ ג' מִיָּנִי רַחֲמָנוּת וְג' תַּפְלוֹת, וְזֶה רֹאֵי שֶׁהַרַחֲמָנוּת וְהַתַּפְלוֹת נִמְשָׁכִין מֵהֵמָּה.

וּמֵאֵלּוֹ הַשְׁלֹשָׁה מוֹחִין דִּקְדוּשָׁה, נִמְשָׁךְ שְׁלֹשָׁה מִיָּנִי רַחֲמָנוּת, כְּמִבּוֹאָר לַעֲלִיל בַּתְּחִילַת הָאוֹת שֶׁהַרַחֲמָנוּת הוּא עַל יְדֵי הַדַּעַת, וְאִם כֵּן מִכָּל אֶחָד מֵהַשְׁלֹשָׁה מוֹחִין וְדַעַת, נִמְשָׁךְ מִן רַחֲמָנוּת אֶחָד, וְלִכֵּן יֵשׁ ג' מִיָּנִי רַחֲמָנוּת.

⁷ וְהִנֵּה דָבָר זֶה יָדוּעַ שֶׁתַּאֲוֹת נִאֻף הוּא פֶּגַם [טִיפָּה] הַמוֹחַ, וְאֵז הַקְלִיפָה יוֹנֵקֶת מִמֶּשׁ מֵהַמוֹחַ רַח"ל, וּמִמִּילָא מוֹבֵן שֶׁכְּשֶׁהַמוֹחַ הוּא בְּשִׁלְיָמוֹת אֵי אִפְשָׁר לַהֲקִלִּיפוֹת לִינוּק, וְעִיקָר מֵה שֶׁרַבִּינוּ מוֹסִיף שֶׁעַל יְדֵי זֶה שֶׁהַדַּעַת נִקְטָן - נַעֲשֶׂה מִזֶּה נִאֻף, כִּי נִפְלוּ הַמְחֻצּוֹת הַמִּגִּינִים בְּפָנֵי זֹאת הַתַּאֲוָה, וְהִבֵּן.

רבינו מביא ראייה שיש שלשה מיני רחמנות: **כִּי יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, בְּבַחֲיַנַּת מַה שְּׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרָנָם לְבִרְכָּהּ עַל פֶּסוּק (בְּרֵאשִׁית כ"א) : "אִם תִּשְׁקַר לִי וּלְנִינִי וּלְנִכְדֵּי", מְבֹאֵר שִׁישׁ שְׁלֹשָׁה לְשׁוֹנוֹת לִי, וּלְנִינִי [הֵינּוּ בְנִי], וּלְנִכְדֵּי. וּדְרָשׁוּ חֲזוֹ"ל: עַד כָּאֵן רַחֲמֵי הָאֵב עַל הַבֶּן רַק עַד דּוֹר שְׁלִישִׁי מִגִּיעַ רַחֲמֵי הָאֵב, דִּהְיִינוּ לְבָנוּ וּלְנִכְדוֹ, אֲבָל מִדּוֹר רְבִיעִי וְאִילֶךְ כִּבְרֵי אֵינוֹ דּוֹאֵג וּמִרְחָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, וַיֵּרָא פֶּרֶשָׁה נֹד וְהוֹבָא בְּפִרְשֵׁי יֵשׁ), רְבִינוּ מְבַאֵר הֵטַעַם מִדּוּעַ רַק לְשֹׁלֶשׁ דּוֹרוֹת מִגִּיעַ הִרְחָמִים: הֵינּוּ מֵאַחֵר יֵשׁוּם בְּבַחֲיַנַּת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, וְהֵטַעַם שִׁישׁ רַק שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, הוּא מֵאַחֵר- וְהֵם נִמְשָׁכִין מִשְׁלֹשָׁה מַחֲזִין וּמֵאַחֵר שִׁישׁ רַק שְׁלֹשָׁה מוֹחִין לְכֵן יֵשׁ רַק שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת, וְלִכֵּן יֵשׁ רַחֲמָנוּת רַק לְשֹׁלֶשׁ דּוֹרוֹת. רְבִינוּ גַם מְבַאֵר לְפִי זֶה ה'הֵטַעַם' מִדּוּעַ הִרְחָמָנוּת הוּא עֲנִין שֶׁל דּוֹרוֹת שְׁמִרְחָם עַל בְּנוֹ וְעַל בֶּן בְּנוֹ – וְהֵינּוּ כִּי מֵאַחֵר שֶׁהִרְחָמָנוּת נִמְשָׁךְ מִהִמּוֹחִין, וְהֵלָא מְבֹאֵר בְּתִיקוּנֵי זוֹהַר כִּי 'מִתְּ הַבֶּן מִמִּתְ הָאֵב' (תִּקּוּן י"ח). וְלִכֵּן הִרְחָמָנוּת [מַה שֶּׁהָאָדָם מִרְחָם עַל עֲצָמוֹ] שֶׁנִּמְשָׁךְ מִהִמּוֹחִין, הוּא לֹא רַק עַל עֲצָמוֹ, אֲף גַם עַל בְּנוֹ וּבֶן בְּנוֹ, לְפִי שֶׁהִמּוֹחַ נִמְשָׁךְ מֵהָאֵב לְהַבֵּן, וְכִשְׁמִרְחָם עַל הַבֶּן וְהִנֵּכֵד נִחְשָׁב כְּאִילוֹ הוּא מִרְחָם עַל עֲצָמוֹ, וְהֵג' מוֹחִין שֶׁמִּמֶּנּוּ נֹבַע הֵג' רַחֲמָנוּת, אֶחָד נִשְׁאָר אֲצִלּוֹ וְלִכֵּן מִרְחָם עַל עֲצָמוֹ, וְהַשְׁנִי עֵבֶר [בְּמִקְצַת] לְבָנוּ, וְלִכֵּן מִרְחָם עַל בְּנוֹ, וְהֵג' עֵבֶר לְבֶן בְּנוֹ, וּמִרְחָם גַם עֲלָיו. – עַכ"פ יֵשׁ לָנוּ רְאִיָּה מִהִפְסוּק אִם תִּשְׁקוֹר לִי וְגו' וְדַבְרֵי חֲזוֹ"ל עַל זֶה עַד כָּאֵן רַחֲמֵי וכו', שִׁישׁ ג' מִינֵי רַחֲמָנוּת.**

וּלְפִי"ז שִׁישׁ ג' מוֹחִין וְג' מִינֵי רַחֲמָנוּת מוֹכֵן לְמַה יֵּשׁ ג' תְּפִלוֹת בְּיוֹם וְזֶה בְּבַחֲיַנַּת שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת בְּיוֹם, שְׁחִרִית מִנְחָה מְעִרִיב. הֵטַעַם שִׁישׁ 'שֹׁלֶשׁ' תְּפִלוֹת דִּיקָא – כִּי הֵלָא תְּפִלָּה הוּא רַחֲמָנוּת כִּנ"ל, וְהִרְחָמִים נִמְשָׁךְ מֵהִדְעַת דִּהְיִינוּ מִהִשְׁלֵשׁ מוֹחִין, וְלִכֵּן יֵשׁ שֹׁלֶשׁ תְּפִלוֹת: כִּי כָּל תְּפִלָּה וְתְּפִלָּה הוּא בְּבַחֲיַנַּת מִתְּ מִיִּתְד מֵאֲלוֹ הַשְׁלֹשָׁה מַחֲזִין, יֵשׁוּם בְּבַחֲיַנַּת שְׁלֹשָׁה מִינֵי רַחֲמָנוּת הִתְלַוִּיִּים בְּמִתְ, כִּי עֶקֶר הַתְּפִלָּה הִיא רַחֲמִים וְתִחְנוּנִים כִּנ"ל. הַתְּפִלָּה כְּרָאוּי הִיא 'רַחֲמִים' דְּקָדוּשָׁה שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵה'דַּעַת' דְּקָדוּשָׁה – כִּי הַתְּפִלָּה כְּרָאוּי הִיא רַחֲמִים וְתִחְנוּנִים כִּנ"ל [אֵל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קִבֵּעַ רַק רַחֲמִים וְתִחְנוּנִים],

והיינו שלש התפילות שהם שלשה מיני רחמנות. והרחמים תלוי בדעת, דהיינו שהם נמשכים משלשה מוחין. ולכן מחמת השלשה רחמנות הנמשך משלשה מוחין, לכן יש שלש תפילות ביום. [וזה ישמש כראיה נוספת שיש שלשה מיני רחמנות ושלשה מיני דעת, כי הלא עיקר התפלה היא רחמים, והרחמים נמשך מהדעת, ומזה שרואין שיש 'שלשה' תפלות ביום, נמצא שיש ג' מיני רחמנות שנמשך מג' מיני מוחין].

ועכשיו חוזר למה שהתחיל שהיות שהשמירה מניאוף הוא רק מהמוח שהוא מחיצה פרוסה בפני התאוה, [והוסיף שזהו ג' מחיצות שכל א' מגינה בפני התאוה] וְעַל כֵּן כָּשֶׁהֲדַעַת נַפְנָם, חֵם וְשָׁלוֹם, כְּנ"ל, ונקטן הדעת למוחין דקטנות, כְּזֶה בָּא, חֵם וְשָׁלוֹם, תַּאֲוֹת נְאֻף כְּנ"ל, כי מחמת הסתלקות הדעת אין לו המחיצות המונעות, ויש לו רוח שטות ואז מתגבר התאוה.

לאחר שביאר 4 קלקולים שנעשו על ידי שיונקים מרחמנות [1 נקטן הדעת, 2 נעשה מוחין דקטנות, 3 הס"א יונקים מהדעת, 4 נעשה תאוות ניאוף] יעבור לעוד ב' קלקולים שנעשה כתוצאה מזה

5. וְאִזִּי כְּשֶׁנַּפְנָם הָרַחֲמָנוֹת וְהַדַּעַת [שזה נעשה על ידי יניקת הסט"א מהרחמנות], אִזִּי מחמת שאין לו דעת דקדושה, א"כ אין לו רחמנות כי עיקר הרחמים תלוי בדעת, ולכן אז אי אפשר להתפלל בְּבַחֲיַנַּת רַחֲמִים וְתַחֲנוּגִים, וְאִזִּי הַתְּפִלָּה היא לא ברחמים רק להיפך בְּבַחֲיַנַּת 'דין'.

6. רבינו אומר כאן יסוד חדש: וְכִשְׁהַתְּפִלָּה בְּבַחֲיַנַּת דִּין, אִזִּי הַסְטָרָא אֲחֵרָא בּוֹלְעַת אֶת הַתְּפִלָּה, חֵם וְשָׁלוֹם, ו'הטעם' לזה שהסט"א בולעת התפלה, הוא על פי מה שנתבאר לעיל באות זה שהסט"א אינה יכולה לינוק מהדעת כשהיא בגדלות המוחין, רק כשנפגם הדעת ונקטן, רק אז היא יכולה לינוק מהדעת, וכשנפגם הדעת, והסט"א יונקת מהדעת, אז נתהפך הרחמנות לאכזריות דהיינו לדינים, כִּי עֵקֶר יְנִיקַת הַסְטָרָא אֲחֵרָא היא מְבַחֲיַנַּת דִּינִים שֶׁהֵם מֻחִין דְּקַטְנוֹת בְּחִינַת אֱלֻקִּים, כִּידוּעַ מהאר"י שהוי"ה הוא מוחין דגדלות בחי' רחמים, ואלקים הוא בחי' מוחין דקטנות בחי' דינים [וג']

מיני מוחין דקטנות הוא בגימ' חר"ן, שהוא החרו"ן אף והדינים, ומזה יונקים הסט"א [ועל
בן הם נאחזין, חס ושלום בתפלה זו שהיא בבחינת דין ובולעין אותה, חס
ושלום.

לסיכום:

יש שני סוגי תפילה:

- א. יש 'תפילה ברחמים ותחנונים', שזהו עיקר התפלה כראוי, שזה הסט"א אינה יכול לבלוע.
 - ב. יש 'תפילה בבחינת דין', שהסט"א נאחז בה ויונקת ממנה ובולעת אותה.
- א. כיצד נעשה ה'תפלה כראוי ברחמים ותחנונים'? על ידי הדעת, מתפשט הרחמנות, ואז
יכול להתפלל ברחמים ותחנונים.
- ואז יכול להתפלל שלשה תפלות ביום, כל תפלה היא מוח מיוחד מהשלשה מוחין והדעת,
ונמשך שלשה מיני רחמנות להתפלל ברחמים ותחנונים.
- [וכשהדעת שלם, שאז יש לו שלשה מוחין, וכאו"א מהם הוא מחיצה פרוסה להגן מפני
התאוה שהיא באה רק כשיש לו רוח שטות].
- ב. כיצד נעשה התפלה בבחינת דין? 1. כשהסט"א יונקת מן הרחמנות, נתמעט הרחמנות
דקדושה אצל האדם, וגם מעט הרחמנות שנשאר אצל האדם נתקלקל ונעשה אכזריות, 2.
וע"י שנפגם הרחמנות ונעשה אכזריות, 3. ע"י שנפגם הדעת נעשה מוחין דקטנות, 4. ואז
מחמת שנפגם הדעת ונקטן, אזי הסט"א יונקת מהדעת ונעשה דעת דסט"א. - נמצא שיש
פגם הרחמנות, ופגם הדעת, וא"כ כשאין לו דעת ורחמנות, אזי אינו יכול להתפלל ברחמים
ותחנונים רק להיפך בבחי' דין. — ומחמת שהסט"א יונקת מפגם הדעת, לכן הסט"א יונקת
מהתפלה הזאת שהיא בבחי' דין, והיא בולעת אותה.

[ונתבאר עוד ענין שכשהדעת נפגם, מזה בא תאוה נואף כי יש לו רוח שטות, ואין לו
המחיצות להגן מפני התאוה, ורבינו ביאר זאת מפני שזה הקדמה להבין הראיות של סעיף
הבא].

ג. אומר רבינו יסוד חדש: מה העצה כשהתפלה בבחינת דין, שהסט"א בולעת את התפלה?
וְאִזְּכָרְהָ תִּפְלָה בְּבַחֲנֵינָהּ דִּין, אִזְּכָרְהָ בְּעַל כַּח גְּדוֹל, שְׂיֻכָּל לְהִתְפַּלֵּל
תִּפְלָה בְּבַחֲנֵינָהּ דִּין הֵינּוּ שִׁיתְפַּלֵּל לְכַתְחִילָהּ תִּפְלָה כְּזֹאת שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵינָהּ דִּין, [לא שיפול
לזה בהכרח מחמת פגם הדעת ח"ו, כי דעתו הוא בשלימות נפלא], רק הכוונה שיש לו כח
גדול כזה מחמת צדקותו שיכול להתפלל לפני השי"ת לא ברחמים ותחנונים רק בבחינת
דין.

והנה הגם שמובין בפשטות שזלע"ז, לתקן הפגם של תפלה בבחינת דין בקליפה, צריך תפלה
בבחינת דין מצד הקדושה, אולם לקמן יבאר רבינו טעם נפלא למה צריך דוקא תפלה כזו,
וגם יבואר למה צריך 'בעל כח גדול', וגם יבואר יותר מהותה של תפלה זו.

מביא רבינו 'ראיה' שיש צדיק שמתפלל לכתחילה תפלה בבחי' דין: וכן הוא ראייה להיסוד
שהעצה הזוה"ק הוא כשיש פגם הדעת שמזה בא תאות ניאוף, אז העצה שיהיה צדיק בעל כח
שיוכל להתפלל בחי' דין: כְּמוֹ פִּינְחָס בְּעֵת שֶׁקָּנָא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, שאז התפלל
פנחס בבחי' דין.

יביא ראי' שתפלת פנחס היה אז בבחי' דין? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ק"ו): "וַיַּעֲמֵד
פִּנְחָס וַיִּפְלֵל", וְדַרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבָרְכָהּ (סִנְהֶדְרִין מ"ד): ויתפלל לא נאמר
אלא ויפלל, מלשון פלילות 'שֶׁעָשָׂה פְּלִילוֹת' [פירש"י: דין] עִם קוֹנּוֹ' שלא דיבר בלשון
רכה ברחמים אלא בדרך דין "בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו: רבוננו של עולם על אלו
יפלו עשרים וארבעה אלף מישראל?"; הֵינּוּ תִּפְלָה בְּבַחֲנֵינָהּ דִּין.

עתה רבינו הולך להביא 'ראיה' ו'טעם' מדוע במעשה זמרי הוצרך להתפלל אז בבחי' דין
דייקא (ולא כעיקר התפלה כראוי ברחמים ותחנונים): כִּי קָנָא עַל מַעֲשֵׂה זִמְרִי, קודם
מביא 'ראיה' שעל מעשה כזה כמעשה זמרי, צריך להתפלל בבחי' דין: שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינָהּ
(אִיּוֹב ל"א): "כִּי הוּא זָמָה וְהוּא עֶזְרָן פְּלִילִים" הפסוק הזה מדברת מעבירה כזו
שנקראת זימה, ועל זה אומר הפסוק 'והוא עזרן פלילים' ודורש רבינו - הֵינּוּ שֶׁהוּא עֶזְרָן

שְׁצָרִיכִין לָזֶה תַּפְלָה בְּבַחֲיַנַּת דִּין שֶׁהוּא בְּחִינַת פְּלִילִים, בְּחִינַת: וַיַּעֲמֵד
פְּנֵחָם וַיַּפְלִל ש'הוא עוון' כִּזֶּה שְׁצָרִיכִים לָזֶה 'פְּלִילִים' מִלְשׁוֹן וַיַּפְלִל פְּלִילוֹת, הֵינּוּ תַּפְלָה
בבחי' דין.

ועתה מבאר ה'טעם' מדוע הוצרך אז דייקא תפלה בבחי' דין: כי נתבאר לעיל באות ב' ב' כי
כְּשֵׁי־שׁ פָּנָם תַּאֲוֹת נֶאֱוָה, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶה בֹּא מִחֲמַת שְׁנִפְגָּם הַדַּעַת וְנַעֲשֶׂה מוֹחִין
דְּקִטְנוּת, שֶׁהוּא בַּחֲיַנַּת דִּינִים, שְׁאֵז הַתַּפְלָה בְּבַחֲיַנַּת דִּין וְהַסְטָרָא אַחֲרָא בּוֹלְעַת
אוֹתָהּ, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, וְלִכֵּן אֵז בְּמַעֲשֵׂה זְמִירָה הוֹצֵר פִּנְחָס לְהַתְּפַלֵּל בַּבְּחִי' דִּין כַּמִּשְׁכָּל וַיַּעֲמֵד
פִּנְחָס וַיַּפְלִל, כִּי אֵז צָרִיכִין בַּעַל כַּח גְּדוֹל, שֶׁיִּתְּפַלֵּל תַּפְלָה בְּבַחֲיַנַּת דִּין, שֶׁהוּא
תִּיקוֹן עַל הַתַּפְלָה הַפְּגוּמָה, כְּמוֹ בָּעֵת שֶׁהָיָה מַעֲשֵׂה זְמִירָה שֶׁהָצֵרַךְ פִּינְחָס
לְהַתְּפַלֵּל תַּפְלָה בְּבַחֲיַנַּת דִּין.

עתה מבאר ה'טעם' מדוע העצה לזה כשהתפלה היא בבחי' דין והסט"א בולעת אותה,
שיהיה צדיק שיתפלל תפילה בבחי' דין, וגם למה צריך שהצדיק יהי' 'בעל כח': ב' כְּשֵׁי־שׁ
הַבַּעַל כַּח מִתְּפַלֵּל תַּפְלָה בְּבַחֲיַנַּת דִּין, וְאֵזִי הַסְטָרָא אַחֲרָא רוֹצֶה לְבָלַע
אוֹתָהּ, ב' הִיא בּוֹלְעַת תְּמִיד הַתַּפְּלוֹת שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת דִּין כַּנִּלְכָּד, כִּי תַּפְלָה שֶׁל
אָדָם פְּשוּט שֶׁמִּתְּפַלֵּל בַּבְּחִי' דִּין הַסְטָרָא יֵשׁ לָהּ כַּח לְבָלוֹעַ וְלִהְיוֹת הַתַּפְלָה בִּקְרֵבָה, אֲבָל
תַּפְלָה בַּבְּחִי' דִּין שֶׁל צָדִיק בַּעַל כַּח - וְאֵזִי כְּשֶׁהִיא רוֹצֶה לְבָלַע זֹאת הַתַּפְּלָה שֶׁל
הַבַּעַל כַּח שֶׁהִיא בְּבַחֲיַנַּת דִּין, אֵזִי זֹאת הַתַּפְּלָה אֵינָה מִנְחַת עֲצָמָה לְהִיבָלַע ח'ו',
רַק הִיא נִשְׁאֶרֶת עוֹמְדָת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שָׁלוֹם, כְּמוֹ עֵצִים בַּגְּרוֹן, [לְשׁוֹן רַבֵּינוּ הִיא:] .

רבינו מביא ראיה שיש דבר כזה שהתפלה עומדת בבית הבליעה: בְּבַחֲיַנַּת (שם מ"א):
"בְּצִוְּאָרוֹ יִלִּין עוֹז". וכך דורש הפסוק: הֵינּוּ הַתַּפְּלָה שֶׁל הַבַּעַל כַּח הַנִּלְכָּד הוּא נִקְרָא
'עוֹז', מִדּוּעַ נִקְרָא עוֹז? שֶׁהוּא בְּבַחֲיַנַּת 'מִטָּה עוֹז' (לְשׁוֹן הַפְּסוּק בִּירְמִיָּה וּבִיחֻזְקָאֵל, וְכֵן
מובא להלן מתהלים 'מטה עוזך', ורבינו נותן הגדרה על התפלה של בעל כח שהוא נקרא

'מטה עוז', [אך לא מבאר כאן מדוע התפלה נקרא 'מטה עוז', אך בפשטות 'עוז' הוא דין, ו'מטה' מבואר בכמה מקומות בליקו"מ שהוא תפלה], היא עומדת לו בצוארו, בבית הבליעה שלו וזהו 'בצוארו' בבית הבליעה שלו, 'ילין עוז' עומד התפלה שהיא נקראת מטה עוז.

ואזי הסט"א הוא מכרח לתן הקאות, והוא כמו בגשמיות כשעומד משהו בבית הבליעה אז האדם מוכרח להקיא, וכך הוא ברוחניות כשהתפלה של הבעל כח עומדת לו בצוארו בבית הבליעה שלו [כי מחמת שהיא תפלה של צדיק בעל כח ויש לו ה'כח' להלחם עמו, ואינו יכול לבלוע אותה] אז הוא מוכרח להקיא מה שכבר בלע בקרבו. ורבינו מבאר מהו ההקאות שמקיא? היינו שחפצא אחרא מכרח להקיא ולהוציא כל הקדשות של הדעת והרחמנות והתפלות שבלע. מה שהסט"א ינקה מן הדעת, ומן הרחמנות הנמשך מהדעת, ועי"ז נאחז בתפלה ובלעה את התפלה.

רבינו מביא ראיה שיש הקאות ברוחניות שמקיא דברים קדושים שבלע: בבחינת (שם ב): "חיל בלע ויקאנו" [וכן מבואר מהאר"י שבפסוק זה רמוז ענין ההקאות של הסט"א שמחזירה הניצוצות הק' שבלעה, בסוד הר"ת של פסוק זה כידוע, וזה מרמז בפרטיות על פגם תאוות ניאוף שנתתקן].

עכשיו רבינו מוסיף עוד 'ידיעה' שלא רק שמקיא את הדעת והרחמנות והתפלות שבלעה: ולא די שהוא מקיא ומוציא כל הקדשות שבלע, אף גם הוא מכרח להקיא ולהוציא עצמות החיות שלו ממש, בבחינת: המשך הפסוק חיל בלע ויקאנו "מבטנו יורישנו אל" בטנו הוא עצמות חיותו ממש הינו שמוציא ומקיא עצמות חיותו ממש. [ובפשטות מובן כי הרי כל חיותו של הסט"א הוא רק מהקדשות שניק, וכשמקיא הקדשות שניק, ממילא מקיא עצם חיותו ממש].

רבינו אומר 'הגדרה' על ענין ההקאות שמוציא גם עצמות חיותו: וזהו בבחינת 'גרים' שמתגירין, טעם להגדרה זו: שהם הגרים היו תחלה מעצמות הספרא אחרא

מִמֶּשׁ שֶׁהָיוּ גוֹיִים שֶׁזֶהוּ עֲצֻמוֹת חַיּוֹתָהּ שֶׁל הַסֵּט"א, וְעַכְשָׁיו חוֹזְרִין אֶל הַקִּדְשָׁה שֶׁנִּתְגַּיְרִים, כִּי הַסֵּטְרָא אֲחֵרָא מְכַרְחָ לְהַקְיָא וּלְהוֹצִיא עֲצָם חַיּוֹתוֹ מִמֶּשׁ שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'גֵּרִים' כִּנ"ל כְּלוֹמַר עֲצֻמוֹת חַיּוֹתָהּ שֶׁהַסֵּט"א מְקִיאָהּ, הֵם בְּבַחֲנִת גֵּרִים.

עַד כֵּאֵן הָבִיא רַק רֹאיה שֵׁשׁ מוֹשֵׁג שֶׁהַתְּפִלָּה בְּבַח' דִּין עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה מִהַפְסוֹק 'בְּצוּאָרוֹ יִלֵּין עוֹז', וְכֵן הָבִיא רֹאיה שֵׁשׁ מוֹשֵׁג שֶׁהַסֵּט"א נוֹתֶנֶת הַקָּאוֹת לְהַקְיָא הַקְּדוּשׁוֹת וְגַם עֲצֻמוֹת חַיּוֹתָהּ מִהַפְסוֹק 'חֵיל בִּלְע וִיקְיֹאנוּ מִבִּטְנוֹ יוֹרִישֵׁנוּ אֶל', וְהוּא שְׁנֵי רֵאיוֹת נִפְרָדוֹת. אֲבָל לֹא הָבִיא עַדִּין רֹאיה שֶׁל שְׁנֵיהֶם יַחַד בַּפְּסוֹק אֶחָד, שֶׁהַתְּפִלָּה בְּבַח' דִּין' הִיא הַגּוֹרֶמֶת לְהַסֵּט"א לְהַקְיָא אֶף אֶת עֲצֻמוֹת חַיּוֹתָהּ, לְכֵן עֵתָּה רִבִּינוּ מִבִּיא רֹאיה שֶׁל קֶשֶׁר שְׁנֵי הַדְּבָרִים יַחַד: וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים ק"י) "מִטָּה עֶזְךָ יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רִדָּה בְּקֶרֶב אֲיֹבֶיךָ" מְקוֹדֵם מִפְּרֵשׁ תִּיבַת 'בְּקֶרֶב אֲיֹבֶיךָ' דִּהְיִינוּ הַקְּרִבִּים שֶׁל הָאוֹיֵב הַסֵּט"א - 'בְּקֶרֶב' דִּיקְא דִּהְיִינוּ הַבִּטָּן וְהַקְּרִבִּים הַפְּנִימִיִּים שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא עֲצֻמוֹת חַיּוֹתוֹ מִמֶּשׁ בְּחִינַת: "מִבְּטָנוּ יוֹרִישֵׁנוּ אֶל", וְעֵתָּה מִפְּרֵשׁ תַּחֲלִיל הַפְּסוֹק 'מִטָּה עֶזְךָ יִשְׁלַח' - כִּי מִטָּה עוֹז, הֵינּוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַבְּעַל כַּח הַנ"ל שֶׁנִּקְרָא מִטָּה עוֹז, הִיא יוֹרֶדֶת בְּקֶרֶב אֲיֹבֶיךָ - בְּקֶרֶבּוֹ מִמֶּשׁ, כִּי עַל יְדֵהּ הוּא מוֹצִיא וּמְקִיא עֲצֻמוֹת חַיּוֹתוֹ מִמֶּשׁ, מְקֶרְבּוֹ וּמִבְּטָנוֹ בְּחִינַת: מִבְּטָנוּ יוֹרִישֵׁנוּ אֶל כִּנ"ל.

מִבִּיא עוֹד רֹאיה שֶׁהַמִּטָּה עוֹז שֶׁהוּא תְּפִלָּה בַּח' דִּין מִשְׁבֵּר אֶת הַסֵּט"א (לְעִיל הָבִיא רֹאיה שֶׁתְּפִלָּה בְּבַח' דִּין גּוֹרֵם שֶׁהַסֵּט"א מְקִיא עֲצֻמוֹת חַיּוֹתָהּ, וְכֵאֵן מִבִּיא רֹאיה שֶׁהַתְּפִלָּה בַּח' דִּין 'מִשְׁבֵּר' אֶת הַסֵּט"א וּמְכַרִּיחַ אֶת הַסֵּט"א לְהַחֲזִיר כָּל חֲלָקֵי הַדַּעַת שְׁבִלְעָה: וְזֶה בְּחִינַת (שָׁם ע"ד): "אַתָּה פּוֹרְרֶת בְּעֶזְךָ יָם, שִׁבְרֶתָּ רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם" 'בְּעוֹז' הוּא ה'מִטָּה עוֹז' דִּהְיִינוּ הַתְּפִלָּה בְּבַח' דִּין, וְעַל זֶה נֹאמַר 'אַתָּה פּוֹרֶרֶת' בְּעוֹז יָם פּוֹרֶרֶת הוּא מִלְשׁוֹן שֶׁמִּשְׁבֵּר וּמִרְצֵץ כִּי עַל יְדֵי מִטָּה עוֹז בְּעוֹז' הַנ"ל, הוּא מְשַׁבֵּר 'פּוֹרֶרֶת' רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם, 'רָאשֵׁי תַנִּינִים' הֵינּוּ הַסֵּטְרָא אֲחֵרָא וְהַנְּחָשׁ הַנַּחֲשׁ נִוְהָנֵחַשׁ הִיא

ערום⁸] נקרא תנין [כמו שכתוב 'גם תנים חלצו שד'] שהוא הסט"א, - - - 'על המים' שְׁהִיְתָה יוֹנְקָת מִן הָרַחֲמָנוּת וְהִדְעָת שְׁהִיא בְּחִינַת: "כְּמִים לִים מְכַסִּים" שנתבאר לעיל שזהו בְּחִינַת: "וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם" 'הנחש' דהיינו הסט"א 'היה ערום' בדעת, מחמת שינק מהדעת שהוא בחי' ים כמ"ש כמים לים מכסים. וזהו על המים כַּנ"ל, ועתה מסכם כל הפסוק: וְעַל יְדֵי מַטָּה עֹז הַנ"ל 'בעוזך', הִינּוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הַפֶּעַל בַּח בְּחִינַת פִּינָחָם, עַל יְדֵי זֶה 'אתה פוררת' 'שברת ראשי תנינים' הוא מוֹצִיא קִדְשֵׁת הַדְּעָת וְהַתְּפִלּוֹת שֶׁבִלְע, וּמִשְׁבֵּר רָאשֵׁי תַנִּינִים, 'על המים' שינקו מהמים דהיינו הדעת עד שנעשה דעת דסט"א כַּנ"ל. והטעם שהעוז דהיינו התפלה בבחי' דין של הצדיק הוא משבר הסט"א נתבאר לעיל: כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁל הַפֶּעַל בַּח, שְׁהִיא בְּבִחִינַת דִּין בְּבִחִינַת: "וַיַּעֲמֵד פִּינָחָם וַיִּפְּלֵל", הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַנָּחָשׁ, וְעַל יְדֵי זֶה הוּא מְבָרַח לְהָקִיא וּלְהוֹצִיא הַכֹּל כַּנ"ל.

רבינו מביא ראיה שהתפלה בבחי' דין הוא דבר שהצדיק עושה אותה 'לכתחילה' בכוונה תחילה, כדי לגרום שהס"א ירצה לבלוע התפלה [שעי"ז יהיה התיקון כנ"ל]: וְזֶהוּ צִרוּף וַיִּפְּלֵל רָאשֵׁי תַבּוֹת: וְהַשִּׁלַּךְ לִפְנֵי פִרְעָה יְהִי לְתַנִּין (שְׁמוֹת ז). כִּי צִרִיכִין לְהַשְׁלִיךְ מַטָּה עֹז שִׁמְשָׁה רַבִּינוּ הַשִּׁלַּךְ הַמַּטָּה שֶׁלּוּ לִפְנֵי פִרְעָה שְׂרומֵז עַל הַתְּפִלָּה בַּבְּחִי' דִּין שֶׁנִּקְרָא מַטָּה עֹז, שְׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה הַנ"ל, לְהַתְּנִין בְּבִחִינַת: "וְהַשִּׁלַּךְ לִפְנֵי פִרְעָה יְהִי לְתַנִּין", שֶׁמִּשְׁלִיכִין "בְּכּוֹנָה" הַמַּטָּה עֹז לִפְנֵי הַסְטָרָא אַחֲרָא כְּדִי שְׁיִהְיֶה לְהַתְּנִין יְהִי לְתַנִּין, הִינּוּ כְּדִי שְׁיִבְלַע הַתְּנִין אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, וְהַטֵּעַם מִבּוֹאֵר לַעִיל כִּי עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ כָּל הַקִּדְשׁוֹת שֶׁבִלְע כִּי הִיא עוֹמֶדֶת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוּ כַּנ"ל:

⁸ הסטרא אחרא מכונה כאן בשם 'נחש', כי שורש הקלקול התחיל בזה שהנחש היה ערום וכמובא לעיל.

נסכם את ראיות שהביא בפעולת הצדיק שמתפלל בח' הדין, 1. שעל ידי זה הסט"א נותן הקאות 2. סט"א נשבר 3. שפעולת הצדיק להתפלל בחי' הדין הוא 'בכוונה תחילה'

עכשיו מביא ראיה שבו מתקשרים יחד במאמר חז"ל אחד כמה ענינים שנתבארו עד כה. 1. ענין יניקת הקליפות מהדעת. 2. שמזה בא תאות ניאוף. 3. שהתיקון לזה הוא תפלה בבחי' דין. 4. שזה גורם לסט"א להקיא כל מה שבלעה. 5. ומקיא עצמות חיותה שזה בחי' גרים: וְזֶה בְּחִינַת: "וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ" ודרשו חז"ל: 'מִה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבֵא, קָרִיעַת יָם סוּף וּמִלְחַמַּת עֲמָלֶק' (וּבְחִים קטז). ודורש רבינו ז"ל: קודם מבאר מהו 'מלחמת עמלק': כִּי עֲמָלֶק טִמֵּא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּפָנֵם תַּאֲוֹת נֶאֱוָף. ו'הראיה' שזה היה המלחמה של עמלק להכשיל בתאוה זו: כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כ"ה): "אֲשֶׁר קָרַךְ בְּדֶרֶךְ" קרך הוא מלשון בְּחִינַת מְקָרָה לִילָה, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, שָׁבָא עַל יְדֵי בְּחִינַת עֲמָלֶק. ו'הטעם' מדוע עמלק דייקא מכשיל בתאוה זו: כִּי עֲמָלֶק יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַדַּעַת, ו'הראיה' מפסוק שעמלק יונק מבחי' הדעת: בְּבְחִינַת (בְּמִדָּבָר כ"ד) "רֵאשִׁית גִּוִּים עֲמָלֶק" ראשית הוא המוח והדעת כנודע [ראשית חכמה], שעמלק יונק מהראשית דהיינו מהמוח והדעת, שְׁזָה בְּחִינַת: "וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם" כִּנ"ל שעל ידי היניקה מהדעת נעשה דעת דסט"א בחי' הנחש – היינו הסט"א – היה ערום בדעת דסט"א, שְׁעַל יְדֵי זֶה בָּא, חֶסֶם וְשָׁלוֹם, טִמֵּאת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת כִּנ"ל כי התאוה הזאת באה על ידי שנפגם הדעת והסט"א יונק מהדעת, וְזֶה בְּחִינַת 'מִלְחַמַּת עֲמָלֶק' מלחמתו של עמלק הוא לינוק מן הדעת ולהפיל את ישראל לתאוה זו רח"ל.

עתה עובר רבינו לפרש מהו 'קריעת ים סוף': וְהִתְקַוֵּן לָזֶה לְתַקֵּן שִׁקְיָא אֶת מַה שִּׁינֵּק קְדוּשַׁת הַדַּעַת [והרחמנות, ומה שבלע את התפלה], הוּא בְּחִינַת 'קָרִיעַת יָם סוּף' היינו כמו שנתבאר לעיל הפסוק המדבר מענין קריעת ים סוף: בְּחִינַת: "אַתָּה פּוֹרֵרֶת בְּעֶזְךָ יָם, שִׁבְרֶת רָאשֵׁי תַנִּינִים עַל הַמַּיִם" שמרומז בזה שהיא מוכרחת להקיא את כל הקדושות של הדעת שבלעה, ושזה נקרא 'שבירת ראשי תנינים על המים' היינו שמשבר את

הנחש הסט"א שינקת מן הדעת הנקרא ים בחי' לים מכסים. והרישא של הפסוק הוא 'אתה פוררת בעוזך ים' שהכוונה הוא שקריעת ים סוף נעשה 'בעוזך', דהיינו על ידי המטה 'עוז'⁹ נמצא שה'מטה עוז' של משה שהוא בחי' תפלה בבחי' דין זה בקע את הים, שרומז שהוא מוציא את מימי הדעת שנבלע על ידי הסט"א הִיָּנוּ בְּחִינַת 'מִטָּה עֹז' הַנִּ"ל שְׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ מִיָּמֵי הַדַּעַת, שְׁבָלַע מִן הַקִּדְשָׁה בַּנִּ"ל.

עתה עובר רבינו לפרש את הפסוק ואת תחילת דרשת חז"ל 'מה שמועה שמע ובא': ועל יְדֵי זֶה וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ, וקודם מפרש מהו 'יתרו': הִיָּנוּ בְּחִינַת גְּרִים, כי יתרו שמע מה שנעשה, ונתפעל מזה, ונעשה גר. ועתה מובן מה שהפסוק אומר 'וישמע יתרו', ודרשו חז"ל 'מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק': ולפי מה שביאר, הפירוש הוא כן: כִּי עַל יְדֵי 'מִטָּה עֹז' הַנִּ"ל שְׁהוּא בְּחִינַת 'קְרִיעַת יָם סוּף', שהמטה עוז שהוא תפלה בחי' דין קורע את הים להוציא מימי הדעת שבלע בְּחִינַת 'אַתָּה פּוֹרֶרֶת בְּעֹזְךָ יָם' וכו', שְׁהוּא מְתַקֵּן וּמְבַנֶּה מְלַחֶמֶת עִמְלֶק בַּנִּ"ל, שפעל להוציא הקאות כל הבליעות שבלע עמלק, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין גְּרִים שגם עצמות חיותה הוא מקיא שזה בחי' גרים, וזהו בְּחִינַת וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ, שיתרו שמע ונתפעל ובא להתגייר, כִּי מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ גַם עֲצָמוֹת חַיּוֹתוֹ שְׁהוּא בְּחִינַת גְּרִים בַּנִּ"ל. היינו כי שמע שיש 'מלחמת עמלק' שהוא מה שהסט"א יונקת מהדעת ומפילה לתאות ניאוף, ושנעשה תיקון על זה על ידי 'קריעת ים סוף' שהצדיק משה רבינו היה בעל כח שהיה לו מטה עוז שהוא תפילה בבחי' דין וגרם להסט"א להוציא הקאות כל הקדושות דהיינו הדעת והרחמנות והתפלות שבלעה, ואף גם הקיא עצמות חיותו ממש, שזהו בחי' גרים כמובא לעיל כי גר הוא גוי שהיה תחילה עצמות חיות הסט"א ממש וחזר אל הקדושה, נמצא שיתרו הגר נעשה מזה שהיה מלחמת עמלק וקריעת ים סוף, מזה עצמו נעשה יתרו גר

⁹ וגם ידוע שמשם עשה קריעת הים סוף על ידי ה'מטה' שלו כדאי' בזה"ק כמ"פ.

ד. כאן מוסיף עוד שלב בענין התיקון. כי עד עתה נתבאר שהצדיק מתפלל בכונה בבחי' דין, ועי"ז הסט"א בולעת התפלה והיא עומדת בבית הבליעה שלה וגורם לה להקיא כל הקדושות וגם עצמות חיותה שזה בחי' גרים, ועתה מוסיף עוד שלב שע"ז נעשה 'התגלות הכבוד' של השי"ת: ותחילה נותן הגדרה לענין זה של 'התגלות הכבוד' שהוא בחי' 'רעמים': וְזֶה עֵינֵן זֶה שְׁנַעֲשִׂין גְּרִים, הוא בְּחִינַת 'רְעָמִים', [בהשקפה ראשונה נראה שהוא רק הגדרה חדשה על הגרים, שנקראו בשם רעמים ואינו שלב חדש בשלבי התיקונים, אמנם כפי שנראה להלן שמבאר להדיא שהוא שלב חדש, שעל ידי גרים נעשו רעמים, כמו שיבואר] ורבינו מבאר הטעם למה על ידי גרים נעשו 'רעמים', והטעם משולב מב' פרטים, פרט א': כִּי עַל יְדֵי 'גְּרִים' שְׁנַעֲשִׂין עַל יְדֵי מַטֵּה עֹז הַנִּל, עַל יְדֵי שְׁהַסְמָרָא אַחֲרָא מְכַרְחַת לְהַחְזִיר כָּל הַקִּדְשָׁה שְׁפִלְעָה עִם 'עֲצָמוֹת חַיּוֹתֶיהָ' כַּנִּל שְׁזָהוּ בַּחֲ' 'גְּרִים', עַל יְדֵי זֶה 'נִתְרַבָּה וְנִתְגַּדַּל כְּבוֹדוֹ וְתִפְרָד', רבינו מביא ראיה שעל ידי בחי' גרים שחוזרים אל הקדושה עי"ז נתגדל כבודו ית': בְּבִחִינַת (תְּהִלִּים צ"ו): "הָבּוּ לָהּ מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים, הָבּוּ לָהּ כְּבוֹד וָעֹז", רבינו דורש, ע"י 'הבו לה' משפחות עמים' - שמשפחות עמים דהיינו גויים מתגיירים לשוב להשי"ת, עי"ז 'הבו לה' כבוד' שנתגלה ונתגדל עי"ז הכבוד של ה' ¹⁰

פרט ב': וְזֶה הַתְּגִלּוֹת הַכְּבוֹד הוּא בְּחִינַת 'רְעָמִים'

רבינו מביא ראיה שהתגלות הכבוד שנעשה על ידי הגרים הוא נקרא רעמים: [ולקמן בסוף האות יבואר עוד ראיה לזה]:

בְּבִחִינַת (שָׁם כ"ט): "אֵל הַכְּבוֹד הִרְעִים, ה' עַל מַיִם רַבִּים", ¹¹ להלן יבאר הראי' שכבוד נקראו רעמים והוא מתחילת הפסוק, אך מקודם מפרש כל הפסוק, שבו מרומזים עוד חלקי התורה, ואחר כך יחזור לבאר הראי' שהתגלות ה'כבוד' נקרא בשם 'רעמים'. ומתחיל רבינו לפרש סוף הפסוק [א-ל הכבוד הרעים ה' על מים רבים] ותחילה

¹⁰ בסוף הפסוק מבוא תיבת 'ועוז', שרומז שזה נעשה על ידי המטה עוז של הצדיק בחי' תפלה בבחי' דין בצווארו ילין עוד.

¹¹ יש לציין שמבואר מהאר"י, שחזן מה שהפסוק מזכיר תיבת 'הרעים', הוא גם ר"ת הרע"ם=ה'רעים י' על מים רבים.

מפרש תיבת 'מים רבים', זה בחינת מימי הדעת ונתבאר לעיל הראי' בחינת (ישעיה י"א): "כִּי מְלֶאכֶה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' בַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים" היינו מים רבים' שמלאה הארץ דעת כמו הרבה מים שמכסין הים, ונתבאר לעיל האיך נתגלה מימי הדעת: הינו בחינת מימי הדעת שיוצאין מן הסטרא אחרא וחוזרין אל הקדושה, שנתבאר לעיל שעל ידי זה נעשין גרים, וכשנעשה ה' על מים רבים' היינו כשנעשה תיקון הגרים דהיינו שהסט"א מקיא כל הקדושות ואף גם עצמות חיותה, עי"ז נעשה תחילת הפסוק 'אל הכבוד' היינו שנתגלה כבוד ה': ונתגדל כבודו ותפרך שרבינו ביאר באות זה שזהו בחינת 'רעמים', וזה [שכבוד הוא בחינת רעמים] מרומז בפסוק זה בחינת "אל הכבוד הרעים", 'אל הכבוד' הוא בחי' 'הרעים': והפסוק נתבאר כן: קל הכבוד = שהכבוד [שנעשה על ידי גרים] הרעים = הוא בחינת רעמים, והאיך נעשה זה? ה' על מים רבים = שהדעת [שנקרא מים] חזרו אל ה' ואל הקדושה, היינו על ידי גרים

ולסיכום: פרט א' - שגרים מרבין כבוד ה', פרט ב' - כבוד ה' הוא בחינת רעמים, ולכן עי"י גרים נעשו רעמים.

עכשיו יבאר רבינו 'טעם' מדוע באמת התגלות הכבוד הוא נקרא בלשון רעמים, והיינו כי רעמים הוא בקול רעש גדול, וכמו כן הוא הגרים שעי"ז נתגלה כבודו ברעש ובפרסום כי הרעש והפרסום שנתפרסם כבודו ותפרך על ידי הגרים זה בחינת רעמים, שיהם קול רעש גדול.

ועתה יבאר רבינו טעם למה על ידי גרים נשמע קול הרעם, ובאמצע דבריו יתבאר גם ראי' שכשנעשה גרים נתגלה כבוד ה': כי אמרו רבותינו ז"ל (פרכות נט) 'מאי רעמים ענני דשפכי מיא להדי' ודורש רבינו: 'ענני דשפכי מיא', וקודם מבאר מהו 'ענני': ענן זה בחינת הסטרא אחרא, והראיה' שענן הוא הסט"א: שיהיא בחינת (איכה ג): "סבת בענן לך מעבר תפלה", הינו הקלפות המעכבים את

הַתְּפִלָּה. [רמזו כאן שמעכבים את התפלה על ידי שהם בולעים את התפלה בבטנם, וממילא לא עולה התפלה למעלה].

עתה מפרש מהו 'דשפכי מיא': שהוא התיקון למה שהקליפות דהיינו הענני בלעו את הקדושות דהיינו הדעת והרחמנות והתפלות: 'מיא' הוא מימי הדעת כמ"ש לעיל מהפסוק כמים לים מכסים, וכשה'ענני' דהיינו הסט"א 'שפכי מיא', היינו כְּשֶׁחֹזְרִים וְשׁוֹפְכִים מִיְּמֵי הַדַּעַת שְׂבִלְעוּ, זֶה בְּחִינַת: 'עֲנֵנִי דְשִׁפְכִי מִיָּא' ואז שופכים ומקיאם אף עצמות חיותם, שזהו בחי' 'גרים', נמצא שקול הרעם נעשה על ידי זה שנעשין גרים, ולפני שיגמור דבריו "וזה בחינת רעמים" – יבאר על פי זה עוד פרט, כי למדנו לעיל: שוֹאֵז כשנעשין גרים נִתְגַּלָּה כְּבוֹדוֹ יִתְפָּרֵךְ והיות שענין הגרים [שמביא התגלות הכבוד] הוא ענין שהקליפות נתהפכו אל הקדושה, אם כן – עכשיו שלמדנו שהקליפות נקראו עננים, נמצא שכשנעשו גרים – היינו שהעננים נתהפכו אל הקדושה, ואם כן נמצא שכשהעננים נתהפכין אל הקדושה, על ידי זה נתגלה כבוד ה', ומביא ראייה מפסוק שענין זה של תיקון ה'ענן' [היינו תיקון מה שפגם הסט"א] הוא ענין של התגלות הכבוד: בְּבִחִינַת: "וְכָבוֹד ה' נִרְאָה בְּעָנָן" (שְׁמוֹת ט"ז). ועכשיו חוזר לגמור דבריו וְזֶהוּ בְּחִינַת רַעְמִים כֵּנ"ל כלומר ב' ענינים הנ"ל, א' – ענין הגרים והקול שנשמע אז ב' – התגלות כבוד ה' שנעשה על ידי הגרים, שניהם הם בחינת רעמים, כי כשנעשה ענני דשפכי מיא, נשמע ונתפרסם קול, וגם הענן נתהפך אז לכבוד ה'.

ועתה רבינו מביא 'ראיה' שניה מר"ת [של פסוק היוצא מתיבת גרים] שהתגלות הכבוד שנעשה על ידי גרים הוא נקרא רעמים: ועל כן צִירוּף 'גרים' הוא רֵאשִׁי תְבוֹת: "רַעַם גְּבוּרָתוֹ מִי יִתְבּוֹנֵן" (איוב כ"ו) ורואים מזה כִּי גִרִים הֵם בְּבִחִינַת רַעְמִים כֵּנ"ל. ויש לציין שפי' הפשוט של הפסוק הזה מדבר מהתגלות הכבוד של ה'.

ולסיכום: בסעיף הזה נתבאר שלב חדש בבנין התורה, שעל ידי גרים נעשה רעמים והתגלות כבוד ה', ובהמשך התורה יכונה שלב זה רק בשם 'התגלות הכבוד', ולא 'רעמים'.

ה. רבינו מגלה עוד 'יסוד' [שלב נוסף שנעשה התפשטות הנבואה]: וְעַל יְדֵי הַתְגַּלּוּת הַכְּבוֹד, עַל יְדֵי זֶה בָּא הַתְּפִשּׁוּת הַנְּבוּאָה.

ו'הטעם' שע"י התגלות הכבוד בא התפשטות הנבואה: מקדים קודם 2 ידיעות. ידיעה 1: כִּי הַנְּבוּאָה בָּאָה מִבְּחִינַת שְׂרָשֵׁי נִפְשוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמֵהֶם שְׂרָשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת? שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שְׁבַעִים נִפְשִׁים' כִּידוּעַ שְׁמָהֶם נִתְפַּשֵּׁט כָּלל יִשְׂרָאֵל, ו'הראיה' מפסוק שִׁמְשַׁבְּעִים נֶפֶשׁ בָּאָה הַנְּבוּאָה: בְּבְחִינַת (דְּבָרִים י'): "בְּשִׁבְעִים נִפְשִׁים יָרְדוּ אֲבוֹתֵינוּ" הוּא רָאשֵׁי תְבוּת נְבִיא נִמְצָא שֶׁהָרָאִיָּה הוּא שֶׁנִּבֵּא הֵינּוּ הַנְּבוּאָה בָּאָה מִשְׁבַּעִים נֶפֶשׁ שֶׁהֵם שְׂרָשֵׁי הַנִּשְׁמוֹת.

ידיעה 2: וְשְׂרָשֵׁי הַנִּפְשוֹת הוּא בְּחִינַת 'כְּבוֹד', רָאִיָּה שְׂשׂוּרֵשׁ הַנִּפְשוֹת הוּא כְבוֹד: בְּבְחִינַת (בְּרָאשִׁית מ"ט): "בְּסֹדֶם אֵל תָּבֹא נִפְשִׁי, וּבִקְהֶלֶם אֵל תֵּחַד כְּבֹדִי" נִמְצָא שֶׁנִּפְשִׁי וְכְבוֹדִי הוּא דָּבָר אֶחָד.

עתה על פי 2 ידיעות אלו 1. הנבואה באה משרשי נפשות ישראל, 2. שרשי נפשות ישראל הוא כבוד, עתה מובן הטעם מדוע על ידי התגלות הכבוד בא התפשטות הנבואה: וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַתְּגַלּוּת הַכְּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׂרָשֵׁי הַנִּפְשוֹת, עַל יְדֵי זֶה בָּא הַתְּפִשּׁוּת הַנְּבוּאָה¹².

רבינו מביא 'ראיה' שעל ידי התגלות הכבוד בא התפשטות הנבואה: וְזֶה בְּחִינַת (שְׁפָת צב): 'אֵין הַנְּבוּאָה שׁוֹרָה אֶלָּא עַל חֻכָּם, גְּבוּרָה וְעֲשִׁירָה'. כִּי כָּל שְׁלֹשׁ בְּחִינּוֹת אֵלּוּ הֵם בְּבְחִינַת 'כְּבוֹד', וְלֹכֵן אוֹמְרִים חֲז"ל שֶׁהַנְּבוּאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, מֵאַחֵר שֶׁהֵם בְּחִי כְבוֹד [בְּחִי שְׂרָשֵׁי נִפְשוֹת יִשְׂרָאֵל], שְׁמִשְׁשׁ נִמְשָׁךְ הַנְּבוּאָה. וְעַתָּה רְבִינוּ מְבַאֵר כָּל אֶחָד מֵהַשְּׁלֹשׁ אֵלּוּ מִדּוּעַ הֵם בְּחִי כְבוֹד: 'חֻכָּם' הוּא בְּחִי כְבוֹד, ו'הראיה' לזה: בְּבְחִינַת

¹² ויש לציין שפסוק זה נאמר אצל 'יעקב' שהוא שורש נשמות ישראל שורש של ה'שבעים נפש' שרשי נשמות ישראל.

(מְשָׁלִי ג) : "כְּבוֹד חֲכָמִים יִנָּחֵלוּ" נמצא שהחכם הוא בחי' כבוד. גִּבּוֹר הוא בחי' כבוד, ו'הראיה' לזה: בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ד) : "מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, ה' עֶזְרוּ וְגִבּוֹר" נמצא שהגיבור הוא בחי' כבוד. עֲשִׂיר הוא בחי' כבוד, ו'הראיה לזה: בְּחִינַת (פְּרָאשִׁית ל"א) : "וּמֵאֲשֶׁר לְאַבְיָנוּ עָשָׂה אֶת כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה" הרי ש'עשירות' נקרא בשם 'כבוד'.

נמצא שסדר הדברים הוא כן, שלב א' - תיקון התפלה [שעל ידי זה נעשו גרים], שלב ב' - התגלות הכבוד, שלב ג' - התפשטות הנבואה, ועכשיו יביא 'ראיה' שבו מתקשרים יחד במאחז"ל אחד כל השלבים בצד הקלוקל זלע"ז: 1. כשאין התפלה בשלימות והתפלה של כלל ישראל אינו ברחמים רק הוא תפלה בבחי' דין שאז הקליפות בולעין אותו, 2. כשאין תיקון לתפלה בבחי' דין אז אין התגלות הכבוד, רק להיפך פגם הכבוד 3. כשאין התגלות הכבוד ממילא אין התפשטות הנבואה. וְזֶה בְּחִינַת (פְּרָכּוֹת ג) : "אֹי לִי שֶׁחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי, וְשָׂרַפְתִּי אֶת הַיִּכָּלִי, וְהִגְלִיתִי אֶת בְּנֵי לְבִין אַמּוֹת הָעוֹלָם" ודורש רבינו: 1. 'הַחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי' זֶה בְּחִינַת פָּגַם הַתְּפִלָּה. ו'הראיה' שביתי היינו הביהמ"ק הוא ענין התפלה: כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעְיָה נ"ו) : "כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה" נמצא שביהמ"ק הוא התפלה, וממילא יובן שחורבן הבית הוא פגם התפלה – והיינו שהתפלה היא בבחי' דין עד כדי שהסט"א בולעת אותה שזהו חורבן התפלה. וכשלא נעשו הקאות, ולא נעשו גרים ולא נתגלה כבוד ה', אז: 2. 'וְשָׂרַפְתִּי אֶת הַיִּכָּלִי' זֶה בְּחִינַת פָּגַם הַכְּבוֹד, ו'הראיה' שהיכל הוא הכבוד: בְּחִינַת (תְּהִלִּים כ"ט) : "וּבְהִיכָלוֹ כָּלוּ אוֹמֵר כְּבוֹד". נמצא ששריפת ההיכל הוא פגם הכבוד וכשאין כבוד, עי"ז 3. 'וְהִגְלִיתִי אֶת בְּנֵי זֶה בְּחִינַת בְּטוּל הַנְּבוּאָה, ו'הטעם' למה גלות ישראל הוא ביטול הנבואה, כי נתבאר לעיל שֶׁהַנְּבוּאָה בָּאָה מִנִּפְשׁוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לַעֲלֵל שׁוֹה נִלְמַד מִהַפְסוּק: בְּחִינַת: "בְּשִׁבְעִים נִפְשׁ יִרְדּוּ אֲבֹתֶיךָ מִצְרִימָה", הוא ר"ת נביא ולפי"ז מובן הטעם מדוע כשהגלתי את בני, נתבטל הנבואה: כִּי גָלוּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא

בְּחִינַת בְּטוּל הַנְּבוּאָה שֶׁבָּאָה מִנְּפִשׁוֹתָם כֵּן"ל. כי הלא כל הנבואה באה מחמת הנפשות, וממילא כשהנפשות בגלות, גם הנבואה בגלות, דהיינו שנתבטל הנבואה. ויש לציין שעיקר הראיה שנבואה באה מנפשות בני ישראל הוא מהפסוק 'בשבעים נפש ירדו אבותיך', כמו שהביא לעיל, אמנם כאן הוסיף גם את המשך הפסוק 'מצרימה' לאמור שפשטות פי' הפסוק הוא ששרשי נפשות ישראל ירדו לגלות, והיינו ביטול הנבואה – (המרומזת בהר"ת של הפסוק) ולכן הוסיף רבינו כאן גם תיבת 'מצרימה', שהנבואה ירדה לגלות מצרימה והבן.

ו.

לפני שנמשיך בנין התורה, רבינו מפסיק כאן, ומלביש כל הענינים שנלמדו עד כה; שכולם הם בחינת 'רפואה', שעל ידי כל הענינים הנ"ל זוכין ל'רפואה'.

וְזֶה בְּחִינַת 'רְפוּאָה'. כל הבחינות של התיקון שנתבארו עד כאן, הם בחינת רפואה, דהיינו [1]. על ידי ה"תפלה בבחי' דין" של הבעל כח שגורם שהסט"א תקיא כל הקדושות ואף עצמות חיותה שהוא בחי' גרים [שנעשה על ידי התפלה של הבעל כח] עי"ז בא רפואה [2]. על ידי "התגלות הכבוד" שנעשה על ידי התפלה הנ"ל, עי"ז בא רפואה [3]. על ידי "התפשטות הנבואה" שנעשה על ידי התגלות הכבוד שנעשה על ידי התפלה הנ"ל – כל בחינות אלו מביא רפואה: כִּי כָל בְּחִינֹת הַנִּלְהֵם בְּחִינַת רְפוּאָה.

רבינו מבאר 'הטעם' למה כל הבחינות הנ"ל הם רפואה, ומבאר אחת לאחת:

קודם מביא 'טעם' על ענין [2] התגלות הכבוד שזה מביא רפואה, והוא טעם משולבת משני פרטים: פרט 1. 'הגדרה' חדשה על התגלות הכבוד כִּי 'הַתְּגִלּוֹת הַכְּבוֹד' הֵנּ"ל זֶה בְּחִינַת 'זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ' ראייה שזריחת השמש הוא התגלות הכבוד: בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה ס): "וְכָבוֹד ה' עָלֶיךָ זָרַח" נמצא שהשמש הוא התגלות הכבוד, פרט 2. וְעַל יְדֵי 'זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ' בָּא רְפוּאָה. ומביא 2 'ראיות' שע"י זריחת השמש בא רפואה: ראייה 1.: כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנוֹם לְבָרְכָהּ (כָּבֹא בְּתָרָא טו): 'אֲדִלִּי יוֹמָא

אֲדִלִי קְצִירִי' כשהחמה זורחת מיקל החולי (רש"י). ראה 2. כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מְלֶאכִי ג)
: "וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמִשׁ צִדְקָה וּמִרְפָּא". נמצא מצירוף שני הפרטים יוצא
שהתגלות הכבוד שהיא זריחת השמש היא מרפאת.

עתה מבאר הטעם על ענין [3] 'התפשטות הנבואה' שזה מביא רפואה : כִּי 'רוּחַ נְבוּאָה'
שֶׁנִּתְפָּשֵׁט עַל יְדֵי 'הַתְגַּלּוּת הַכְּבוֹד', זֶה בְּחִינַת הַרְפּוּאָה הַבָּאָה עַל יְדֵי
'זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ' כלומר מה שנתבאר לעיל שהתגלות הכבוד [שהיא זריחת השמש] היא
מביאה רפואה, היאך בא הרפואה מזה ? ומפרש דהיינו שהתגלות הכבוד וזריחת השמש
עושה התפשטות הנבואה (כמבואר לעיל באות ה' שע"י התגלות הכבוד נעשה התפשטות
הנבואה), שזה עושה הרפואה : [ומה שמדגיש שהנבואה בא על ידי זריחת השמש הרי עיקר
הראי' בא לומר שנבואה מביא רפואה, אולי הכוונה כאן היא שאור השמש זורח ומשפיע
אור הנבואה, ואור הנבואה הזה היא שמרפאת].

ו'הראיה' שהתפשטות הנבואה עושה רפואה : בְּבִחִינַת (מְשָׁלִי י"ח) : "רוּחַ אִישׁ
יִכְלֹל מַחְלָהוּ". ודורש רבינו ש'רוח איש' הוא רומז על 'התפשטות הנבואה' כמו
שיבואר לקמן באות ח', וזה עושה 'יכלכל מחלהו' היינו רפואה.

והנה נתבאר לעיל בהתורה ש : וְעָקַר 'הַתְגַּלּוּת הַכְּבוֹד' שזהו זריחת השמש שמביא
רפואה כנ"ל, הוּא עַל יְדֵי הַתְפָּלָה הַנִּלְבָּחִי בְּכַחַד דִּין שֶׁל הַבַּעַל כַּח, כִּי מְבֹאָר לַעֲלֵי שַׁע"י
הַתְפָּלָה בְּכַחַד דִּין שֶׁל הַבַּעַל כַּח- שֶׁעַל יְדֵי הָעֲנָנִים שֶׁהֵם הַסְטָרָא אַחֲרָא
וְהַקְלָפוֹת, כָּלִים וְהוֹלָכִים בְּכַחַד 'עֲנֵי דְשַׁפְכֵי מִיָּא', שְׂמֵאָחַר שְׂמִקְיָאִים כֹּל הַקְדוּשׁוֹת
וְאִף גַּם עֲצֻמוֹת חַיּוֹת, מִמִּילָא נִמְצָא שֶׁזֶה מְכַלָּה אוֹתָם, וְאִזְ נֶעֱשִׂין גִּרָּיִם בְּכַחַד עֲצֻמוֹת
חַיּוֹת שֶׁיֵּצֵא מֵהַסֵּט"א, וְנִתְגַּלָּה הַכְּבוֹד בְּנִלְשֵׁן שֶׁיֵּשׁ רַעַשׁ וּפְרִסוּם כְּבוֹד ה' מֵהַגְרִים

שיצאו מהסט"א [ולכן ה'תפלה בבחי' דין' שהוא 'עיקר התגלות הכבוד' הוא מרפא]. ע"כ הם יסודות שנתבארו כבר במאמר עד כאן.

ועכשיו יבאר רבינו ענין 1 הנ"ל, שעל ידי התפלה בבחינת דין [שע"ז נעשו גרים] עי"ז בא רפואה, ומקדים ידיעה: וְזֶה בְּחִינַת הַיִּינוּ עֵינִין 'כליון העננים' הוא בחי' 'סְלִיַחַת הָעוֹוִן', שָׁבָא עַל יְדֵי רַבּוּי הַתְּפִלּוֹת [להלן בהמשך האות יביא ראיות לזה. הן ראיות מחז"ל ופסוק ש'תפלה' מכפרת עוון, והן ראיה ש'ריבוי התפלות' (דהיינו ענין התוספת שכנים) מביא סליחת עוון], שְׁעַל יְדֵי זֶה ע"י שנסלח העוון עי"ז הַשְׁמֵשׁ זִוְרַחַת, שְׁעַל יְדֵהּ בָּא רְפוּאָה כמו שהביא ראיות לעיל שזריחת השמש מביא רפואה.

ונמצא שיש כאן סדר חדש בשלבי התורה, א] תפלה [- כל תפלה ותפלה פרטית, ובעיקר ריבוי התפלות].

ב] ביטול העננים והקליפות וסליחת עוונות

ג] על ידי ביטול העננים נעשה זריחת השמש [והתגלות הכבוד]

ד] רפואה

והגם שהתחיל לבאר שעיקר ביטול העננים הוא על ידי 'התפלה הנ"ל' שכוונתו הוא על תפלה בבחינת דין של הבעל כח, אבל מקודם מבאר לכאורה שכל תפלה כתיקונה [לאו דוקא התפלה של הבעל כח], הוא גורם סליחת העוון וביטול העננים, שע"ז השמש זורחת ובא רפואה, [ולקמן בהמשך יבואר למה צריך לזה דוקא התפלה של הבעל כח]:

מבאר הטעם מדוע על ידי 'סליחת העוון', השמש זורחת, וכדאי להבין זאת מקדים מקודם מקודם ב' ידיעות, ידיעה א' - הוא הגדרה על העוונות: כִּי הָעוֹוִן הוּא בְּחִינַת 'עֲנָן' וטבע הענן ש- שִׁמְחָשִׁיךְ אֹרֶךְ הַשְׁמֵשׁ נמצא שהעוון מחשיך אור השמש, ומבאר 'טעם' מדוע העוון הוא בחי' ענן המחשיך: כִּי טֵבַע הָעוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת חֹשֶׁךְ, ויראיה' לטעם שטבע העוון הוא חושך: כִּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה כ"ט) "וְהָיָה בְּמַחְשֶׁךְ

מַעֲשֵׂיהֶם" שטבע העוון שעושים אותו במחשך. ולכן העוון הוא בחי' ענן המחשיך אור השמש.

ידיעה ב': וְזֶה הָעֵנָן הוּא גּוֹרֵם בְּחִינַת ה' חוֹלָאֵת, ובפשטות 'הטעם' הוא, כי זה ידוע מחז"ל ב' עיקר החולאת באה מעוונות, ו'הראיה' שהחולאת בא מעוונות: כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָהּ (שְׁבַת נה) אֵין יְסוּרִין בְּלֹא עוֹן שְׁנֵאמַר: "וּפְקַדְתִּי בַשֶּׁבֶט פְּשָׁעִים וּבַגֶּזֶעַם עוֹנִים", וא"כ מובן שכשיש 'סליחת העוון', כבר אין סיבה לחולאת, ולכן ממילא יש רפואה.

אבל לפי מה שלמדנו בידיעה א' שעוון הוא בחינת ענן נמצא שמובן מאוד למה על ידי עוונות ועננים יש חולאת ואין רפואה: כִּי הָעוֹנוֹת הֵם בְּחִינַת עֲנָנִים שֶׁמַּחֲשִׁיכִים אֹרֶחַ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁעַל יְדֵי הָרְפּוּאָה וְלֹכֵן כָּל זְמַן שִׁישׁ עוֹן נַחֲשָׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵין לוֹ רְפּוּאָה

עתה אחרי ב' הקדמות הנ"ל ^[1] = שהעוונות הם עננים [המכסים אור השמש], ^[2] ולכן אין לו רפואה לחולאתו, עתה לפי"ז יבואר הטעם מה שהתחיל מדוע ה'תפלה מביא רפואה, והיינו כי התפלה הוא עושה סליחת עוונות שמסלק העננים ^[3], וממילא זורח השמש ומתרפא: וְעַל יְדֵי ה'תְּפִלָּה נִתְּכַפְּרִין הָעוֹנוֹת, ומביא שני ראיות שהתפלה מכפר: ראיה 1 מחז"ל: כִּי הַתְּפִלָּה מְכַפֶּרֶת, כִּי הִיא בְּמָקוֹם קָרָבָן (ברכות דף כו – לשון הגמ' שם 'תפלה במקום קרבן היא' –. ראיה 2 מפסוק: כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה נ"ו): "וַהֲבִיאוּתִים אֶל הָרַקְדָּשִׁי, וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם" נמצא רמוז בפסוק שבית 'תפלת' הוא כמו 'עולות וזבחים' שידוע שהם באים לכפר עוונות. וממילא כשיש תפלה שזה מכפר וסולח העוון- וְכִשְׁנֵתְכַפְּרִין הָעוֹנוֹת, זֶה בְּחִינַת שֶׁהָעֲנָנִים כְּלִים וְחוֹלְכִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לַעֲלֵי הָעוֹנוֹת הוּא בְּחִי' עֲנָנִים, וְעַל יְדֵי הַתְּפִלָּה נִתְּכַפְּרִין וְנִתְּבַטְּלִין הָעוֹנוֹת וְהָעֲנָנִים. ולפני שגומר החשבון שעל ידי זה השמש

¹³ יש להבין שהתפלה מסלק הענן משום שגורם הקאות ונעשה ענני דשפכי מיא שמכלה את הענן, ומדוע צריך לענין הכפרה, ואולי ענין הכפרה היא היא ענני דשפכי מיא, שההקאות הוא הכפרה, וכן הוא לשון רבינו להלן שהסליחה הוא בחי' שהענן כלה, ועי'.

זורחת ויש רפואה מפסיק ומביא ראייה מפסוק על זה ש'סליחת עוון' הוא 'סילוק הענן' [לעיל היה אמר זאת בלי ראייה, שענן הוא עוון, וממילא מובן שסליחת העוון הוא סילוק הענן, אבל כאן מביא 'ראייה' מפסוק על זה עצמו שסליחת העוון הוא סילוק הענן: בְּבַחֲיִנַת (שם מ"ד): "מַחֲיִיתִי כָּעָב פֶּשְׁעֵיךְ וְכַעֲנָן חַטָּאתֶיךָ" וכו', ומאחר שסליחת העוון סילק את הענן שהחשיך אור השמש שזה מנע הרפואה, ממילא מובן, שעתה שאין כבר ענן כבר זורח השמש - וְאִזִּי הוּא בְּחִינַת זְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ שְׁמִשָּׁם הָרְפוּאָה. ורבינו מסכם הטעם באופן שמשלב ענין סילוק העננים עם ענין כפרת העוון: כִּי עֵקֶר הַחֻלְאֵת הִיא בְּחִינַת הָעוּוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲנָן וְחֹשֶׁךְ, שְׁמַחֲשִׁיךְ אֹרֶךְ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאָה, וְכַשֵּׁנְסָלַח הָעוּוֹן, הוּא בְּחִינַת שְׁהַעֲנָן כְּלָה, וְאִזִּי הַשֶּׁמֶשׁ זֹרַחַת, וְאִזִּי בָּא רְפוּאָה כִּנ"ל.

וכל זה היינו סליחת העוון שגרם החולאת, והיינו סילוק העננים, כל זה בא על ידי ה'תַּפְלָה' שהיא מְכַפֶּרֶת עוֹנוֹת. שהוא סילוק העננים שכלה כוחם על ידי התפלה כִּנ"ל. ולכן מובן מדוע התפלה היא רפואה,

והנה רבינו מקדים שהתפלה 'הנ"ל' מביאה רפואה, והכוונה הוא על התפלה של הבעל כח, אבל כשרבינו התחיל לבאר הטעם – מבאר כי 'כל' תפלה הרגילה. [ולאו דוקא התפלה של הבעל כח] היא מכפרת העוון שהביא החולאת, כי העוון הוא הענן המחשיך אור השמש, אבל על ידי תפלה שמכפר העוון ומסלק הענן השמש זורח ובא רפואה.

ועכשיו יבאר למה צריכין לזה התפלה של הבעל כח, ומוסיף פרט חדש בענין סליחת העוון ורפואת החולאת על ידי תפלה: וְ"עֵיקָר" הַתַּפְלָה, שֶׁעַל יְדֵהָ נִסְלַח הָעוּוֹן וְנִצְוָלִין מִהַחֻלְאֵת, הוּא בָּא עַל יְדֵי שְׁנֵתוֹסָף שָׁכֵן מִיִּשְׂרָאֵל [מיד אח"כ יבאר כוונתו דהיינו שנתוסף עוד אדם לבית התפלה], טעם שעיקר התפלה על ידי תוספת שכן: כִּי כָל מִה שְׁנֵתוֹסָף שָׁכֵן מִיִּשְׂרָאֵל, נִתְרַבֶּה וְנִתְגַּדַּל הַתַּפְלָה בְּמָאד מְאֹד, ולכן מחמת שהוא התרבות וגידול התפלה לכן הוא מועיל מאד מאד לסליחת העוון ורפואה על ידה.

ועכשיו מובן למה צריך דוקא התפלה של הבעל כח, כי על ידי תפלתו מוציא ומתקן כל התפלות של כל ישראל וגם עושה גרים, נמצא שעל ידו נתוספו מספר עצום של תפלות, ועיקר ריבוי התפלות נעשו על ידו, ולכן עיקר הרפואה [שבא על ידי ריבוי התפלות] הוא דייקא על ידי התפלה של הבעל כח

עתה מבאר 'הטעם' מדוע על ידי תוספת שכן נתרבה ונתגדל התפלה מאד מאד: וזה בחינת הקבוצין של ישראל, כי כל מה שנתקבצין ונתרביין ביותר נפשות ישראל ביחד, נתרבה ונתגדל ביותר מאד מאד בית התפלה, ולכאורה בפשטות מכל תפלה שנתרבה הרי נוסף רק שכן אדם אחד, ומדוע נחשב שנתרבה מאד מאד? ומבאר רבינו: כי שלש אבנים בונות ששה בתים משלש אותיות אפשר לעשות ששה צירופים של תיבות, למשל אבג, אגב, באג, בגא, גאב, גבא, ארבע אבנים בונות עשרים וארבעה בתים אם נוסף רק אות אחד על השלש ויש כבר ארבע אותיות, אז כבר אפשר לעשות 24 צירופים של תיבות כי כופלים ארבע פעמים חשבון הנ"ל, $24=3 \times 4$ חמש אבנים בונות מאה ועשרים בתים וכו' כי כופלים חמשה פעמים חשבון הנ"ל $120=24 \times 5$ עד שאין הפה יכול לדבר והלב לחשב, בראייתא בספר יצירה, נמצא שכל מה שנתוסף אבן אחת, זה לא רק עוד אחד, אלא על ידי כל אחד שנוסף נתרביין הבתים ביותר מאד מאד בכפלי כפלים כנ"ל.

והנה בס' יצירה מדבר מאבנים ובתים, ומפרש רבינו שאבנים הם הנפשות והבתים הוא בית התפלה: והנפשות הם בחינת 'אבנים', ראייה שנפשות נקראים אבנים: בבחינת (איכה ד) "תשתכנה אבני קדש" וכו' פסוק זה נאמר על נפשות ישראל. והבתים זה בחינת: "כי ביתי בית תפלה". נמצא שכל מה שנתוסף ונתרבה נפש אחת שהוא אבן אחת להקבוצין של ישראל, נתרבה ונתגדל מאד בית התפלה, כי עכשו, בשנתוסף עוד נפש אחד להקבוצין, נעשין צירופים אחרים חדשים הרבה מאד מאד כפלי כפלים כמה וכמה פעמים כנ"ל.

וְעַל כֵּן בְּשִׁנְתוֹסָף שָׁכַן מִיִּשְׂרָאֵל, ולפני שמסיק מה שנעשה אז [אזי נתרבה ונתגדל התפלה במאוד מאוד], מפסיק מקודם לפרש מה הכוונה שנתוסף שכן כְּגוֹן בְּמָקוֹם שְׁדָרִים שֵׁם יְהוּדִים, בְּשִׁנְתוֹסָף עָלֵיהֶם עוֹד שָׁכַן מִיִּשְׂרָאֵל, אֲזִי נִתְרַבָּה וְנִתְגַּדַּל הַתְּפִלָּה בְּמָאֹד מְאֹד, כִּי נִתּוּסָף נֶפֶשׁ אַחַת לְהַקְבּוּץ כֵּ"ל. וְעַל יְדֵי רַבּוֹי הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי זֶה סְלִיחַת הָעוֹוֹן, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאָה כֵּ"ל

אחרי שרבינו הקדים לבאר מהו ריבוי התפלה, שזה נעשה על ידי תוספת שכן להקיבוץ, עתה חוזר להביא 'ראיה' אל מה שהתחיל שעיקר התפלה שמביא סליחת העוון ומביא רפואה, הוא על ידי ריבוי התפלה שנתבאר דהיינו תוספת שכן:, הראיה ששכן מביא רפואה ומביא סליחה הוא מפסוק: וְזֶה בְּחִינַת (יִשְׁעִיָּה ל"ג) "וְכַל יֹאמַר שָׁכַן חֲלִיתִי הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ נִשְׂוֹא עוֹוֹן", ודורש רבינו: על ידי 'שכן' דהיינו כִּי עַל יְדֵי שִׁנְתוֹסָף שָׁכַן, עַל יְדֵי זֶה 'בַּל יֹאמַר חֲלִיתִי הַיּוֹשֵׁב בָּהּ' נִצְוִלִין בְּהַחֲלִיטָה כֵּ"ל, והפסוק עצמו מבאר הטעם מדוע על ידי שכן נתרפא החולאת כִּי: 'הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ נִשְׂוֹא עוֹוֹן', כִּי עַל יְדֵי הַיִּשְׁכּוֹן נִתְרַבָּה הַתְּפִלָּה [אולי הכוונה שנעשה 'עם' היושב בה, היינו שבתוספת 'שכן' אחד 'היושב בה', שבא להצטרף לדור בהישוב של יהודים, עי"ז כבר יש ריבוי של צירופים כאילו יש 'עם' שלם היושב בה], וְאֲזִי הוּא בְּחִינַת 'נִשְׂוֹא עוֹוֹן' הַיּוֹשֵׁב בְּשִׁיאוֹת עוֹוֹן כֵּ"ל, וְעַל יְדֵי זֶה בָּא רְפוּאָה, וְנִתְבַּטַּל הַחֲלִיטָה כֵּ"ל בְּכַחַ"ל בַּל יֹאמַר 'חֲלִיתִי'.

לסיכום ג' ענינים כיצד נעשה רפואה:

1. זריחת השמש מביא רפואה. [וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא]

והתגלות הכבוד הוא זריחת השמש.

2. זריחת השמש שהוא התפשטות רוח נבואה, מביא הרפואה. [רוח [נבואה] איש יכלכל

[מחלהו]

3. העננים שהוא הסט"א שהוא העוונות, זה מחשיך על אור השמש שלא יזרח וירפא, אבל על ידי התפלה מכפר העוון ומסלק העננים, וזורח השמש ומתרפא.¹⁴

מוהרנ"ת מוסיף עוד פרט ששמע מרבינו בענין הרפואה [שנעשה על ידי שנתוסף שכן להקיבוץ ויש ריבוי התפלות שמתפללים יחד וגורמים סליחת עוונות וביטול העננים שמביא רפואה], שרבינו אמר שדבר זה אינו בכל פעם: [וְדַע, שְׁלִפְעָמִים הוּא בְּחִינַת נִשְׂא עוֹן עַל יְדֵי הַקְּבוּץ בְּנ"ל, אבל וְלִפְעָמִים שהגם שנתוספו שכנים להקבוץ ויש מספר גדול של תפלות, אבל אם אין פועלים בתפלותיהם סליחת עוונות, אז הצדיק הוּא בְּחִינַת, חֵם וְשָׁלוֹם (שם נ"ג): "אָכֵן חָלִינוּ הוּא נִשְׂא" שהצדיק נשאר חולה בגלל שנושא את העוונות שלנו וכמו שיבאר מיד, [אולי הכוונה שמתהפך הניקוד של 'נִשְׂא' עוֹן ל'נִשְׂא' עוֹן, ומביא פסוק שמצינו לשון כזה אכן חלינו הוא נִשְׂא¹⁵].

והטעם שלפעמים הוא כך, הלא נתוסף הרבה שכנים ויש הרבה תפלות?: כִּי כְּשֵׁאִין בְּנֵי הַקְּבוּץ זָכָאִים ואינם מתפללים כראוי¹⁶, אִי אֵין זֻכִּים על ידי תפלתם לְבְּחִינַת

¹⁴ יש לציין שיש כמה וכמה קושיות על סעיף זה, ותירצנו זאת קצת אמנם עדיין צ"ע, כי לכאורה יש להבין שהרי עצם זה שהתפלה שמכפר העוון עי"ז מתרפא, כי כל החולאת בא מחמת עוונות, ותפלה בבחי' דין גורם סליחת העוון כי תפלה מכפרת, וממילא אין חולאת. וא"כ מדוע צריך גם לענין זה 'סילוק העננים'. ויש ליישב קצת שרבינו מבאר עומק הדברים מדוע באמת החולאת בא מעוונות.

ועוד יש לשאול שלפי זה הלא הרפואה יכול להיות על ידי כל תפלה, ולא דווקא עי"י תפלה בבחי' דין, כי הלא בפשטות כל סוג תפלה מכפרת, ובוודאי תפלה שהיא ברחמים ותחנונים, וא"כ התפלה מסלק החולאת שבא מחמת העון. וכאן בביאור אכן ביארנו שהוא 'סתם תפילה' ולא דווקא תפילה של הבעל הכוח, ורק אחר כך יבאר שהעיקר הוא ריבוי התפלות, וזה הוא דוקא על ידי תוספת שכנים שזה נעשה על ידי תפלה של הבעל כח.

עוד יש לעורר מדוע לא מספיק להביא רק הענין של 'סילוק העננים', שנעשה ענני דשפכי מיא, ולא צריך להוסיף ענין 'הכפרה'.

¹⁵ א.ה. יש להוסיף שהרי כאן מגלה את הסוד של הצירופים שמכל אות נעשה צירופים חדשים, ויש להוסיף שאחד מדרכי הצירופים המובא בראשונים הוא להפך את האותיות לטובה, למשל מ'נגע' ל'ענג', ולכן גם בנקודות נעשה צירוף מנשוא, לנשא, והבן.

¹⁶ רבינו אינו מבאר כאן מה הכוונה שאין בני הקיבוץ זכאין, אבל היות שלקמן כשמדבר מצד הטוב מובא: "אבל כשהם זכאין 'ותפלתם הגונה' וכו'", מזה מובן זה לעומת זה, שמה שכתב כאן ש"כשאין בני הקיבוץ זכאין", הכוונה הוא שאין תפלתם הגונה.

'נִשְׂא עוֹן', וְאִזְ הַצַּדִּיק מְכַרְח לְקַבֵּל עַל עֲצָמוֹ יִסּוּרֵינָ בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל, וְאִין נִצּוּלִים מִחוּלָּאת רַק הָעוֹלָם, שֶׁהַצַּדִּיק נִכְנָס תַּחַתָּם לִסְבוֹל עֲבוּרָם אֲבָל לֹא הַצַּדִּיק, חֵם וְשָׁלוֹם, כִּי הוּא מְקַבֵּל יִסּוּרִים בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת: אֲכֵן חָלִינוּ וְכוּ', אֲבָל בְּשִׁהֶם זָכָאִים, דִּהֵינּוּ וְתַפְלָתָם הַגּוֹנָה אֲזִי הוּא בְּחִינַת: "הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נִשְׂוֹא עוֹן", וְאִזְ נִצּוּל גַּם הַצַּדִּיק מִחוּלָּאת, וְהֵרָאִי לִזֶּה הוּא מֵהַפְסוֹק הַנ"ל שֶׁמִּפְרֹשֶׁה בְּאוֹפֵן אַחֵר מִמָּה שֶׁפִּירֵשׁ לַעִיל בְּבְחִינַת: "וְכָל יֹאמֵר שָׁכֵן חֲלִיתִי, שֶׁהַצַּדִּיק נִקְרָא 'שָׁכֵן', וְהַפְסוֹק אוֹמֵר אֵימָתִי אֵין הַצַּדִּיק חוּלָה? אִם הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ נִשְׂא עוֹן", כִּנ"ל].

ז.

עַד כֹּאן לִמְדַּנּוּ כִּמָּה שְׁלִבִּים שֶׁל הַתִּיקוֹן: 1. תְּפִילָּה בְּבַחֲוֵי דִין שֶׁל הַבַּעַל כַּח עוֹמֵד לַהֲסִט"א בְּבֵית הַבְּלִיעָה וְגוֹרֵם לֵה לַהֲקִיָּא כָּל הַקְּדוּשָׁת וְעֲצָמוֹת חֵיוֹתָה שֶׁהוּא בַּחֲוֵי גְרִים, 2. עִי"ז נַעֲשֶׂה הַתְּגִלוֹת הַכְּבוֹד בַּחֲוֵי רַעֲמִים, 3. עִי"ז נַעֲשֶׂה הַתְּפִשּׁוּת הַנְּבוּאָה [וְכַתּוּצָאָה מִכָּל שְׁלֹשׁ שְׁלִבִּים אֵלוֹ נַעֲשֶׂה רְפוּאָה], עֵתָה רַבִּינוּ מוֹסִיף כֹּאן עוֹד שְׁלֵב רַבִּיעִי שֶׁנַּעֲשֶׂה בִּירוּר הַמַּדְמָה:

וְעַל יְדֵי 'הַתְּפִשּׁוּת הַנְּבוּאָה', עַל יְדֵי זֶה נִתְּבָרַר וְנִתְּתַקֵּן בְּחִינַת כַּח הַמְּדָמָה, רֹאִיָּה שֶׁנְּבוּאָה מְבַרֵּר הַמַּדְמָה: בְּבְחִינַת (הוֹשֵׁעַ י"ב): "וְיָבִיד הַנְּבִיאִים אֲדָמָה", וְדוֹרֵשׁ רַבִּינוּ: כִּי עֶקֶר תִּקּוֹן וְבִירוּר הַמְּדָמָה הוּא כְּשֶׁהוּא 'בִּיד הַנְּבִיאִים'.

וְעֵתָה מוֹסִיף רַבִּינוּ עוֹד שְׁלֵב חֲמִישִׁי [כּוֹלֵל ב' פְּרָטִים]: וְכִשְׁנִיתִתְקֵן הַמְּדָמָה, עַל יְדֵי זֶה¹ נִתְּתַקֵּן הָאֱמוּנָה הָאֱמֵתִית דְּקִנְדָּשָׁה, וְנִתְּבַטֵּל אֱמוּנוֹת כְּזָבוֹת.

ו'הטעם' שבירור המדמה מתקן האמונה: כ' עקר האמונה תלויה בכת המדמה, טעם מורכב מב' פרטים 1] כ' במה שהשכל מבין אין שיך אמונה, כי הלא מבין בשכלו ולא צריך להאמין, ועקר אמונה היא רק במקום שהשכל נפסק ואינו מבין הדבר בשכלו, ושם צריכין אמונה. פרט 2 ובשאינו מבין הדבר בשכלו, אזי נשאר רק בבחינת כת המדמה, ושם צריכין אמונה. נמצא שעקר האמונה היא בבחינת המדמה. וא"כ מובן ש- ועל כן על ידי התפשטות הנבואה, שעל ידי זה נתברר ונתתקן המדמה, על ידי זה נתתקן האמונה האמתית וקדשה כנ"ל שתלויה במדמה.

נמצא שסדר השלבים הוא כן:

[1 = נבואה

[2 = בירור המדמה

[3 = אמונה

עתה רבינו מביא טעם מורכב מג' פרטים שהנבואה מתקן האמונה האמתית: [ועושה 'משיכת קורה' מ'נבואה' לתיקון ה'אמונה', ומדלג על הבחינה האמצעית של 'בירור המדמה']: ידיעה 1 כ' יש עשרה מדרגות בנבואה (עיין מ"ר בראשית מד, ו: 'עשרה לשונות נקראת נבואה'), ידיעה 2, והם כנגד עשרת הדברות, שהם בחינת עשרה מדרגות של נבואה, ראייה שעשרת הדיברות הם בחי' נבואה: כמו שכתוב על קבלת התורה ועשרת הדברות: (דברים ה) "פנים בפנים דבר ה' עמכם" ואיתא בחז"ל 'דבר ה' - זו נבואה, כמו שדרשו רבותינו, וזרונים לברכה (שפת קלח): נמצא אם הדברות שמה שדיבר ה' עמנו ב' בחינות של דברות, אז הנבואה הוא ג"כ ב' מדרגות של נבואה,

וכאן צריך להוסיף ידיעה ג' שרבינו סמך על המעיין שידוע אותו (כמבואר בכלל י"ח), שידוע שעשרת הדברות ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם הם בחינה אחת, ועל כן על ידי נבואה שהוא בחינת 'עשיה מדרגות', בחינת 'עשיית הדברות', זוכין לאמונה בהשם יתברך להאמין שהכל ברא ה' עשיה מאמרות' נמצא שעקר תקון האמונה הקדושה היא על ידי בחינת רוח נבואה.

והנה סדר הדברים הוא: שכדי לזכות לבירור המדמה ולבוא לאמונה אמיתית וכיטול אמונה כוזביות הוא על ידי התפשטות הנבואה, ורבינו מוסיף על זה:

ח. ועל כן היות שהעצה לזכות לאמונה הוא נבואה, ויש אנשים שלא זכו לנבואה והאידן יזכו לאמונה? על זה קאמר שצריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיג אמיתי להתקרב אליו, טעם: כי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחינת 'רוח נבואה'. וגם עבשו שבטלה הנבואה, אף על פי כן בהכרח שיהיה להמנהיג בחינת (במדבר י"ד): "רוח אחרת" זהו 'ראיה' שיש למנהיג רוח אחרת, כי הוא לשון של פסוק על כלב בן יפונה שהיה מהנשיאים שהיה לו 'רוח אחרת', נמצא יש ראיה מפסוק שלמנהיג יש רוח אחרת. מה שאין נמצא בשאר ההמון. שעל ידי זה זכה להיות מנהיג, רבינו מביא גם "טעם" והסבר מסביר שיש למנהיג רוח אחרת: כי בלא זה, מפני מה יזכה זה דיקא להיות מנהיג ולא אחר, אך באמת כל מנהיג ומנהיג של ישראל יש לו בחינת 'רוח אחרת'.

רבינו מביא 'ראיה' שבהכרח שהמנהיג יש לו רוח אחרת, שרק על ידי זה יכול להיות מנהיג: כי המנהיג הוא בחינת (במדבר כ"ז): "איש אשר רוח בו, אשר יוציאם ואשר יביאם", כי המנהיג המוציא והמביא את ישראל, בודאי יש לו בחינת 'רוח אחרת', אשר מחמת זה נעשה הוא דיקא מנהיג לישראל בפסוק

רואים שכדי להוציא ולהביא את ישראל צריך שיהיה בו רוח, נמצא שמנהיג המוציא ומביא תא ישראל מוכרח שיהיה לו רוח אחרת שאין לההמון.

רבינו מבאר מהו ה'רוח האחרת' היום כשבטלה הנבואה: וזה ה'רוח האחרת' שיש להמנהיג הוא בחינת 'רוח הקדש', 'רוח נבואה', אף על פי שעבשו אין נמצא רוח נבואה, רוח הקדש ממש, אף על פי כן בודאי יש לו בחינת 'רוח אחרת' הנמשך מן הקדשה שאין רוח"ק ממש רק "בחינת" רוח הקודש, ו'רוח' הנמשך מן 'הקדושה', היינו 'רוח הקודש', מה שאין נמצא בשאר הקמון, שזהו גם כן בחינת רוח הקדש, אף על פי שאינו רוח הקדש ממש לידע עתידות, אף על פי כן הוא "בבחינת" רוח הקדש, רוח נבואה.

אחרי שביאר מהו ה'רוח אחרת' שהוא בחינת רוח הקודש בחי' רוח נבואה, עכשיו חוזר למה שהתחיל, לבאר מדוע צריך להתקרב למנהיג? והוא שהבחינה של הרוח נבואה של המנהיג האמת, זה מברר המדמה ומביא לאמונה אמיתית, ולכן צריך להתקרב אליו כדי לזכות לבירור המדמה ואמונה אמיתית: ועל ידי בחינת הרוח הקדש שיש להמנהיג האמתי שהוא בחינת רוח נבואה, על ידי זה כל המתקרבים אליו, נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמתית דקדשה, מדוע נתחזק האמונה אצל המתקרבים אליו? כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמתי, על ידי התקרבותו אליו, נתתקן ונתברר אצלו בחינת המדמה על ידי בחינת הרוח נבואה של המנהיג, כי עקר תקון המדמה הוא על ידי בחינת רוח נבואה כנ"ל, ועל ידי תקון המדמה נתתקן ונתברר האמונה הקדושה כנ"ל. על כן כל המתקרבים למנהיג אמתי, זוכין לאמונה ישירה דקדשה ללא מדמה ודמיונות ואמונות כזביות.

עד כאן ביאר רק הטעם מדוע צריך להתקרב למנהיג כזה. אבל עדיין לא ביאר הטעם אל מה שהתחיל מדוע צריך "לחפש ולבקש מאד" אחר מנהיג כזה? **אַבְל בְּאַמַת צְרִיכִין לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחֲרֵי מְנַהִיג אֱמֵתִי כֻּזָּה, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מְאֹד מֵהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִזְכֶּה לְהִתְקַרֵּב לְמְנַהִיג אֱמֵתִי, כִּי שְׂיִזְכֶּה לְאַמוּנָה אֱמֵתִית בְּשִׁלְמוֹת, הַטֵּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְחַפֵּשׁ וּלְבַקֵּשׁ, כִּי יֵשׁ גַּם מְנַהִיגֵי שָׁקֶר: כִּי בְּשִׂמְתֻקָּרְבִּין, חֵם וְשָׁלוֹם, לְמְנַהִיג שֶׁל שָׁקֶר, עַל יְדֵי זֶה בָּאִין, חֵם וְשָׁלוֹם, בְּשִׂיּוּק לְהַחִיפֵךְ מֵאַמוּנָה יִשְׂרָאֵלִית דְּקִדּוּשָׁה, דִּהְיִינוּ לְאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת.**

טעם שמנהיג שקר מביא לאמונות כזביות: **כִּי כִּמוֹ שֶׁמְנַהִיג אֱמֵת יֵשׁ לוֹ רוּחַ אַחֲרֵת בְּחַי' רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹהַ מְבַרֵּר הַמַּדְמָה וּמְבִיא לְאַמוּנָה אֱמֵתִית, כֵּךְ לְעֹמֶת זֶה מְנַהִיג שֶׁל שָׁקֶר הוּא בְּחִינַת נְבִיא הַשָּׁקֶר, וְהִרְאִיָּה שֶׁמְנַהִיג שָׁקֶר יֵשׁ לוֹ רוּחַ הַהֲפֹךְ מֵרוּחַ אַחֲרֵת רוּחַ נְבוּאָה: בְּחִינַת נֶאֱמַר בַּפֶּסוּק עַל נְבִיאֵי הַשָּׁקֶר (מְלָכִים א כ"ב): "רוּחַ שָׁקֶר" בְּפִי כָל נְבִיאִים, וְלִכֵּן כִּמוֹ שֶׁרוּחַ אַחֲרֵת מְבִיא בִּירּוּר הַמַּדְמָה כֵּךְ לְעֹמֶת זֶה רוּחַ שָׁקֶר שֶׁל מְנַהִיג שָׁקֶר מְקַלֵּקֵל הַמַּדְמָה, וְעַל יְדֵי זֶה אֲדָרְבָּא נִתְקַלְקַל הַמַּדְמָה, וּבָאִים לְאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת, כִּי עֵקֶר תִּקּוֹן הָאַמוּנָה הִיא עַל יְדֵי בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה שְׂיִשׁ לְהַמְנַהִיג הָאֱמֵתִי שְׂעַל יְדֵי זֶה נִתְבָּרַר הַמַּדְמָה, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאַמוּנָה כִּנ"ל, אַבְל בְּלֹא בְּחִינַת נְבוּאָה אֵין הַמַּדְמָה בְּרִיר וּמִתְקַן, וְאֵין הַמַּדְמָה מְעָרָב וּמְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בְּאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת. [שֶׁאִם אֵין בְּחִינַת רוּחַ נְבוּאָה, זֶה כִּבְרֵי מַסְפִּיק שֶׁהַמַּדְמָה לֹא יִהְיֶה בְּרִיר, אֲךָ אִם יֵשׁ מְנַהִיג שָׁקֶר, זֶה יוֹתֵר גְּרוּעַ שֶׁמֶשׁ מְקַלֵּקֵל הַמַּדְמָה].**

רבינו נותן הגדרה על קלקול המדמה: **זֶה בְּחִינַת 'זוהמת הנחש', כִּי עָרֹב וּבְלָבֹל הַמַּדְמָה, שְׂמִעָרָב וּמְבַלְבֵּל בְּאַמוּנוֹת כְּזָבוֹת, זֶה בְּחִינַת 'זוהמת הנחש' ¹⁷,**

¹⁷ בביאור "ל מקשר זאת ל'והנחש היה ערום'.

רבינו מסביר מדוע מנהיגי השקר הם בחי' זוהמת הנחש? [רבינו מבאר ש'מנחשים' הוא מלשון 'נחש': **כִּי כָל הַמְּנַחֲשִׁים וְהַקּוֹסְמִים כֻּלָּם** והם ה'מנהיגי שקר' שהם מנהיגים ללא בחינת רוח"ק בחי' רוח נבואה, רק על ידי ניחושים מליבם, שהוא רוח שקר, **הֵם עַל יְדֵי כַח הַמַּדְמָה שְׁאִינוּ מְבַרְרִים וּמְתַקְּנִים, שְׂמַעְרֵב וּמַבְלִיל אוֹתָם בְּאִמוּנוֹת כְּזָבוֹת שֶׁל שְׁטוֹת וְשִׁקְר, שֶׁהֵם 'זוהמת הנחש'.**

רבינו מביא 'ראיה' ממאחז"ל ש'זוהמת הנחש' קשור לענין היפך 'רוח נבואה' של מנהיג אמיתי [שמביא בירור המדמה ואמונה אמיתית]: **וְעַל כֵּן 'יִשְׂרָאֵל שְׂעָמְדוֹ עַל הָר סִינִי פָּסְקָה זִהְמָתָן'** דהיינו שפסקה זוהמת הנחש כידוע (**שְׁבַת קָמוֹ**). **כִּי שָׁם בַּקְּבֻלָּת הַתּוֹרָה בָּהֶר סִינִי זָכוּ כֻּלָּם לְנִבּוּאָה עַל יְדֵי הַמְּנַחֵג דַּקְדוּשָׁה שִׁזְכָּה לְנִבּוּאָה' אִמִּיתִית מִמֶּשׁ, דֵּהִינּוּ מִשָּׁה רַבָּנוּ, רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, שִׁזְכוּ לַעֲשׂוֹת הַדְּבָרוֹת שֶׁהוּא בָּחִי' מִדְּרָגוֹת שֶׁל נִבּוּאָה, שֶׁהָיָה מְנַחֵג הָאֱמֶתִי שֶׁלָּהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְּבַרֵּר וְנִתְּתַקֵּן הַמַּדְמָה אֲצֵלָם, וְזָכוּ עִי"ז לְאִמוּנָה שְׁלֵמָה בָּהֶ', וְעַל כֵּן 'פָּסְקָה זִהְמָתָן', זִהְמָת הַנְּחָשׁ, שֶׁהוּא אִמוּנוֹת כְּזָבוֹת, כִּי זָכוּ לְשִׁלְמוֹת אִמוּנָה הַיִּשְׁרָה דִּקְדוּשָׁה עַל יְדֵי בִּירוֹר הַמַּדְמָה, שֶׁזָּכוּ עַל יְדֵי רוּחַ נִבּוּאָה כִּנ"ל נִמְצָא שֶׁכְּשֶׁמִּקְבְּלִים מִהַמְּנַחֵג שִׁישׁ בּוֹ רוּחַ נִבּוּאָה פָּסְקָה זִהְמָת הַנְּחָשׁ, אִם כֵּן כְּשֶׁאֵין הַמְּנַחֵג דַּקְדוּשָׁה וְכָל שֶׁכֵּן שִׁישׁ לַהִיפֵךְ מְנַחֵג שִׁקְר, אִזִּי זֶהוּ 'זוהמת הנחש' דֵּהִינּוּ מְנַחֲשִׁים בַּקְּלָקוֹל הַמַּדְמָה שֶׁמִּבִּיא אִמוּנוֹת כְּזָבוֹת¹⁸.**

רבינו מביא ראיה ש'אמונה' דקדושה הוא תלוי ב'רוח נבואה' שהיה בעת קבלת התורה שקיבלו י' הדברות שהוא י' דרגות נבואה מאת המנהיג רבן של הנביאים: **וְזֶה בְּחִינַת ה' ד'הַשִּׁשִּׁי, הַנֶּאֱמָר בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, רבינו מבאר מהו ה' דהששי: כִּמּוֹ שְׁכָתוֹב:**

¹⁸ יש לציין, שלעיל אמר רבינו שלא רק המנהיג יש לו רוח נבואה, רק כל המתקריבים אליו - על ידי התקרבותם זוכין גם כן לכל התיקונים שזכה המנהיג, ולא הביא רא' לזה, וכאן מבואר רא' לזה שבשעת מתן תורה זכו כל ישראל לנבואה על ידי משה רבינו, והגם שרבינו לא הביא רא' לזה, אבל זה מובן שסמך על המעיין שיודע זה, כי זה מפורש בהתורה 'בעבור ישמע העם בדברי עמך', וידוע מאמר חז"ל שהיה 'שכינה מדברת מתוך גרונו' וכו' וכו'.

"וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בֶקָר יוֹם הַשְּׁשִׁי", וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה (שַׁבָּת פח), שֶׁכָּל הָעוֹלָם הָיָה תָלוּי עַד שִׁשָּׁה בְּסִיּוֹן, שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאֵז קִיבְלוּ רוּחַ נְבוּאָה מִהִמָּנְהִיג מֹשֶׁה רַבֵּינוּ. – וְעַתָּה רַבֵּינוּ הוֹלֵךְ לִבְאֵר שְׁעֵינָן מֵהָעוֹלָם הִיא תָלוּי עַד קִבְלַת הַתּוֹרָה מִרְמֵז עַל זֶה שֶׁבִּקְבַּלְתָּ הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְבַּסֵּס הָעוֹלָם הֵינּוּ שֶׁקִּיבְלוּ אֶת הָאֱמוּנָה וְלִכְּנָן רַק אֶז נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם, וְרַבֵּינוּ יִבְאֵר זֹאת בְּשָׁנֵי אֹפָנִים אֹפֵן א' [שֶׁאֵז זָכוּ לְהָאֱמוּנָה לִידַע שֶׁהָעוֹלָם מִחוּדָשׁ מַחֲדָשׁ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּרִצּוֹנוֹ, הוּא תָלוּי בְּאֱמוּנָה, כִּי עַל יְדֵי שֶׁכָּל אִי אֶפְשָׁר לְהִבִּין 'חֲדוּשׁ הָעוֹלָם', רֹאִיהָ שְׁחִידוּשׁ הָעוֹלָם תָלוּי בָאֱמוּנָה: וְעַל בֵּין הָאֶפְיֻקוּרְסִים כּוֹפְרִים בָּזֶה, מִחֲמַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִבִּין זֹאת בְּשֶׁכָּל, כִּי עֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם הוּא רַק עַל יְדֵי אֱמוּנָה, כִּי אֲנִי מֵאֱמִינִים בָּה' שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם מִחֲדָשׁ, אֹפֵן ב' לִמָּה רַק בִּמְתֵן תּוֹרָה נִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם, [לֹא רַק שֶׁהָאֱמוּנָה בְּחִידוּשׁ הָעוֹלָם הִיא תָלוּי, רַק עֲצֵם מְצִיאוֹת הָעוֹלָם אִם יַעֲמוּד אוֹ יִחָרֵב הִיא תָלוּי עַד מִתֵּן תּוֹרָה: כִּי בְּאֵמֶת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם הָיָה עַל יְדֵי בְּחִינַת אֱמוּנָה, דִּהֵינּוּ מֵהַשְׁפָּעָה הַקְּב"ה שִׁיְהִי יִשְׂרָאֵל שִׁיאֲמִינוּ בְּחִידוּשׁ הָעוֹלָם, וּבִכַּח זֶה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהִרְאִיהָ שְׁחִידוּשׁ הָעוֹלָם הִיא עַל יְדֵי אֱמוּנָה: כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים ל"ג): "וְכָל מַעֲשָׂהּ בְּאֱמוּנָה" מַעֲשָׂהּ הֵינּוּ מַעֲשֵׂה ה' שֶׁבָּרָא אֶל הָעוֹלָם, נִמְצָא שֶׁעֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם תָלוּי בְּאֱמוּנָה כְּלוּמַר שֶׁלֹּא רַק הִידִיעָה שֶׁהָעוֹלָם מִחוּדָשׁ הוּא תָלוּי בָאֱמוּנָה רַק עֲצֵם מְצִיאוֹת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם תָלוּי בָאֱמוּנָה, שֶׁאִם אֵין אֱמוּנָה אֵין לְהָעוֹלָם זְכוּת קִיּוֹם

עַתָּה לִפִּי ב' הַהִקְדָּמוֹת הֵנ"ל חוֹזֵר לִבְאֵר הַמֵּאֲמָר חו"ל וּלְבָאֵר 'הִרְאִיהָ' הַיּוֹצֵא מִזֶּה וּמִקּוֹדֶם מִסַּכֵּם אֹפֵן הַב': וְעַל בֵּין הָיָה הָעוֹלָם תָלוּי עַד קִבְלַת הַתּוֹרָה דִּהֵינּוּ שֶׁנִּחְשַׁב כִּאִילוּ ש'חֲדוּשׁ הָעוֹלָם' בְּפוּעַל הִיא תָלוּי עַד קִבְלַת הַתּוֹרָה, וְאִם לֹא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִקְבִּלִין אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא זָכוּ לְאֱמוּנָה הִיא הָעוֹלָם נִחָרֵב בְּפוּעַל, כִּי אֵז זָכוּ ל'אֱמוּנָה שְׁלֵמָה' עַל יְדֵי 'רוּחַ נְבוּאָה' שֶׁקִּיבְלוּ י' הַדְּבָרוֹת מִדְּרָגוֹת נְבוּאָה מִהִמָּנְהִיג מֹשֶׁה שֶׁהִיא רַבֵּן שֶׁל נְבִיאִים כְּנ"ל וְהִרְוֹחַ נְבוּאָה הַזֶּה בִּירֵר הַמִּדְמָה וְהִבִּיא לְאֱמוּנָה יִשְׁרָה דְקִדּוּשָׁה, וְעַל יְדֵי אֱמוּנָה נַעֲשֶׂה חֲדוּשׁ

העולם [כמ"ש וכל מעשהו באמונה], ועד שלא זכו לאמונה היה העולם תלוי באמת אם יעמוד או יחרב, ועכשיו חוזר לסכם אופן הא' הנ"ל ולכן - וְעַל כֵּן רַק אֶזְרִיקָא נִתְנַלָּה שידעו ויאמינו בחדוש העולם, כִּי עֵקֶר חֲדוּשׁ הָעוֹלָם תְּלוּי בְּאֲמוּנָה כִּנ"ל נמצא ראייה שעל ידי רוח נבואה של המנהיג האמת עי"ז נעשה אמונה שלימה [מחמת שנתברר המדמה על ידי הרוח נבואה], והיינו אמונת חידוש העולם:

ט.

הנה עד עכשיו למדנו: שצריך להתקרב למנהיג אמיתי, שהוא יש לו בחינת רוח נבואה, כדי לזכות עי"ז לבירור המדמה, שע"ז זוכים לאמונה ישרה דקדושה. ועיקר חידוש העולם הוא תלוי באמונה, שאי אפשר להבינו בשכל.

ובאמת חידוש העולם בתחילת בריאת העולם היה על ידי בחינת אמונה כמ"ש וכל מעשהו באמונה.

עתה מגלה שגם 'חידוש העולם לעתיד' יהיה על ידי 'אמונה':

וְעַל יְדֵי אֲמוּנָה יִהְיֶה 'חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד'.

ומביא 'ראייה' משולבת שחידוש העולם לעתיד יהיה על ידי אמונה: 1. שלב 1 מקדים שחידוש העולם לעתיד יהיה על ידי התקבצות החסדים: כִּי 'הַתְּקַבְּצוֹת הַחֲסָדִים' שְׁעַל יָדָם יִהְיֶה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם,[לקמן ימשיך הסיום:] הוא על ידי אמונה, ובאמצע דבריו מפסיק כדי להביא ראייה שחידוש העולם לעתיד יהיה על ידי החסדים: בְּבִחִינֹת (תְּהִלִּים פ"ט) "כִּי אֶמְרָתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה"¹⁹ העולם שיבנה לעתיד, יהיה מ'חסד' [היינו התקבצות החסדים], שלב 2 שהחסד נעשה על ידי אמונה: הוּא עַל יְדֵי אֲמוּנָה,

¹⁹ פסוק זה כבר מובא לעיל בסוף אות א

ו'הראיה' שהחסדים נעשים על ידי אמונה [וממילא מובן שחידוש העולם - שיהיה על ידי החסדים - יהיה על ידי אמונה]: בְּחִינַת (שם צ"ב): "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חֶסֶדְךָ וְאֶמוּנָתְךָ בְּלֵילוֹת". וקודם דורש רבינו סוף הפסוק: 'אֶמוּנָתְךָ בְּלֵילוֹת' - 'אמונתך' זו בְּחִינַת הָאֶמוּנָה, 'בלילות' - 'שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּכַח הַמַּדְמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'לֵילָה' ההגדרה של מדמה הוא לילה, ראייה שהגדרה של מדמה הוא לילה: בְּחִינַת 'חֲלוּם לֵילָה' לשון פסוק באיוב 'בחלום חזיון לילה' (איוב ל"ג), שָׁבָא עַל יְדֵי הַמַּדְמָה כלומר הפסוק מצרף חלום ולילה, הרי שלילה הוא בחינת חלום, וחלום בא על ידי מדמה כידוע, נמצא שמדמה הוא בחי' לילה - ולכן נמצא ש'אמונתך בלילות' פירושו 'אמונה' שתלויה בכח ה'מדמה' שהוא בחי' 'לילה'. וְעַל יְדֵי זֶה 'לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חֶסֶדְךָ', הֵינּוּ בְּחִינַת חֶסֶד הַנֶּ"ל בחי' התקבצות החסדים, שְׁעַל יָדוֹ יִהְיֶה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד בְּנֶ"ל סיכום הפסוק: איך נעשה 'להגיד בבוקר חסדך' דהיינו החסד בחי' התקבצות החסדים? ע"י 'אמונתך בלילות' דהיינו על ידי אמונה שבא על ידי בירור המדמה - והלא חידוש העולם יהיה על ידי התקבצות החסדים, נמצא יש לנו ראייה שחידוש העולם דלעתיד יהיה על ידי אמונה מצירוף שני הפסוקים 1. כי אמרתי עולם חסד יבנה, שמזה רואים שחידוש העולם יהיה על ידי חסד, 2. פסוק להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות, שהחסד נעשה על ידי אמונה.

עכשיו מביא ראייה שבו מקשר כל הג' שלבים שחידוש העולם לעתיד הוא על ידי חסד, וחסד הוא על ידי אמונה: וְזֶה בְּחִינַת (אִיכָה ג): "חֲדָשִׁים לַבִּקְרִים רַבָּה אֶמוּנָתְךָ" היינו על ידי 'רַבָּה אֶמוּנָתְךָ' - הֵינּוּ אֶמוּנָה, עַל יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה 'חדשים לבקרים' - יִהְיֶה 'חֲדוּשׁ הָעוֹלָם', בְּחִינַת 'חֲדָשִׁים לַבִּקְרִים', ותיבת 'חדשים' מרמז על חידוש העולם, ועכשיו יבאר תיבת 'לבקרים' בְּחִינַת: "לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חֶסֶדְךָ" וְכו' בְּנֶ"ל שנתבאר לעיל דהיינו החסד שהוא התקבצות החסדים שמזה יהיה חידוש העולם לעתיד, נמצא שהפסוק נתפרש כן 'חדשים' = חידוש העולם הוא: 'לבקרים' = על ידי חסד, והאיך זוכין לחסד? 'רבה אמונתך' = על ידי אמונה.

נתבאר שעל ידי אמונה נעשה [התקבצות החסדים שעל ידם יהיה] חידוש העולם לעתיד, ועתה רבינו מגלה שלב נוסף:

י.

וכשיהיה 'חידוש העולם לעתיד', אז יתנהג העולם על ידי 'נפלאות', הסבר מהו התנהגות העולם על ידי נפלאות?: הינו על ידי 'השגחה' לבד שהיא בחינת נפלאות שלא בדרך הטבע [היום הוא הנהגת הטבע שהוא הסתרת ההשגחה, שנדמה כאילו מתנהג על פי הטבע].

ומביא 'טעם' משולב מב' פרטים שבחידוש העולם לעתיד יהיה הנהגת העולם בבחי' השגחה דהיינו נפלאות שלא כדרך הטבע: ²⁰ פרט 1. כי 'חידוש העולם לעתיד' הוא בבחינת 'ארץ ישראל', ומביא טעם משולב מב' חלקים ש'חידוש העולם לעתיד' הוא בחי' א"י: חלק 1. כי עקר 'ארץ ישראל' הוא דהיינו מה שישראל זכו לארץ ישראל, הוא על ידי בחינת (תהלים קי"א) "בַּח מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ" וכו' 'כח מעשיו' הוא חידוש העולם, דהיינו מעשי ה' לברוא את העולם. ראה שא"י הוא על ידי אמונת חידוש העולם: כְּמוֹ שֶׁפִּרֵּשׁ רַשִׁ"י עַל פֶּסוּק "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" שזהו הפסוק של חידוש העולם היום, ופִּרֵּשׁ רַשִׁ"י שֶׁבִשְׁבִּיל זֶה פֶּתַח בְּבְרֵאשִׁית מְשׁוּם "בַּח מַעֲשָׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ לְתַת לָהֶם נִחְלַת גּוֹיִם", כְּדִי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ הָאֲמוֹת הָעוֹלָם עַל 'א"י' לְסַטֵּם אֹתָם וְכו' עַל כֵּן פֶּתַח בְּבְרֵאשִׁית, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בְּרָאָהּ וְהוּא נִתְּנָה לָנוּ וְכו' עכ"ד חז"ל, נִמְצָא רֹאיה שֶׁעָקֹר מֵה שֶׁזָּכַר ל'ארץ ישראל' הוּא עַל יְדֵי שֶׁהֵאֱמִינוּ ב'בַּח מַעֲשָׂיו' דהיינו עַל יְדֵי שִׁיּוּד עֵין שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם שֶׁהוּא אֲמוֹנַת חִידוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל הַיּוֹם.

חלק 2 של הטעם למה חידוש העולם דלעתיד הוא בחי' א"י: רבינו מגלה יסוד לגבי חידוש העולם לעתיד, שכמו שקדושת א"י הוא על ידי חידוש העולם של היום, כך חידוש העולם דלעתיד יהיה בבחינת קדושת ארץ ישראל: ש- וְלַעֲתִיד יִחַדֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּבִחִינָה זוּ שֶׁל 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' [דהיינו שאז כולם יאמינו שהשי"ת ברא כל העולם, ולא יהי' אז שום הסתרה על דבר זה], כִּי אֵז וְתַנְהֵג שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל, ואמונה זו שהשם יתברך ברא הכל הוא קדושת א"י, כמבואר לעיל שא"י הוא על ידי כח מעשיו הגיד לעמו שהוא ברא העולם והוא נתן לנו א"י, וא"כ נמצא שוְאֵז לַעֲתִיד יִחַדֵּשׁ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּבִחִינַת 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' כי בחידוש העולם דלעתיד יתגלה אמונה זו שה' ברא הכל שזהו קדושת א"י.

משני חלקים שמבואר עד כאן, יוצא טעם למה חידוש העולם דלעתיד הוא בחי' א"י, 1. כי עיקר א"י הוא על ידי חידוש העולם של היום. דהיינו שה' ברא הכל, הרי שאמונת חידוש העולם הוא בחינת ארץ ישראל 2. א"כ מובן שחידוש העולם דלעתיד, שאז יתגלה שה' ברא הכל, הוא גם בבחי' א"י.

פרט 2 של הראיה שחידוש העולם דלעתיד הוא בבחי' השגחה דהיינו נפלאות שלא כדרך הטבע: אחר שנתבאר בפרט 1 שחידוש העולם דלעתיד הוא בחי' א"י, עתה נראה מהו 'א"י': וְעָקָר קִדְשֵׁת 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל' הוּא, שֵׁשֶׁם הוּא 'הַשְּׁנֵחָה' וְתַבָּרַךְ תַּמִּיד, וְהִרְאִיהָ שְׁקִדּוּשָׁתָא א"י הוּא הַשְּׁנֵחָה: בְּבִחִינַת (דְּבָרִים י"א) "תַּמִּיד עֵינֵי ה' אֵלֶיךָ בָּהּ בָּא", מִרְאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה."

לפי מה שהקדים שקדושת א"י היום הוא השגחה, מזה מובן ש-וְלַעֲתִיד, שִׁיחַדֵּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ בְּבִחִינַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּנִל, אֵז וְתַנְהֵג כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ עַל יְדֵי הַשְּׁנֵחָה לְבַד, כְּמוֹ שֶׁמִּתְנַהֵּג גַּם עַכְשֵׁי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֵז וְתַבָּטֵל הַטֵּבַע לְנִמְרֵי כִּי הַשְּׁנֵחָה הוּא נִפְלְאוֹת וּבִיטוּל הַטֵּבַע, וְיִתְנַהֵּג הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַשְּׁנֵחָה לְבַד שֶׁהוּא בְּחִינַת נִפְלְאוֹת, שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַטֵּבַע.

לסיכום: 1. א"י היום הוא על ידי חידוש העולם של היום, שמגלה שה' ברא הכל [וממילא הוא בראה והוא נתנה לנו], 2. לפי"ז חידוש העולם דלעתיד שיגלה שה' ברא הכל, הוא גם בחי' א"י, 3. קדושת א"י הוא השגחה בחי' נפלאות שלא כדרך הטבע, ולפי"ז מאחר שנתבאר שם לעתיד יחדש את העולם בבחי' א"י, א"כ מבואר שחידוש העולם לעתיד יהיה בבחי' השגחה שלא כדרך הטבע כי זהו קדושת א"י.

רבינו מוסיף עוד שלב בבנין התורה, שעל ידי שיתגלה הנהגה של 'נפלאות' עי"ז יתעורר השיר שיתער לעתיד: וְאֵז לַעֲתִיד כְּשִׁיתְנַהֵג הָעוֹלָם בְּבַחֲנֵת נִפְלְאוֹת, יִתְעַר 'שִׁיר הָדָשׁ' [כמו שכבר הביא בתחילת המאמר שהוא ניגון ע"ב נימין, כשפ"ר וכו'], ראי' שהשיר הוא תוצאה מהנהגה של נפלאות: בְּחִינַת (תְּהִלִּים צ"ח): "שִׁירוּ לַה' שִׁיר הָדָשׁ, כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה", ודורש רבינו: 'שיר חדש' - הִינּוּ הַשִּׁיר שִׁיתְעַר לְעֲתִיד, 'כי נפלאות עשה' - שֶׁהוּא נִגּוֹן שֶׁל 'הַשְּׁנָחָה', בְּחִינַת 'נִפְלְאוֹת', כִּי אֵז בְּחִידוּשׁ הָעוֹלָם לַעֲתִיד כְּשִׁיתְעַר הַשִּׁיר הַדָּשׁ, יִתְנַהֵג הָעוֹלָם עַל יְדֵי הַשְּׁנָחָה וְנִפְלְאוֹת. נמצא ראייה מפסוק שהשיר [חדש] שיתער לעתיד הוא על ידי הנהגה של נפלאות.

טעם למה על ידי הנהגה של נפלאות נתעורר שיר חדש [ולא מספיק שיר של היום]: כִּי יֵשׁ נִגּוֹן שֶׁל בְּחִינַת 'דֶּרֶךְ הַטָּבַע' וראיה שיש ניגון של דרך הטבע: וְזֶה בְּחִינַת (שִׁם י"ט): ה'מזמור' בתהלים דהיינו ניגון שהמזמור הזה מזמור ומנגן "הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וּמַעֲשֵׂי יָדָיו מְגִיד הָרָקִיעַ", שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנִּגּוֹן וְהַשִּׁיר שֶׁל דֶּרֶךְ הַטָּבַע, שֶׁל תְּכוּנוֹת הַשְּׁמַיִם, הַשָּׁמַיִם וְהָרָקִיעַ, הִינּוּ בְּחִינַת הַשִּׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת שְׁמִשְׁבַּחִין לַה' יִתְבָּרַךְ עַל הַהִתְנַהֵג שֶׁל עֲבָשׁוֹ, שְׁמִנְהֵיג הָעוֹלָם בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע שֶׁלֹא רואים הנפלאות רק טבע, אֲבָל לְעֲתִיד שִׁיחַ הַנְּהִיגָה חֲדָשָׁה שֶׁל נִפְלְאוֹת לֹא יִסְפִּיק הַנִּגּוֹן שֶׁמִּשְׁבַּחִין אוֹתוֹ עַל הַנְּהִיגָה הַטָּבַע, וְלִכֵּן יִתְעַר 'שִׁיר הָדָשׁ' שֶׁל בְּחִינַת 'נִפְלְאוֹת' כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא לַעֲלֵי רֹאשׁ מִפְּסוּק עַל זֶה 'שִׁירוּ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה', בְּחִינַת 'הַשְּׁנָחָה', כִּי אֵז יִהְיֶה הַהִתְנַהֵג עַל יְדֵי הַשְּׁנָחָה לְבָר.

עתה מקשר כל השלבים מה שנתבאר התורה מתחלתה ועד כאן, כי נתבאר בסעיף א':
 וְשִׁיר הַחֹדֶשׁ הַזֶּה שִׁיתַּעַר לְעֵתִיד' הוא בְּחִינַת 'שִׁיר פְּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ,
 מְרַבֵּעַ' שְׁעוּלָה ע"ב בְּחִינַת 'חֶסֶד' כמו שכבר נתבאר בתחילת התורה סוף אות א' שי
 יק יקו יקוק בגי' ע"ב, ואגב לפי מה שלמדנו בסעיף ט', יוצא לנו עוד טעם למה השיר
 שלעתיד נקרא בשם 'חסד', שְׁעַל יָדוֹ יְהִיָּה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד, בְּחִינַת: "עוֹלָם
 חֶסֶד יִבְנֶה", כמו שנתבאר לעיל באות ט מפסוק זה שחידוש העולם דלעתיד יהיה על ידי
 התקבצות החסדים בבחי' עולם חסד יבנה [ולכן נקרא השיר שיתער אז: 'שיר של חסד' –
 דהיינו שיר שיעשה על ידי התקבצות החסדים]. והנה נתבאר לעיל באות א' שהשיר חדש
 הזה- וְשִׁיר הַחֹדֶשׁ הַזֶּה הוא בְּחִינַת 'קוֹל' הַנִּלְשָׁה מִשְׁקָה אֶת הַנֶּחֱלָה הַרִיחַ וְהִירָאָה,
 שְׁעַל יְדֵי קוֹל הַזֶּה יְכוּלִין לְהוֹכִיחַ קוֹל מוֹכִיחַ הָרָאוּי שֶׁלֹא מֵבֵאִישׁ רִיחַ, וְזֶה נִלְמַד לַעִיל
 מֵהַפְסוּק בְּבְחִינַת: "הָרֹם כִּשְׁפָר קוֹלָךְ וְהִגֵּד" וְכוּ' שֶׁרָק מִי שִׁישׁ לוֹ הַקוֹל דְּקִדּוּשָׁה
 שֶׁהוּא בְּחִי' הַשִּׁיר דְּלַעֲתִיד הַמְרוּמָז בְּחִיבַת כִּשְׁפָר, הוּא יְכוּל לְהוֹכִיחַ לְהַגִּיד פֶּשַׁע וְחַטָּאת
 בְּנִל.

עתה כשנקשר הכל - נִמְצָא מה שהתחיל באות ב' שלבוא לבחי' קול הנ"ל הוא על ידי
 תפלה. כי - שְׁעַל יְדֵי תַפִּלָּה בְּחִי' דִּין זוֹכִין לְבְּחִינֹת הַנִּלְשָׁה כְּמוֹ שִׁיבָאֵר מִיד, שְׁעַל
 יְדֵי זֶה פֶּאִין לְבְּחִינֹת 'קוֹל' הַנִּלְשָׁה שְׁעַל יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְהוֹכִיחַ בְּנִל. כִּי 1. עַל
 יְדֵי תַפִּלָּה בְּחִי' דִּין הַנִּלְשָׁה שֶׁל הַבַּעַל כח 2. זֶה עוֹמֵד בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁל הַסֵּטֶם שְׁגוֹרָם
 לוֹ לְהַקִּיא כָּל הַקִּדּוּשׁ שֶׁבִּלַע וְגַם עֲצָמוֹת חַיּוֹתָה מִמֶּשׁ שֶׁזֶהוּ בְּחִי' ש- נִעְשִׂין גִּרִּים, 3. וְעַל
 יְדֵי הַגִּרִּים - וְנִתְּנָה הַכְּבוֹד, 4. וְעַל יְדֵי הַתְּגָלוֹת הַכְּבוֹד - וְעַל יְדֵי זֶה נִתְּפָשֵׁט
 הַנְּבִואָה, 5. וְעַל יְדֵי נְבִואָה שֶׁל הַמְּנַהֵג הָאֱמִיתִי וְאִפִּי שִׁישׁ לוֹ רַק בְּחִינַת רוּחַ קֶרֶם
 נְבִואָה, זֶה מְבַרֵּר הַמַּדְמָה שֶׁל הַמְּקוֹרְבִין אֵלָיו שְׁעִי"ז זוֹכִין לְאַמּוֹנָה יִשְׂרָאֵל דְּקִדּוּשָׁה, 6.
 וְעַל יְדֵי אַמּוֹנָה בְּחִידוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁל הַיּוֹם, עִי"ז יְהִיָּה חֲדוּשׁ הָעוֹלָם לְעֵתִיד, כְּמוֹ
 שֶׁנִּתְּבָאֵר בְּסַעֲיָף ט' שֶׁאֱמִינָה מֵבִיא הַתְּקַבּוּצוֹת הַחֲסָדִים, וְהַתְּקַבּוּצוֹת הַחֲסָדִים מֵבִיא חֲדוּשׁ

העולם שלעתיד, 7. וְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם הוּא בְּבַחֲיַנַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ בְּבַחֲיַנַת 'הַשְּׁנֵחָה' כְּמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, 8. וְאִזְ כְּשִׁיתְנַהֵג הַנְּהִיגָה שֶׁל הַשְּׁנֵחָה וּנְפִלְאוֹת יִתְעַר הַשִּׁיר שֶׁל הַשְּׁנֵחָה וְנְפִלְאוֹת, 9. וְשִׁיר הַזֶּה הוּא בְּחִינַת קוֹל הַנֶּ"ל שְׁעִי"ז יְכוּל לְהוֹכִיחַ בְּאוֹפֶן שְׁאִינוֹ מְבַאֵשׁ רִיחַ רַק אֲדַרְבֵּה נּוֹתֵן רִיחַ טוֹב בְּנִשְׁמוֹת:

עד עתה גילה את כל המאמר עם ראיות וטעמים, ומכאן ואילך יתחיל להלביש את כל המאמר ב 5 הלבשות.

הלבשה א:

נחזור קצת ממה שלמדנו שעל [פרט 1] ידי הרוח נבואה של המנהיג מתברר המדמה של המקורבין אליו וזוכים לאמונה ישרה דקדושה, וע"י ידי אמונה [פרט 2] יהיה חידוש העולם לעתיד, שהוא הנהגה של השגחה בבחי' קדושת א"י, שהוא נפלאות שלא כדרך הטבע, א"י, ואז [פרט 3] יתער שיר חדש, ניגון של השגחה, שהוא שיר כשפ"ר, וע"י קול שיר הזה [פרט 4] יכולים להוכיח בקול המוכיח הראוי באופן שעי"ז מוסיף ריח טוב בנשמות.

עתה מביא ראייה מפסוק שמקשר כל 4 ענינים אלו יחדיו.

וְזֶה בְּחִינַת: "וַיֵּרָא מִנְּחָה כִּי טוֹב וְאֵת הָאָרֶץ כִּי נִעֲמָה, וַיֵּט שֶׁכְּמוֹ לְסִבְלָה, וַיְהִי לָמָס עֵבֶד". (בְּרֵאשִׁית מ"ט). ודורש רבינו: 'מִנְּחָה' – זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה, [פרט 1], ו'הראיה' שמנוחה זה נבואה: כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּכָרוּךְ בֶּן גִּרְיָה (יִרְמְיָה מ"ה) "וּמְנוּחָה לֹא מִצָּאתִי" זוֹ נְבוּאָה כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָּה (מְכִילֵתָא פָּרִשֶׁת בֵּא וְהוּבָא בְּפִרְשֵׁי"י שָׁם).

וְאֵת הָאָרֶץ' – הֵינּוּ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל [פרט 2] שְׁעִי"ז נְבוּאָה נִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בְּקִדּוּשׁ א"י. [מדלג על בחי' אמונה, ובחינת התקבצות החסדים].

'וַיֵּט שְׁכֵמוֹ לְסִבְל' – שכמו: זֶה בְּחִינַת נִגּוּן, שהוא מרמז על בְּחִינַת שִׁיר חֲדָשׁ
 הַנֶּ"ל, [פרט 3], ראייה ש'שכמו' הוא בחי' ניגון: כי שכס הוא כתף, ובכתף נאמר: בְּחִינַת:
 "בְּכַתֵּף יִשְׂאוּ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה (עֲרֵכִין יא). אֵין יִשְׂאוּ אֶלָּא
 לְשׁוֹן שִׁירָה, שְׁנַאמֵר: "יִשְׂאוּ זְמֶרָה וְתָנוּ תָּף". ולכן שכס שהוא כתף – מרמז על
 ישאו שהוא לשון שירה, וזה מרמז על הניגון של חידוש העולם לעתיד שאז יתער שיר חדש.
 עתה הולך לפרש המשך הפסוק 'וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד'. וחוזר על מה שנתבאר בהתורה: וְעַל יְדֵי
 הַנִּגּוּן, בְּחִינַת שִׁיר חֲדָשׁ, עַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָרִיחַ כַּנֶּ"ל, [פרט 4] כי השיר חדש
 הוא קול המוכיח הראוי שמוסיף ריח טוב בנשמות, כי הוא קול המשקה את הגן: ורבינו
 מוסיף כאן 'הגדרה' חדשה על תיקון הריח: שְׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ, ו'הראיה' שמשיח
 הוא ריח מתוקן: בְּחִינַת (אִיכָּה ד) "רוּחַ אֲפִינוּ מְשִׁיחַ ה'" רוח אפינו מלשון ריח
 האף. ועתה מפרש המשך הפסוק 'וַיְהִי לְמַס עוֹבֵד'. שב' התיבות, הן 'למס' והן 'עובד'
 מרמזין על הריח שהוא משיח, וקודם מפרש תיבת 'עובד' ש- זֶה בְּחִינַת מְשִׁיחַ, כְּמוֹ
 שְׁכָתוֹב (רות ד) אצל לידת דוד שהוא משיח: "בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵינוּ לֹא הִשְׁבִּית לָךְ גֹּאֵל
 וְכוּ וְתִקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד". ועתה מפרש תיבת ויהי 'למס': לְמַס רומז על תיקון הריח
 [שנעשה על ידי עובד היינו משיח] כי למס הוא מלשון בְּחִינַת 'מְסָמוֹס', ומה הקשר בין
 מסמוס לריח, כי כ- שְׁמִמְסָמִין בְּדָבָר שֵׁשׁ לוֹ רִיחַ כְּדֵי שְׁיִהְיֶה הָרִיחַ נוֹדֵף,
 נמצא שמשיח שהוא בחי' ריח בחי' רוח אפינו משיח ה' הוא יהיה לו קול מוכיח הראוי
 שעל ידי תוכחתו יתן ריח טוב נודף בנשמות שמוכיחם, היפך מהמוכיח שאינו ראוי שעל
 ידי שמוכיח ומזיז המעשים רעים מוליד ריח רע, אבל מי שיש לו קול הניגון – אז ע"י
 שמעורר ומזיז המעשים רעים מוסיף בהם ריח טוב, ומסכם רבינו פירוש הפסוק, למה נתתקן
 הריח? כִּי עַל יְדֵי בְּחִינַת הַנֶּ"ל, ¹ 'מנוחה' = נבואה, ² 'ארץ' = השגחה, ³ 'שכמו' =
 ניגון, עי"ז נעשה ⁴ 'למס עובד' נִתְתַּקֵּן הָרִיחַ [למס] שְׁהוּא בְּחִינַת מְשִׁיחַ [עובד]
 כַּנֶּ"ל.

הלבשה שניה על ענין "ראש השנה" שכל תיקוני המאמר נעשים בראש השנה:

יא. וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּר"ה נעשים תיקוני המאמר.

1. בִּי בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲזַי ה'תְּפִלָּה בְּבִחִינַת דִּין וּמוֹסִיף 'הגדרה' על 'דין', שהוא נקראת משפט וּמִשְׁפָּט'. והיות שבר"ה שופטין כל העולם, נמצא שראש השנה הוא בחינת 'משפט', דהיינו שהוא יום שהוא בחינת 'דין', ולכן התפלה שמתפללים ביום שהוא יום של דין, נקרא 'תפלה בבחינת דין', ומביא ראי' שמשפט הוא בחינת דין, בִּי "הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים הוּא" (דברים א). ואלקים הוא בחינת דין כידוע (וכן הגדיר זאת רבינו לעיל סוף סעיף ב' ש'אלקים הוא בחי' דין עיי"ש) יש לציין — שמה שביארנו הוא קצת דוחק, כי כי זה דבר ידוע לכול שדין ומשפט היינו הך, ומה צריכין ראי' לזה, וגם ראש השנה נקרא בפני כל 'יום הדין', ומה צריך לקשר קשר רחוק כזה שהיות שר"ה הוא יום ה'משפט' לכן הוא יום ה'דין', אבל לכאורה נראה שכן כוונת רבינו²¹.

2. והנה נתבאר בהתורה שוֹעֵל יְדֵי זֶה ש[הבעל כוח] מתפלל בבחי' דין [שהסט"א בולעת התפלה ועומדת בצווארה ועי"ז נותנת הקאות ועי"ז] מוֹצִיאִין כָּל הַחַיּוֹת שֶׁל הַסְּטֵרָא אַחֲרָא שֵׁינֵק מִדַּעַת וּמִתְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

והראיה שבר"ה מוציאין החיות מהסט"א שינק מישראל, ושזה נעשה ע"י התפלה בבחי' דין: וְזֶה בְּחִינַת מה שנאמר על ראש השנה 'כִּי חָק לְיִשְׂרָאֵל הוּא, מִשְׁפָּט לְאֱלֹקִי יַעֲקֹב' (תהלים פ"א), ודורש רבינו קודם תחילת הפסוק 'כי חק לישראל הוא', ומבאר מקודם תיבת 'חק': 'חֵק לְשָׁנָא דְּמִזְוָנָא, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוּרָנוֹם לְבִרְכָּהּ

²¹ א.ה. ועל פי הכלל החמישי יש לבאר שהביא במכוון הפסוק 'כי המשפט לאלקים הוא', ולא את הפסוק שמביא בהמשך 'משפט לאלקי יעקב', כי לפני הפסוק 'כי המשפט לאלוקים הוא' כתוב 'לא תגורו מפני איש', וכוונת הכתוב הוא שהצדיק לא יפחד, וכן ענין זה מובא בהמשך שה' אמר למשה 'אל תירא' מקליפת עוג מלך הבשן. וכן הוא קשור לענין היראה — ריח הטוב שהצדיק נותן ואכמ"ל.

על פסוק זה (ביצה טז)²². ועל פי זה יתבאר כוונת הכתוב: "כי חק לישראל הוא":
הינו ישראל גורמים ה'חק' [והמזון] חוזר לישראל ["לישראל הוא"], דהיינו שמוציאין כל
המזון והחיות מהפטר אחרא, כי הוא מכרח²³ להוציא ולהקיא הכל,
ה'חק' והמזון. וממשיך לבאר - כיצד עושים זאת? על ידי בחינת 'משפט לאלקי
יעקב' - הנו על ידי התפלה שהיא בבחינת דין ומשפט שמתפלל לאלקי יעקב
באופן של משפט ודין²⁴ שהיא בבחינת 'מטה עז', שעל ידי זה הוא מקיא כל
הקנשה שבלע מן הדעת ומתפללות ישראל בנ"ל

3. ראייה שבר"ה נעשה הכנעת הסט"א שינק מהדעת: וזה בבחינת 'תשרי' בבחינת
"אתה פוררת בעוזך ים, שברת ראשי תנינים על המים" (תהלים ע"ד)
ונתבאר לעיל באות ג על פסוק זה 'בעוזך' דהיינו ע"י תפלה בבחי' דין שהוא 'מטה עז',
ע"י אתה פוררת ושברת את ראשי ה'תנינים' שהוא הנחש [היה ערום] בחי' 'תנינים', שינק
ממימי הדעת שנקרא 'על המים' בחי' 'כמים לים מכסים' והנחש נשבר ומקיא הכל. והנה
תיבות פסוק זה ים ש'ברת ראשי תנינים ראשי תיבות הוא צרופה 'תשרי'
נמצא ראייה שבתשרי דהיינו בר"ה נעשה תיקון זה:

4. והנה כשנחשב שהיות והסט"א ינקה מהדעת, אז ממילא 'נחסר' הדעת אצלנו, אם כן
נמצא שואז בשמחזיר קנשת הדעת שבלע, אז הדעת והמח' בשלמות' כי
שכשהדעת יוצא מהסט"א אז נשלם החיסרון והדעת בשלמות: ומביא ראייה שבר"ה נעשה

²² וז"ל: כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב
והוצאת בניו לתלמוד תורה שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו אמר רבי אבהו מאי קראה תקעו בחדש
שופר (בכסא) [בכסה] ליום חגנו איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ראש השנה וכתוב כי חק לישראל הוא
משפט לאלהי יעקב מאי משמע דהאי חק לישנא דמזוני הוא דכתיב ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה מר זוטרא
אמר מהכא הטריפני לחם

²³ אולי הכוונה של תיבת 'חק' הוא: שזהו דבר 'מוכרח', [כמו 'חוק' מהמלך שמוכרחין לקיימו]
²⁴ הגם שאינו מבואר להדיא בהפסוק רמז ש'מתפללים' בבחי' דין, אמנם אפשר לומר שמכיון שר"ה הוא יום דין,
ממילא מובן שכל התפילה שמתפללים אז, נחשב כתפילה בבחי' דין.

הדעת בשלימות: וְזֶהוּ בְּחִינַת 'רֹאשׁ הַשָּׁנָה' – 'רֹאשׁ' דִּיקָא, בְּחִינַת תְּקוּנָה הָרִאשׁוֹנָה
וְהַמִּתְּנָה שְׁנַעֲשֶׂה עַל יְדֵי מַטְה עֵז הַנִּי"ל:

5. וּבְשִׁמוּצִיּאִין מִהֶסְמָרָא אַחֲרָא מַה שְּׁבַלְע, אִזּוּ מוֹצִיּאִין גַּם עֲצָמוֹת חַיּוֹתוֹ,
שֶׁהוּא בְּחִינַת גִּרִּים. גַּם זֶה נַעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. רֹאשׁ לְזֶה: וְזֶהוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, בְּחִינַת (שְׁמוֹת
כג): "וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם אֲתָם נֶפֶשׁ הַגֵּר כִּי גֵרִים הָיִיתֶם" וְכוּ' סוֹפֵי תִיבוֹת
'תְּשׁוּבָה' נִמְצָא שְׁבַת שְׁרִי דְהֵיִינוּ בְּר"ה אִזּוּ נַעֲשֶׂה נֶפֶשׁ הַגֵּר [עַל יְדֵי 'וְאַתֶּם יִדְעֶתֶם' שְׁנַתְּקֵן בְּר"ה הַדַּעַת
בְּשִׁלְמוֹת שֶׁהִסְט"א הִקִּיָּה הַדַּעַת שְׁבַלְעָה, וְאַתֶּם זְכִיתֶם לְשִׁלְמוֹת הַדַּעַת].

וְהֵנָּה לְמַדְנֵנוּ לַעֲלִיל וְעַל יְדֵי גִרִּים, ⁶נִתְּנָלָה הַכְּבוֹד [סַעֲיָף ד'], ⁷וְנִתְּפַשְׁט הַנְּבוּאָה
[סַעֲיָף ה'], ⁸וְנִתְּתַקֵּן הָאֱמוּנָה הַקְּדוּשָׁה [סַעֲיָף ז'], ⁹וְנִתְּבַטֵּל אֱמוּנוֹת כְּזָבוֹת.
כַּמְבֹּאֵר בְּסַעֲיָף ז'.

וּמִבְּאֵר כִּיצַד ד' דְּבָרִים אֵלּוּ [6, 7, 8, 9] נַעֲשִׂים בְּר"ה בְּתִקְעַת שׁוֹפָר: וְזֶה בְּחִינַת
'תְּקִיעָה, תְּרוּעָה שְׁבָרִים'.

6. 'תְּקִיעָה' – זֶה בְּחִינַת 'הַתְּנָלוֹת הַכְּבוֹד' וְהִרְאִיָּה: בְּבְחִינַת (יִשְׁעִיָּה כ"ב)
"וְתִקְעֶתִּי יִתְד בְּמָקוֹם נֶאֱמָן, וְתִקְעֶתִּי הוּא מִלְשׁוֹן 'תְּקִיעָה', וְהַפְּסוֹק מְסִיק שְׁעִי"ז:
וְהִיא לְכֶסֶף 'כְּבוֹד'."

6. 'תְּרוּעָה' – זֶה בְּחִינַת 'רוּחַ נְבוּאָה' וּמִבְּאֵר 'רֹאשׁ' מְשׁוֹלֶכֶת לְזֶה: ¹בְּבְחִינַת
(בְּמִדְבָּר כ"ג): "ה' אֱלֹקֵינוּ עָמָּנוּ וְתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ" וְתִרְגוּמוֹ: 'וּשְׁכִינַת מְלָכִיהוֹן
בְּהוֹן', הֵינּוּ הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה, ²וְהַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה הוּא בְּחִינַת נְבוּאָה, כֵּאֵן נוֹתֵן
הַגְּדֵרָה שְׁרוּחַ נְבוּאָה הוּא הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה, וְע"פ הַגְּדֵרָה זֶה הִיא 'הִרְאִיָּה', כִּי תְרוּעָה הוּא
הַשְּׂרָאָת הַשְּׁכִינָה שֶׁהוּא נְבוּאָה.

'שִׁבְרִים' – מרמז על ב' דברים [8, 9]. רמז ראשון [8] זֶה בְּחִינַת בְּטוּל אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת ומביא 'ראיה' ששברים הוא ביטול אמונות כזביות: בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת כ"ג) : "שִׁבְרַתְּ שִׁבְרֵי מִצְבְּתֵיהֶם", (כְּמוֹכָא בְּתִקּוּן י"ח וּבְתִקּוּן כ"א) הֵינּוּ בְּחִינַת בְּטוּל אֱמוּנוֹת כְּזָבִיּוֹת. ועתה מבאר ששברים הוא גם כן [9] :- וְתִקּוּן הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה, וראי' לזה בְּחִינַת (תְּהִלִּים קמ"ה) : "עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ" נמצא שמשתמש עם לשון שברים ישברו, על ענין האמונה בה' שהאדם צופה בעיניו להשי"ת.

10. והנה נתבאר לעיל בהתורה שוֹנֵעַל יְדֵי אֱמוּנָה זֹכֵכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם, גם זה נעשה בראש השנה: ראי' : וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּרִי, (ראש השנה י:) כִּי בְּתִשְׁרֵי נִבְרָא הָעוֹלָם הֵינּוּ חִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהִיא בְּתִשְׁרֵי.

11. ונתבאר בהתורה שוֹנֵעַל הָעוֹלָם יִהְיֶה בְּבְחִינַת 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל', בְּחִינַת 'הַשְּׁגָחָה' שבארץ ישראל. וגם זה הוא- וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהִיא רֹאשׁ הַשָּׁנָה : בְּבְחִינַת: "תִּמְדַּע עֵינֵי ה' אֶלְקֶיךָ בְּהַמְרֵאשִׁית הַשָּׁנָה" וכו'. שֶׁהִיא שְׁגָחָה עֵינֵי ה' אֶלְקֶיךָ בְּהַמְרֵאשִׁית, הוא בראשית השנה דהיינו ר"ה.

12. והמשך התורה הוא: וְאֵז יִתְעַר שִׁיר חֲדָשׁ כַּנִּל, וגם זה נעשה בתשרי בר"ה: וְזֶה בְּחִינַת תְּשׁוּרִי, ראי' : בְּבְחִינַת (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) : "תְּבוֹאֵי תְּשׁוּרֵי מֶרְאֵשׁ אֱמֻנָה" תְּשׁוּרֵי מֶרְאֵשׁ, וְהֵינּוּ מִלְּשׁוֹן שִׁיר, 1. מִלְּשׁוֹן תְּשׁוּרֵי, וְהֵינּוּ שֶׁהִיא שִׁיר נִעֲשֶׂה בְּתִשְׁרֵי, וְהֵינּוּ מִלְּשׁוֹן הַפְּסוּק 'מֶרְאֵשׁ הֵינּוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה', 'אֱמֻנָה' שֶׁזֶּה נִעֲשֶׂה עַל יְדֵי תִקּוּן הָאֱמוּנָה שֶׁנִּעֲשֶׂה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, שְׁעִי"ז זֹכֵכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם וְאֵז אֶתְעַר שִׁיר חֲדָשׁ: נמצא שכל תיקוני המאמר נעשים בראש השנה.

הלבשת שלישית - ריאה

עתה מלביש תיקוני המאמר בענין הריאה שרבינו רצה להמשיך רפואה להריאה אז

יב. וְזֶה בְּחִינַת הָרִיאָה, רבינו מפרט באות זה ט' פרטים של פעולות הריאה, [א' קרירות, ב' העלאת השמנים אל המוח, ג' קיום השמנים של הגוף, ד' הבל נחית הבל סליק, ה' קול היוצא מהגרון, ו' רוח, ז' לחלוחית, ח' מאירת עינים, ט' הראשי תיבות של ריא"ה] בְּשִׁמּוֹן הָרִיאָה בְּשִׁלְמוֹת, שאז הריאה עושה כל פעולות הנ"ל בשלימות, ולכן נִמְצְאוּ בָּהּ כָּל הַבְּחִינּוֹת הַנִּלְיָנוֹת כל תיקוני המאמר, משא"כ כשאין הריאה בשלימות לא נעשו כל הפעולות התלויים בהריאה.

1. כדי להלביש פעולות הבעל כח בהריאה, מקדים הגדרה חדשה על הבעל כח: כִּי זֶה ה' בֶּעֶל בַּח' הַנִּלְיָנוֹת, שְׁמַת־פֶּלֶל תִּפְלֶה בְּבְחִינַת דִּין, שְׁעַל יְדֵי זֶה מוֹצִיא כָּל הַקְּדוּשָׁה מִהַסְטֵרָא אַחֲרָא, בְּחִינַת "וַיַּעֲמֵד פִּינְחָס וַיַּפְלִל", הוּא בְּחִינַת 'צִיר (שליח) נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו' (למשלחיו) (משלי כה, יג), טעם להגדרה זו: כִּי הוּא הִבְעֵל כח מוֹסֵר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִּיל יִשְׂרָאֵל שִׁישְׂרָאֵל שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ לְתַקְנָם, וְהוּא 'נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו' לעשות שליחותו, בכך שמוסר נפשו להיכנס בצוואר הס"א שיבלעוהו.

עתה לפי הגדרה זו מביא ראייה שכשהריאה בשלימות רומז על ה'ציר נאמן לשולחיו': וְזֶה בְּחִינַת הָרִיאָה, בְּבְחִינַת (מְשַׁלֵּי כ"ה): "כְּצֶנֶת שֶׁלֹּג בְּיוֹם קָצִיר בֶּן צִיר נֶאֱמָן לְשׁוֹלְחָיו". הנה 'ציר נאמן לשולחיו' נתבאר שהוא התפלה של הבעל כח. והפסוק אומר שהוא 'כצנת שלג ביום קציר': וְצֶנֶה וְקָרִירוֹת הוּא בְּחִינַת הָרִיאָה, וְהַטַּעַם: כִּי הָרִיאָה מְקַרֵּר חֲמִימוֹת הַגּוֹף, וְרִאִיָּה מִהֲזָהָר הוּא: כִּי 'אֶלְמָלָא בְּנִפִּי רִאָּה דְנִשְׁבִּין עַל לְבָא, הָיִי לְבָא אוֹקִיד כָּל גּוֹפָא' (תקון י"ג, דף כז:). נמצא הפסוק אומר כמו הריאה כשהיא בשלימות כתיקונה שמקררת חמימות הגוף, כן הוא התפלה בַּח' דִּין של הבעל כח:

2. 'שְׁלֵמוֹת הַדַּעַת' הַנִּלְיָנוֹת שנעשה על ידי שהסט"א מקיא את קדושת הדעת שבלעה ואז הדעת בשלימות, גם זה הוא בְּבְחִינַת הָרִיאָה כשהיא בשלימותה.

מביא על זה ב' טעמים שהריאה בשלימות רומז על זה :

טעם 1 [מורכב מב' ידיעות] ידיעה א': כִּי עֶקֶר הַדַּעַת וְהַמַּחֲיִין הוּא עַל יְדֵי שְׂמֻנּוּנִית הַגּוֹף, וְהַטַּעַם כִּי הַשֹּׁכֵל דּוֹלֵק כְּמוֹ נֵר עַל יְדֵי שְׂמֻנּוּנִית הַגּוֹף, יִדְעָה ב' כִּיצַד עוֹלָה שְׂמֻנּוּנִית שֶׁל הַגּוֹף לְמוֹחַ? וְהַרְיָאָה הִיא מַעֲלָה שְׂמֻנּוּנִית הַגּוֹף אֶל הַמּוֹחַ, וְכִיצַד הַרְיָאָה מַעֲלָה הַשְּׂמֻנּוּנִית לְהַמּוֹחַ? עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַרְיָאָה נִמְצָא כִּשְׁהַרְיָאָה בְּשִׁלְיֻמוֹת שֶׁמַּעֲלָה הַשְּׂמֻנּוּנִית לְהַמּוֹחַ אִזּוּ הַדַּעַת בְּשִׁלְיֻמוֹת.

טעם 2 שהריאה בשלימות הוא שלימות הדעת: גַּם עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַרְיָאָה נִתְקַיֵּם כָּל הַשְּׂמֻנּוּנִית שֶׁל הַגּוֹף כְּלוּמָר לֹא רַק שֶׁמַּעֲלָה הַשְּׂמֻנּוּנִית לְהַמּוֹחַ כְּבִטְעָם 1, אֲלֵא שֶׁהוּא מְקִיִּים כָּל הַשְּׂמֻנּוּנִית שֶׁל הַגּוֹף²⁵, וְכַשֵּׁנִתְקַיֵּים הַשְּׂמֻנּוּנִית שֶׁל הַגּוֹף - שְׁעַל יְדֵי זֶה עֶקֶר קִיּוּם הַשֹּׁכֵל

וְהַרְיָאָה שְׁעַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה [שֶׁל הַרְיָאָה] נַעֲשֶׂה שְׁלִימוֹת הַדַּעַת: וְעַל כֵּן נִקְרָאִין הַמַּחֲיִין 'נְשִׁימָה' רֹאִיָּה שֶׁהַמּוֹחִין נִקְרָא נִשְׁמָה: בְּבַחֲיָנָתָא (אִיּוֹב ל"ב): "וְנִשְׁמַת יְשַׁדִּי תַבְיִנִם" תַבְיִנִם הוּא הַמּוֹחַ בִּינָה, וְנִקְרָא 'נִשְׁמָת'. וְלָמָּה נִקְרָא הַמּוֹחִין בְּשֵׁם נִשְׁמָה? כִּי עֶקֶר הַמּוֹחַ וְהַדַּעַת עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה כִּנ"ל. נִמְצָא רֹאִיָּה שֶׁהַרְיָאָה כְּתִיקוּנָה הוּא בַחֲי' שְׁלִימוֹת הַדַּעַת. וְהַטַּעַם הוּא כִנ"ל, כִּי הַרְיָאָה מְקִיִּים הַשְּׂמֻנּוּנִית, וּמַעֲלָה אוֹתָהּ לְהַמּוֹחַ.

רֹאִיָּה נּוֹסֶפֶת שְׁקִיּוּם וְשִׁלְיֻמוֹת הַדַּעַת הוּא עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה שֶׁל הַרְיָאָה: וְזֶה בַחֲיָנָתָא (מְשָׁלִי כ): "נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם". וּמִפְרֹשׁ רַבִּינוּ קוֹדֶם תִּיבַת 'נֵר' דְּקָאִי עַל הַשֹּׁכֵל כִּי הַשֹּׁכֵל הוּא 'נֵר דּוֹלֵק' עַל יְדֵי הַשְּׂמֻנּוּנִית שֶׁבַּגּוֹף, וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי 'נִשְׁמַת אָדָם' [הַנְּשִׁימָה] שְׁפּוּעֵלֶת עַל הַשְּׂמֻנּוּנִית ב' דְּבָרִים¹ שְׁמַתְקַיִימִין² עוֹלִין אֶל הַמּוֹחַ, עַל יְדֵי הַנְּשִׁימָה

²⁵ יש לציין שבמקום אחר בליקו"מ (תורה ב' תנינא), מבאר רבינו כי הריאה מקררת חמימות הלב שמייבש השמנונית של הגוף

שֶׁל הָרִיאָה, נמצא שהפסוק מתפרש כן: נר השם = המחשבה שבמוח, [נעשה ונתקיים על ידי: נשמת אדם = על ידי הנשימה, נמצא שְׁעָקָר קיום הַדַּעַת על ידי הָרִיאָה.

3. גִּרִּים' הַנִּ"ל, זה גם בחי' הריאה בשלימותה. כי 'ריאה' זו בְּחִינַת 'הָבֵל נְחִית' הָבֵל סָלִיק', הַנֶּאֱמָר בְּהָרִיאָה, כְּמוֹכָא כן מובא בתיקוני זוהר (בְּתִקּוּנֵי זֹהַר תִּקּוּן ס"ט דף צו). וכדי לבאר הטעם, למה ענין זה של הבל נחית הבל סליק הוא מרמז על ה'גרים', מקדים ידיעה: כִּי יֵשׁ הַבָּלִים לא טובים בְּעוֹלָם, ומביא ראייה מפסוק שיש הבלים לא טובים: שֶׁהֵם בְּחִינַת (יִרְמְיָה י, ג"א): "הָבֵל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים", ומבאר מהו: הֵינּוּ הַבָּלִי עוֹלָם שֶׁל יְשׁוּטוֹת. וא"כ שְׁעִיקָר הַשְּׁטוּתִים של העולם הזה נעשה על ידי הבלים, א"כ נמצא: וְכִשְׁמַקְבְּלִין אֵלּוּ הַבָּלִים של שטות, וּמְכַנְיִסִין אוֹתָם את ההבלים בְּתוֹךְ תוֹרָה וְתַפְלָה דהיינו שנושמן ההבלים ומדברים דיבורי תורה ותפלה, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם הַבָּלִים דְּקִנְיָה, זו בְּחִינַת 'גִּרִּים' וְהַטַּעַם לזה כִּי מִהָבֵל מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים, נַעֲשֶׂה הָבֵל דְּקִנְיָה שֶׁל תוֹרָה וְתַפְלָה, שְׁזֶה הוּא בְּחִינַת גִּרִּים וכאילו גיירו את הבלים טומאת העמים לקדושת ישראל. עתה מבאר שהו מה שנאמר בתיקוני' הנ"ל לגבי הריאה: וְזֶה בְּחִינַת: 'הָבֵל נְחִית הָבֵל סָלִיק' הַנֶּאֱמָר בְּהָרִיאָה, שְׁמַקְבְּלַת הָבֵל נחית של שטות העוה"ז, ועושה מזה 'הבל סליק' היינו ש- וּמוֹצִיאָה הָבֵל, הֵינּוּ בְּחִינַת גִּרִּים הַנַּעֲשִׂין על ידי שְׁמַקְבְּלִין הַבָּלִים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהֵם בְּחִינַת הָבֵל הַמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתָעִים, 'סליק' מלשון מעלין' ש- וּמַעֲלִין אוֹתָן לְבְּחִינַת הָבֵל דְּקִנְיָה על ידי תוֹרָה וְתַפְלָה כַּנִּ"ל: וכשעושין פעולה שהיא בחינת גרים [שנושמן בהריאה] מעוררין עי"ז גם הבעל כח שיעשה גרים על ידי פעולתו

4. 'הַתְּנָלוֹת הַכְּבוֹד' הַנִּ"ל [שבא על ידי גרים], הוא גם בחי' הריאה בשלימות. ראייה משולבת לזה, פרט א' = מפסוק: זֶה בְּחִינַת (מְשָׁלִי ג): "כִּבְדֹּת אֶת ה' מִהוֹנָךְ",

ואיתא שם ברש"י: 'אל תקרי מהונך, אלא מגרונך' (עיינ משלי ג ברש"י שם, וכן הובא בבאב"מ או"ח סי נג) (בשם הפסיקתא. אמנם בפסיקתא עצמה איתא ממה שחנך אם נתן לך קול ערב וכו) הרי שכבוד בא מגרון, פרט ב' = מהו שורש הגרון? והגרונ יוצא מהראיה נמצא שהריאה הוא התגלות הכבוד מהגרונ.

5. 'התפשטות הנבואה' הנ"ל [שבא על ידי התפשטות הנבואה], זה בחינת ה'רוח' של בנפי ראה, שהוא בחינת 'רוח נבואה', ראה ש'רוח' הוא 'רוח נבואה' בחינת (שמואל ב כ"ג): 'רוח ה' דבר בי':

5. 'תקון המדמה' [שבא על ידי נבואה] הוא בבחינת הריאה, ו'הטעם': כי שינה ודמיון דהיינו שאז בשעת שינה יש חלומות ודמיונות²⁶, הוא תלוי בהריאה, והטעם למה 'שינה' [שאז יש דמיונות] בא על ידי הריאה: כי עיקר שינה ודמיון הוא על ידי קר ולח, ו'הראיה' ששינה ודמיון הוא על ידי קר ולח: ועל כן בעת הגשמים שהוא קר ולח, אז נופל שינה על האדם ובשעת שינה אז יש דמיונות. ולפי"ז מובן למה שינה [שמביא דמיון] הוא תלוי בהריאה: והריאה היא קר ולח, שעל ידי זה בא שנה ודמיון, הינו הדמיונות הפאין לאדם בעת השנה, ועכשיו מפרש מה זה 'דמיונות' שבשעת שינה: שנה בחינת כח המדמה וא"כ כשהריאה היא בשלימותה וכתיקונה, אז גם המדמה שבא על ידי הריאה הוא מתוקן בתיקון המדמה:

6. 'חדוש העולם' הן אמונת חידוש העולם של היום, והן חידוש העולם שלעתיד [שבא על ידי תיקון המדמה, שמתקן האמונה בחידוש העולם הוא בבחינת הריאה, ראה: זה בחינת (תהלים ק"ד) 'תשלח רוחך ובראון ותחדש פני אדמה' על ידי תשלח

²⁶ רבינו מוסיף כאן הגדרה על שינה, שהוא בחינת 'דמיון', כידוע שבשעת שינה יש חלומות ודמיונות'

'רוחך' שהוא בְּחִינַת הָרוּחַ שֶׁל כְּנָפֵי רֵאָה עִי"ז¹ 'יבראון' = הוא חידוש העולם של בריאת העולם היום, וכן² 'ותחדש פני אדמה' = שהוא חידוש העולם לעתיד:

7. והחידוש העולם הוא בבחינת 'השְׁנָחָה', שהוא בְּחִינַת 'אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל'. וגם זה- וְזֶה בְּחִינַת הָרֵאָה, ראייה משולבת שהשגחה של א"י הוא בחי' הריאה, שלב א': בבחינת מה שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ, וְכָרוֹנָם לְבָרָכָה (חֲלִין מַט) 'לְמָה נִקְרָא שְׁמָה רֵאָה שְׁמַאיֶרֶת אֶת הָעֵינִים' הרי שריאה מרמז על ראיית עינים, שלב 2 על מה מרמזת ראיית העינים? זֶה בְּחִינַת: "תְּמִיד עֵינֵי ה' אֵלֶיךָ בָּה" וְכו', הַנֶּאֱמָר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְׁנָחָה שְׁעֵינֵי ה' בֶּה כַּנ"ל נמצא כאילו אומר למה נקרא שמה ריאה ששם יש בחי' אור העינים בחי' השגחה וא"י.

8. 'נִגּוֹן וְשִׁיר תָּדֵשׁ' הַנ"ל [שיתער כשיחדש העולם לעתיד], הוא ג"כ בְּבְחִינַת הָרֵאָה, ראייה: זֶה בְּחִינַת: "קָרָא בְּגֵרוֹן אֵל תַּחֲשֹׁךְ כְּשֶׁפָּר הָרֶם קוֹלְךָ" וְהַגְרוֹן הוּא הָרֵאָה כַּנ"ל שנתבאר לעיל שהגרון יוצא מהריאה, וְשָׁם בִּהְיוֹת 'קרא בגרון', מרומז שהוא בְּחִינַת הַנִּגּוֹן כַּנ"ל, דהיינו הניגון פשוט כפול משולש רבוע, שֶׁהוּא בְּחִינַת ר"ת 'כְּשֶׁפָּר' וְכו' כַּנ"ל. כי הפסוק אומר: "קרא בגרון כשפר וכו'"

9. 'תִּקְוֵן הָרִיחַ וְהִירָאָה', שֶׁהוּא 'מְזוֹנָא דְנִשְׁמָתָא' [שנעשה על ידי קול הראוי שהוא בחי' קול הניגון של השיר חדש דלעתיד], שְׁנִתְתַּקֵּן עַל יְדֵי כָּל בְּחִינּוֹת הַנ"ל [דהיינו על ידי כל השלבים מתפלה בבחי' דין, שמביא הקאת כל הקדושות ועצמות חיותה בחי' גרים, שעושה התגלות הכבוד, שעושה התפשטות הנבואה, שעושה בירור המדמה תיקון האמונה וביטול אמונות כזביות, שמביא התקבצות החסדים, שמביא חידוש העולם לעתיד, שהוא בבחי' א"י והשגחה, שאז יתער השיר חדש של ביטול הטבע שהוא קול התוכחה כראוי, שזה משקה את הגן לתקן הריח והיראה שהוא מזונא דנשמתא], הוּא בְּבְחִינַת הָרֵאָה.

ראיה שריאה הוא ¹מזונה דנשמטא, ²ובחינת יראה: כ' צירוף ה'ריאה' הוא סופי תבות ה' רע'י ל'א אַחֶסֶר (תהלים כ"ג). והנה "ה' רע'י לא אַחֶסֶר", ב' תיבות הראשונות 'השם רועי': זה בחינת 'מזונא דנשמטא' [כי מאכל שבא מה' (ה' רועי) - הוא מזון דקדושה - מזונא דנשמטא] נמצא שריאה הוא מזונא דנשמטא.

ועתה מביא ראיה שהריאה שרמוז בפסוק לא אחסר הוא בחי' היראה: וזהו: 'לא אַחֶסֶר' הוא בחי' היראה, ראיה לזה: בחינת (שם לד'): "כ' אין מחסור ליראיו" היינו בחינת יראה נמצא שיראה הוא בחי' לא אחסר, והיראה היא - שהיא בחינת יראת, שהיא מזונא דנשמטא כנ"ל:

שנמצא שהיראה כשהיא בשלימותה וכתיקונה הוא כלל תיקוני המאמר.

הלבשה רביעית

עתה רבינו מלביש הלבשה רביעית את תיקוני המאמר:

וזה פרוש מאמר רבותינו זכרונם לברכה, על עוג מלך הפשן.

אמר עוג חשב בליבו: מחנה ישראל כמה הוי? תלתא פרסי, אזיל ואַעֲקֵר טוֹרָא הַר בַּת תַּלְתָּא פֶּרֶסִי, ואֲשָׁדִי עֲלֵיהוּ ואֶהְרֹג אוֹתָם. הלך ו- עֲקֵר טוֹרָא בַת תַּלְתָּא פֶּרֶסִי, ואֶהְרֹג אֶרֶשָׁה, אֵינִי עֲלֶיהָ קוֹמֵצָא הֵבִיא הַקִּבֵּה עַל הָהָר נִמְלִים וְנִקְבּוּהָ, וְנָחַת הָהָר עֲלֶיהָ אֶצְוֹאֶרְהָ, בֵּעָא לְמִישְׁלָפִיהָ, וְנַעֲשֶׂה נֶס ו-מִשְׁכּוּהָ שִׁינִיָּה לְהָאֵי גֵיסָא וְלְהָאֵי גֵיסָא וְלֹא הִיא יִכּוֹל לְשַׁלְפּוֹ. ומה היה סופו של עוג? מִשָּׁה כְּמָה הָיוּ גּוֹבְהוּ? עֲשֵׂר אַמִּין, שֶׁקֶל נִרְגָּא מִקַּל בַּת עֲשֵׂר אַמִּין, וְשׁוֹר קִפֵּץ לְמַעַלָּה עֲשֵׂר אַמִּין, וּמִחֲזִיהָ מִשָּׁה לְעוֹג בְּקִרְסָלָהּ, וְקִטְלִיהָ (בְּרִכּוֹת נד:).

בחלק הראשון של ההלבשה רבינו מאריך בפעולת הסט"א רח"ל:

קודם מפרש רבינו מהו 'עוג': כי 'עוג' ה'ה' אֲחִיזְתוּ בְיָמֵינוּ, כְּמוֹכָא כֵן מובא בזוהר (זוהר חקת דף קפד). ולכן- וְהָיָה יוֹנֵק מִבְּחִינַת הַדַּעַת דְּקִנְיָא, ראייה מתקו"ז שבצד ימין הוא המוח [ולכן מובן שמי שאחזיתו בימין יונק מהדעת]: כִּי 'מִסְטָרָא דִּימִינָא מְהֵא חוּרָא כְּכִסְפָּא' (תקון ע, דף קיח). נמצא שעוג הוא הסט"א שיונק מהדעת. ועל כן רָצָה לְהַתְגַּבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל כְּדִי לִינוֹק מֵהַדַּעַת דְּקִדּוּשָׁה.

וְזֶה שֶׁאָמַר "מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל בְּמָה הָיִי, תִּלְתָּא פְּרָסִי". ודורש רבינו: 'מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל' – זֶה בְּחִינַת קִדְשֵׁי הַמַּחְנֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, ראייה שמחנה רומז על קדושה: בְּחִינַת (דְּבָרִים כ"ג) "וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ". וְעַקֵּר קִדְשֵׁי מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל, הוּא עַל יְדֵי שְׁמִירָה מִתְאַוֶּה נְאוּף מִבְּחִינַת מְקַרָּה לִילָה, חֵם וְשָׁלוֹם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם בְּפָרָשָׁה שֶׁל וְהָיָה מַחֲנֶיךָ קְדוֹשׁ שְׁמוּזְכָּר שֶׁם וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע וּמְקַרָּה לִילָה. ועתה מפרש מה שאמר עוג: 'מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל' [דהיינו השמירה מניאוף] 'כִּמָּה הָיִי? תִּלְתָּא פְּרָסִי': וְעַקֵּר הַשְׁמִירָה מִתְאַוֶּה זֶה הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת 'תִּלְתָּא פְּרָסִי' – הֵינּוּ תִּלְתָּ מַחֲנִין, וְהַטַּעַם שֶׁהַמוֹחַ נִקְרָא 'פְּרָסָה': שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא מְחַצֵּה 'פְּרוּסָה' בְּפָנֵי תְּאֻוָּה זֶה כֵּן"ל. וזהו: "מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל בְּמָה הָיִי? תִּלְתָּא פְּרָסִי" הֵינּוּ עַקֵּר הַקִּדְשָׁה שֶׁל מַחְנֶה יִשְׂרָאֵל, שֶׁיְהִי קְדוֹשִׁים מִתְאַוֶּה זֶה מִמְקַרָּה לִילָה, חֵם וְשָׁלוֹם הוּא עַל יְדֵי בְּחִינַת 'תִּלְתָּא פְּרָסִי' הֵינּוּ תִּלְתָּ מַחֲנִין, שֶׁהֵם מְחַצֵּה פְּרוּסָה בְּפָנֵי הַתְּאֻוָּה הַהִיא כֵּן"ל.

"אֲזַיִל וְאֶעֱקֹר טוּרָא בֵּת תִּלְתָּא פְּרָסִי, וְאֶשְׁדִּי עֲלֵיהּ". 'טוּרָא' – זֶה בְּחִינַת ה'תְּפִלָּה' שֶׁנִּקְרָא הַר. ראייה שֶׁהַתְּפִלָּה נִקְרָא הַר: בְּבְּחִינַת "וְהִבִּיאוּתִים אֶל הַר קְדִשִׁי, וְשִׁמְחֻתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי".

וזהו 'בת תלתא פרסי' שגם התפלה היא 'בת תלתא פרסי': כי התפלה נמשכת גם בן מ'שליש המחין', שהם המוחין בחינת מחיצות פרוסות, וזהו 'בת' תלתא פרסי, שהיא 'בת' – שנמשכת, מהתלתא פרסי - מהשליש מוחין מחיצות פרוסות, והטעם למה תפלה נמשכת מהמוח? שמשם נמשך שלישה מיני רחמנות, שהם בחינות שליש תפלות ביום כנ"ל באות ב. וזהו שאמר עוג 'איזיל ואיעקר טורא בת תלתא פרסי' - היינו שהסמטרא אחרא שהוא עוג שאחיותו בימין ויונק מן הדעת שיש לה יניקה מן הדעת, חס ושלום, בחינת עוג, היא רוצה איעקר לעקור חס ושלום טורא תפלות ישראל שאז כשנפגם הדעת אזי התפלה בבחינת דין, ולא ברחמים ותחנונים, ואז תוכל להמשיכם אליהם ולבלוע את השליש תפלות 'בת תלתא פרסי' חס ושלום כנ"ל.

וזהו שאמר: 'ואשדי עליהו' שיזרוק עליהם את ה'הר', דהיינו ה'תפלות'. מה הכוונה בזה? היינו כי עקר רצונו הוא רק להמשיך אליו תפלות ישראל להתאחז בהם, אבל אחר כך פשעם אצל חס ושלום, אזי מרצה לחזור ולהשליכם על ישראל, כי מאחר שכבר ינק מהם, עצם היניקה שלו מהם פוגם בהם, ואז אף כשישראל מתפללים ומרחמים, אבל מחמת היניקה של הסט"א עוג, כבר אינו רחמנות רק בבחי' רחמי רשעים אכזרי, שגם מעט הרחמנות שבידינו הוא אכזריות, ולכן איני אף על פי שהוא מעצמו מחזיר ומשליכם לישראל, עדין הם פגומים על ידי שיש לו יניקה מהם כי רחמי רשעים אכזרי כנ"ל. ועל כן פשהו יונק, חס ושלום, מהרחמנות ומתפלות ישראל, אף על פי שהוא נותנם מעצמו לישראל אף על פי כן הם פגומים על ידי אחיזתו בהם כנ"ל. וזה שאמר 'ואשדי עליהו' כי אחר כך שיעקרום ויבלעם, חס ושלום הוא רוצה לחזור ולהשליכם לישראל, כי כבר הם פגומים על ידו כנ"ל [מוהרנ"ת מוסיף הסבר:

כי הוקשה לו כי א"כ מה מועילים בזה שהבעל כח גורם לו הקאות ומוציאין ממנו התפלות בעל כרחו, הלא גם כשיחזיר התפילות לישראל ישארו פגומים? לכן מיישב שיש הבדל אם הוא מחזיר, או שמוציאין ממנו בעל כרחו: כי מאחר ש'הסטר' אחר לא נבנע, רק מעצמה היא מחזרת לישראל על כן הם פגומים אבל ב'שמוציאין ממנו בעל כרחו על ידי מטה עז כנ"ל אזי הסטר אחר נבנע לנמרי, הכפיה הוא הכנעה לסט"א, ואז חוזר הכל אל הקדשה בשלמות, והבן. נראה לך.

'אזל עקר טורא בת תלתא פרסי ואותבה ברישה' – הינו שהתנבר הסט"א עוג ועקר תפלות ישראל שהם בחינת 'טורא בת תלתא פרסי' כנ"ל, 'ואותבה ברישה' שהמשיך התפלות, שהם בחינות דעת ורחמים, לתוך 'רישיה' של עוג הראש והמח שלו, שזה בחינת: והנחש היה ערום, כנ"ל היינו כי על ידי שינק מההרחמנות והתפילות בחי' טורא בת תלתא פרסי, עי"ז נפגם הרחמנות, ועי"ז נפגם הדעת, ועל ידי פגם הדעת נקטן הדעת ואזי הסט"א יונק מפגם ונפילת הדעת דקדושה ונעשה דעת דסט"א בחי' והנחש היה ערום, וזהו ואותבה ברישה שהדעת דקדושה נעשה הראש והדעת דסט"א. ה' יצילנו

עד עתה ביאר רבינו פעולת הסט"א שינק מהדעת והרחמנות ופגם בהם, ונעשה פגם הדעת, ועי"ז אין ג' מחיצות פרוסות בפני התאווה, ונופלים לתאות ניאוף, ובולע התפלה שהיא בבחי' דין.

עתה רבינו מתחיל להלביש את התיקונים של המאמר:

'איתי קומצא' – זהו בחינות ה'תפלה' של ה'בעל כח', והטעם שנקרא 'קומצא': שהיא בבחינת קמוץ ודין 'קימוץ' היינו קמצנות, הוא 'דין' [היפך הרחבה שהוא רחמים], שהתפלה בבחי' דין הוא בחינות 'מטה עז' הנ"ל [בפשטות מוסיף תיבת 'מטה עז', שהוא הקדמה לפרש תיבת 'במטיר' דלהלן, - אבל אולי גם רוצה לרמז על פשוטו של הגמרא להלן שמשם הכניעו על ידי 'מקל', היינו ה'מטה עז' שלו שהוא התפלה בבחי' דין].

'וְנִקְבוּהָ' – היינו שבר אותו והכניעו. ראייה ש'נקבוה' הוא הכניעתו ושיבורו: זֶה בְּחִינַת: "נִקְבֶּתָּ בְּמַטְיוֹ רֹאשׁ פְּרִזּוֹ" (תְּבַקֵּק ג) פ'י הפשוט: במטות של השונאים עצמם תנקב את ראש חיילותיהם. נמצא מבואר בפסוק שנקיבה הוא רציצת ראשם בחי' 'שברת ראשי תנינים'. וזהו 'במטיו' - היינו כי על ידי התפלה שהיא בְּחִינַת 'קְמוּץ' וְדִין 'קומצא' שֶׁל הַבַּעַל בַּח הַנֶּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מַטָּה עוֹ', עַל יְדֵה 'נִקְבֶּתָּ' בַּח 'וְנִקְבוּהָ' מְשַׁבְּרִין וּמַכְנִיעִין אוֹתוֹ כֵּן"ל 'ראש פרזיו' היינו ראשי התנינים,

איך התפלה בבחי' דין משבר אותו? עתה מפרש 'ונחית אצוואריה' - כִּי הִיא הַמַּטָּה עוֹז היינו התפלה בבחי' דין של הבעל כח יורדת ו-עוֹמְדָת בְּבֵית הַבְּלִיעָה שֶׁלּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לַעִיל הָרִאשִׁי בְּחִינַת: "בְּצֹאֲרוֹ יִלֵּין עוֹ". וְזֶהוּ 'וְנָחִית אֲצוּאֲרָה' שֶׁהִיא עוֹמְדָת בְּצֹאֲרוֹ, בְּחִינַת "בְּצֹאֲרוֹ יִלֵּין עוֹ" כֵּן"ל.

וְזֶהוּ: 'בְּעָא לְמִשְׁלָפִיָּה' – ומפרש: 'בעא' שאין הכוונה ש'רצה' למשלפיה, רק היינו כי הוּא 'מִכְרָח' 'למישלפיה' היינו לְהוֹצִיא וּלְהַקִּיא כָּל הַקִּדְשוֹת שֶׁל הַתְּפִלוֹת וְהַדַּעַת שֶׁבָּלַע כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא לַעִיל רִאשִׁי לִזֶּה בְּחִינַת: "חֵיל בָּלַע וַיִּקָּאֵנוּ" כֵּן"ל.

וְזֶהוּ: 'מִשְׁכּוּהָ שִׁנְיָהּ וְכוּ' – כִּי נִתְבָּאֵר לַעִיל שֶׁלֹּא יָדִי שֶׁהוּא מִקִּיא וּמוֹצִיא קִדְשֵׁי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', אֵפֶי גַם "מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֵל", הֵינּוּ שֶׁמִּכְרָח לְהוֹצִיא עֲצָמוֹת חַיּוֹתוֹ מִמָּשׁ, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת 'גִּרִּים'. וְזֶהוּ בְּחִינַת: 'מִשְׁכּוּהָ שִׁנְיָהּ', 'שן' רומז על המעיים והבטן. ראייה לזה: בְּחִינַת "מַעֲיו עֲשֵׂת שֵׁן" (שִׁיר הַשִּׁירִים ה), וְזֶהוּ 'מִשְׁכּוּהָ שִׁנְיָהּ', שְׁמוּשָׁךְ הַחוּצָה מִתּוֹךְ בִּטְנוֹ, הֵינּוּ שֶׁמִּכְרָח לְהוֹצִיא עֲצָמוֹת חַיּוֹתוֹ מִתּוֹךְ קֶרְבּוֹ וּמַעֲיו שֶׁנִּתְבָּאֵר לַעִיל ב' רִאיוֹת עַל זֶה, ¹ בְּחִינַת: "מִבְּטָנוּ יוֹרִישָׁנוּ אֵל", ² בְּחִינַת "רִדָּה בְּקָרֵב אוֹיְבֶיךָ" שֶׁנִּתְבָּאֵר לַעִיל שֶׁקֶרֶב' הֵינּוּ הַקֶּרְבִּים וְהַמַּעֲיִים, כֵּן"ל.

ועכשיו ממשיך לבאר מה נעשה על ידי זה: 'מִשָּׁה כָּמָה הָיוּ, עֲשֵׂר אַמִּין' – קודם מבאר מהו 'משה': 'מִשָּׁה' הוא בְּחִינַת "נְבוּאָה", כִּי 'מִשָּׁה' רָבֵן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים. ועתה מבאר מהו 'כמה הוי' עשר אמין': וְזֶה בְּחִינַת 'עֲשֵׂר אַמִּין' – בְּחִינַת עֲשָׂרָה מְדִרְגּוֹת שֶׁל נְבוּאָה, כִּי עַל יְדֵי מִטָּה עוֹ הַנֶּ"ל שְׁעוּשָׁה הַקְּאוֹת מֵהַסֵּט"א בְּחִי' גְּרִים, שְׁעַל יָדוֹ 'נִתְנָלָה הַכְּבוֹד' כַּנֶּ"ל [שעל בחינה זו דילג במאמר חז"ל], עַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְנְבוּאָה כַּנֶּ"ל. דהיינו לעשרה מדרגות של נבואה, [ותיבת 'אמין' לא נתבאר, לא כאן ולא בהמשך, אצל נרגא / ושור]

'שְׁקַל נִרְגָּא בֵּת עֲשֵׂר אַמִּין' – 'נִרְגָּא' זֶה בְּחִינַת כְּלִי מְלָאכָה וּמַאיִזָּה כְּלִי מְלָאכָה מְדַבֵּר? מִפְּרָשׁ רַבֵּינוּ שׁוּזָה מִרְמָז עַל כְּלִי מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית הֵינּוּ הַכְּלִי מְלָאכָה שֶׁבָּהֶם בְּרָא ה' וַחֲדָשׁ אֶת הָעוֹלָם יֵשׁ מֵאִין. וְהַאִיךְ נִקְרָא כְּלִי מְלָאכָה זֶה? וְזֶהוּ: 'בֵּת עֲשֵׂר אַמִּין' – בְּחִינַת 'עֲשָׂרָה מְאָמְרוֹת' שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁהֵם ה'עֲשָׂרָה מְאָמְרוֹת' הֵם בְּחִינַת כְּלִי מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית.

והמשך המעשה [משה כמה הוי עשר אמין, ושקל נרגא בת עשר אמין] הוא: כִּי עַל יְדֵי 'נְבוּאָה' דהיינו משה שהוא 'עשר אמין' עשר מדרגות נבואה, עי"ז זוֹכִין לְאַמוּנָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'נִרְגָּא עֲשֵׂר אַמִּין' 'עֲשָׂרָה מְאָמְרוֹת' שֶׁהֵם כְּלִי מְלָאכָה שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, כִּי עַל יְדֵי אַמוּנָה מְאָמִינִים בְּחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שֶׁהֵם יִתְבָּרַךְ בְּרָא הַכֹּל בְּ'עֲשָׂרָה מְאָמְרוֹת' כַּנֶּ"ל.

והנה נתבאר בהתורה ש: וְעַל יְדֵי אַמוּנָה זוֹכִין לְחִדּוּשׁ הָעוֹלָם שְׁלֵעֲתִיד. וְאִזּוּ יִתְעַר 'שִׁיר הַדָּשׁ' הַנֶּ"ל, וְזֶהוּ: 'וְשִׁוּר עֲשֵׂר אַמִּין' – [אולי כוונתו גם לתיבת 'שוור' שהוא מלשון שיר] קודם מפרש 'עשר אמין': זֶה בְּחִינַת הַשִּׁיר שְׁלֵעֲתִיד וְנִקְרָא 'עֲשֵׂר' לִפִּי: שֶׁהוּא שִׁיר פְּשׁוּט וְכוּ', שֶׁהוּא יוֹד אוֹתִיּוֹת י' י"ק יק"ו יק"ק, בְּחִינַת 'עֲשֵׂר

אמין'. עכשיו יפרש תיבת ו'שור' דהיינו 'דילוג', למה נקרא השיר בשם דילוג? ומפרש שדילוג זה בחינת (שיר השירים ב): "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות". דהיינו שתיבת 'שור' מרמז על כל הפסוק הזה, והנה בפסוק זה יש בו כפילות, ומדבר מב' ענינים ¹ 'דילוג וקפיצה', ² [המקום היכן מדלגין ומרקדין] – 'הרים וגבעות' קודם מבאר ענין ה'הרים והגבעות' [ואח"כ מבאר תיבת 'מדלג ומקפץ']: 'הרים וגבעות' הם בחינת 'ריחות'. ראייה ש'הרים וגבעות' הוא ריחות טובות: בבחינת (שם ד): "אלך לי אל ה' המור ואל גבעת הלבונה" הינו הריחות מור ולבנה הוא ריחות טובים, והם נקראים 'הרים וגבעות'. והאיך נעשו הריח? ה'גדלים בגן על ידי קול הנגון, שהוא משקה את הגן כנ"ל. וזה הניגון הוא בחינת: "מדלג על ההרים מקפץ" וכו', 'דילוג וקפיצה' זה בחינת הנגון הנ"ל שעל ידו גדלים הריחות, שהם בחינת הרים וגבעות. עתה יבאר מדוע 'מדלג ומקפץ' הוא מרמז על הניגון: וזהו 'מדלג' וכו' – זה בחינת המדות של הנגון שקורין בלשון אידיש 'מאסין' היינו הנאטין שהם עליות וירידות בדילוג כפי מידות הניגון, והטעם למה ה'מאסין' נקראין בשם דילוג וקפיץ? שהם נעשין מציאות השיר שיהיה מידות של עליות וירידות, הוא נעשה על ידי 'דילוג וקפיצה' על הנימין שבכנור. וזהו בחינת 'ושור עשר אמין', הינו בחינת הנגון הנ"ל שהוא בחינת: מדלג על ההרים וכו' כנ"ל. והיא עשרה מיני נגינה

וסדר הדברים הוא כי על ידי 'משה [כמה הוי] עשר [אמין]' = עשרה מדרגות של נבואה, 'שקל' נרגא [בת] עשר [אמין]' = עשרה מאמרות, עי"ז זוכין ל'שור עשר' [אמין] = ריח ועשרה מיני נגינה, כי על ידי בחינות הנ"ל זוכין לזה הנגון.

והנה בהתורה נתבאר שזה הנגון הוא בחינת ה'קול' הנ"ל של התוכחה כראוי שמוסיף ריח טוב, שנתבאר בסעיף א' שהוא בחינת קול יעקב, שהוא מכניע עקב דסטרא אחרא בחי' וידו אוחזת בעקב עשוי, וזהו: 'ומחיה בקרסליה וקמליה' –

ומחיה' - שְׁהִכָּה וְקָטְלִיה' - וְהַכְנִיעַ, עֲקֵב 'בְּקִרְסוּלִיה' הוא עֵקֶב דִּסְטָרָא אַחֲרָא,
עַל יְדֵי בְּחִינַת קוֹל הַנְּגוֹן הַנִּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא מְכַנִּיעַ עֲקֵב
דִּסְטָרָא אַחֲרָא, בְּבְחִינַת: וַיְדוֹ אוֹחֶזֶת בְּעֵקֶב עֵשׂו, כַּנִּ"ל.

סיכום המעשה של עוג מלך הבשן:

עוג מֶלֶךְ הַבֶּשֶׂן: = הקליפה שאוחזת במוחין של ישראל

אָמַר: = חישב האיך להתגבר על ישראל

מִחְנֶה יִשְׂרָאֵל כְּמָה הָיָה, = האיך ישראל נשמרין מתאוות ניאוף?

תִּלְתָּא = על ידי ג' מוחין

פְּרָסִי. = שכל א' מהם פרוס בפני תאוות ניאוף

אֲזִיל וְאֶעֱקֹר טוֹרָא = אעקור תפילת ישראל

בֵּת תִּלְתָּא פְּרָסִי, = שנמשכת מג' מוחין

וְאֲשַׁדִּי עֲלֵיהּ. = ואחר כן אחזירן לישראל [כי ישארו פגומים]

עֲקֹר טוֹרָא = המשיך תפלות ישראל

בֵּת תִּלְתָּא פְּרָסִי, = שנמשכת מג' מוחין

וְאוֹתָבָה אֲרִישָׁה. = והמשיכה לתוך מוחו שנעשה דעת דס"א

והתיקון הוא:

אִתִּי עֲלֵה קוֹמְצָא = שבא [התפלה בבחי' דין של] הבעל כח

וְנִקְבֹּהָ, = והכניע הדעת והמוחין של הקליפה

וְנִחַת עֲלֵה אֲצוּאָרָה. = כי עמד בבית הבליעה שלו

בְּעָא לְמִשְׁלָפָה, = והוכרח להקיא מה שבלע

מִשְׁכּוּהָ שְׁנָה = וגם הוציא עצמות חיותו

[לְהָאֵי גִיסָא וּלְהָאֵי גִיסָא. = לא נתפרש]

מִשָּׁה [כְּמֶה הָיִי] = הנבואה

עֶשֶׂר אֲמִין. = יש בה עשרה מדריגות,

שְׁקָל נֶרְגָא = עי"ז זוכין לאמונה שהשי"ת ברא מעשי בראשית

בַּת עֶשֶׂר אֲמִין = בעשרה מאמרות [ועי"ז זוכין ל:]

וְשֹׁר = הריח, והשיר [איזה שיר?]

עֶשֶׂר אֲמִין = השיר של עשר [פשוט כפול משולש רבוע י יק יקו יקוק]. ועי" קול השיר:

וּמִחִיָּה בְּקֶרְסָלָה וְקִטְלָה = הכניע עקב דסטרא אחרא.

הלבשה חמישית

הלבשה חמישית של תיקוני המאמר בפסוק שפתח בו את המאמר: הקטע אחרון שרבינו הקדוש אמר בחייו [עיי' בימי מוהרנ"ת שמאריך מאריך בזה, שקטע זה הוסיף רבינו אחר ראש השנה, וזה היה סיום דברי תורתו וכו'].
וְזֶה פִּירוּשׁ: 'תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר'. בכסה ליום חגינו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב".

'תִּקְעוּ' – זֶה בְּחִינַת הַתְגַּלּוּת הַכְּבוֹד [שנעשה על ידי התפלה בבחי' דין של הבעל כח שעומד בצוואר הסט"א וגורם לו להקיא את הקדושות שבלע ואף עצמות חיותו שהוא בחי' גרים, (שזה ילביש אח"כ בתיבות 'כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב') שמזה נעשה 'התגלות הכבוד']. ראי' שתקיעה הוא התגלות הכבוד, [ראי' זו כבר הובאה לעיל בההלבשה של עניני ראש השנה]: בְּחִינַת 'וּתִקְעֶתוּ יְתֵד בְּמִקְוֶה נְאֻמָּן וְהָיָה לְכִסֵּא כְבוֹד'.

'בְּחֶדֶשׁ' – רומז על שני תיקונים של המאמר, ששניהם נקראין בשם 'חידוש' 1. זֶה בְּחִינַת 'חידוש העולם', 2. על בְּחִינַת שִׁיר חֶדֶשׁ הַגֵּ'ל שיתער בעת חידוש העולם לעתיד.

וזהו בחינת 'שופר' – בְּחִינַת הָרֶם פֶּשֶׁפֶר קוֹלֶךְ בְּנִ"ל, שה'שיר חדש' הרמז בתיבת 'בחדש' הוא שיר פשוט כפול משולש רבוע, ר"ת כשפר, שעי"ז יכול להרים קולו להוכיח כראוי.

אך מאחר שיש כאן דילוג של כמה תיקונים בין התגלות הכבוד לחידוש העולם ושיר חדש, לכן - וְהָדָר מִפְּרִשׁ אֵיךְ זֹכִינ׳ן עַל יְדֵי הַתְגַּלּוּת הַכְּבוֹד שֶׁהוּא בְּחִינַת 'תקעו', לְבְּחִינַת 'חידוש העולם' הן אמונה בחידוש העולם והן חידוש העולם דלעתיד, שאז יתער בְּחִינַת שִׁיר חֶדֶשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת בְּחֶדֶשׁ שׁוֹפֵר.

וְזֶהוּ: "בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲנֻנוּ". 'בְּכֶסֶה' – זֶה בְּחִינַת נְבוּאָה, [שבאה על ידי התגלות הכבוד], רבינו יפרש שבכסה שהוא מלשון כיסוי הוא רומז על נבואה. ומביא ראיה משולבת ש'בכסא' שהוא מלשון כיסוי - רומז על נבואה: שלב 1. בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית י"ח): "הַמֶּכֶסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה" שלב 2. פסוק זה המכסה וגו' שֶׁזֶה בְּחִינַת נְבוּאָה, ראיה שענין זה שאין הקב"ה מכסה כלום מצדיקים, רק מגלה להם הכול, זה בחינת נבואה: בְּחִינַת (עֲמוֹס ג): "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹקִים דְּבָר, כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים" נמצא שמה שאומר המכסה וגו', היינו שלא יכסה דבר מעבדיו הנביאים. וא"כ בכסה הוא נבואה – והיינו כי על ידי התגלות הכבוד נעשה התפשטות הנבואה.

'לְיוֹם חֲנֻנוּ' – הוּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה כפשטות הפסוק שכוונתו על יום חג ראש השנה [אף שכל תיקוני המאמר הוא בחי' ראש השנה כמבואר לעיל באות יא, אך בעיקר] כוונתו לב' דברים שר"ה מרמז על שניהם 1. זֶה בְּחִינַת 'אמונה' 2. שְׁנֵת־תִּקְוָן עַל יְדֵי 'תקוּן בַּח

הַמְדָּמָה, והטעם למה ר"ה מרמז על [דבר 2] 'תיקון המדמה' שֶׁהוּא המדמה הוא בְּחִינַת 'חג'. ראייה משולבת מב' פרטים ש'חג' רומז על תיקון כח המדמה: פרט א: בְּחִינַת (יִשְׁעִיה מ"ד) "וּבִמְחוּנָה יִתְאַרְהוּ". הרי ש'חג' [שהוא מלשון מ'חוג'ה] נקרא בשם יתארהו. פרט ב': מה זה יתארהו? 'יִתְאַרְהוּ' – הֵינּוּ תֵּאָרִים וְשִׁבְחִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת כַּח הַמְדָּמָה, כִּי כָּל הַתֵּאָרִים וְהַשִּׁבְחִים שֶׁאֵנוּ 'מְדַמִּין' אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הֵם בְּחִינַת הַמְדָּמָה, ו'הטעם': כִּי בַּפְּנִימִיּוֹת הַשֶּׁכֶּל הוּא יִתְבָּרַךְ מִפְּשָׁט לְגִמְרֵי מְכַל הַשִּׁבְחִים וְהַתֵּאָרִים. נִמְצָא שֶׁכָּל הַשִּׁבְחִים וְהַתֵּאָרִים אֵינֶם בָּאִים מֵהַשֶּׁכֶּל, רַק הֵם בְּחִינַת הַמְדָּמָה. עַד עַכְשֵׁיו בִּיָּאָר לִמָּה תֵּאָרִים וּשְׂבָחִים בָּאִים מֵהַמְדָּמָה, וְעַתָּה מִבְּאֵר מִדּוּעַ הוּא תְּלוּי דּוּקָא כַּשֶּׁכַּח הַמְדָּמָה הוּא 'מִתּוֹקֵן': וְעַל כֵּן כִּשְׁהַמְדָּמָה מְבָרַר וּמְתַקֵּן אֵין יְכוּלִים לְסַדֵּר שִׁבְחִים וְתֵאָרִים לוֹ יִתְבָּרַךְ כִּי כִּשְׁאִין הַמְדָּמָה מְתַקֵּן, אֵין אֵין יוֹדְעִים כָּלֵל לְתֵאָר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּבְיָכוּל, בְּשִׁבְחִים וְתֵאָרִים, כִּי כָּל הַשִּׁבְחִים וְהַתֵּאָרִים הֵם בְּחִינַת הַמְדָּמָה כַּנִּ"ל. עַתָּה חוֹזֵר לִסְכֵּם שֶׁזֶה רִמּוּז בְּתִיבַת 'חג' ['חגיגה']: וְזֶה בְּחִינַת 'חג' בְּחִינַת "וּבִמְחוּנָה יִתְאַרְהוּ" הֵינּוּ תֵּאָרִים כַּח הַמְדָּמָה.

עַכְשֵׁיו יַעֲבֹר לִפְרֹט 2 הַמְרומז בְּתִיבַת 'ליום חגיגה' [שפשוטו הוּא רֵאשׁ הַשָּׁנָה]: כִּי נִתְבָּאֵר בַּהֲתוֹרָה ש-וְעַל יְדֵי זֶה ע"י תֵּיִקוֹן כַּח הַמְדָּמָה [שֶׁמְרומז בְּתִיבַת 'חג'] נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה, וּמִבְּאֵר רִבִּינוּ שֶׁגַּם שֶׁלֹּב זֶה שֶׁל תֵּיִקוֹן הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת 'רֵאשׁ הַשָּׁנָה' כִּידוּעַ שְׂבָרָשׁ הַשָּׁנָה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה [תֵּיִקוֹן הַמַּלְכוּת], וְהַטֵּעַם לִמָּה ר"ה מְרמז עַל תֵּיִקוֹן הָאֱמוּנָה? כִּי עֶקֶר 'רֵאשׁ הַשָּׁנָה', שֶׁאֵין הוּא 'חִידוּשׁ הָעוֹלָם', וְרֵאשׁ לִזֶּה, כִּמוֹ שֶׁאֵמְרוּ חז"ל: כִּי 'בְּתֵשֶׁרִי נִבְרָא הָעוֹלָם' הֵינּוּ שֶׁאֵין הוּא חִידוּשׁ הָעוֹלָם, הוּא תְּלוּי בְּאֱמוּנָה כַּנִּ"ל רְצָה לִוְמֵר, שֶׁמֵּאֲחֵר שְׂבָרָה הוּא חִידוּשׁ הָעוֹלָם, וְהֵלֵא חִידוּשׁ הָעוֹלָם

הוא תלוי באמונה, נמצא שר"ה דהיינו 'יום חגיגו' הוא בחינת אמונה, [סגנון הדברים הוא: "כי

עיקר ר"ה שאז הוא חידוש העולם (ומפסיק להביא רא' לזה: כי אמרו חז"ל כי בתשרי נברא העולם. וחזור לדבריו הראשונים, "כי עיקר

ראש השנה....) הוא תלוי באמונה"]. ועכשיו מסכם הפסוק וזה: 'בַּכֶּסֶא לְיוֹם חֲגִגּוֹ, בִּי עֶקֶר

תִּקְוֹן הַמֶּדְבָּה וְהָאֱמוּנָה בְּחִי לְיוֹם חֲגִיגּוֹ, ¹כי חג הוא תיקון המדמה, ²וליום חגיגו שהוא

ר"ה דהיינו חידוש העולם שנעשה על ידי אמונה, הִיא עַל יְדֵי נְבוּאָה כִּנּוּ"ל בְּחִי בְּכֶסֶא.

ידיעה חדשה, על פי מה שנתבאר כאן: וְעַל כֵּן הִיּוֹת ¹שחידוש העולם [שהוא בחינת ר"ה]

נעשה על ידי אמונה, ²ונתבאר לעיל שבשעת מתן תורה נתחזקה האמונה, לכן 'רֹאשׁ

הַשָּׁנָה' שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אֱמוּנָה' כְּנוּדַע [וכמבואר לעיל], – עֶקֶר רֹאשׁ הַשָּׁנָה תִּלּוּי

בְּסִיּוֹן, שֶׁהוּא קְבָלַת הַתּוֹרָה, כי בקבלת התורה זכו לרוח נבואה על ידי משה רבן של

הנביאים, ופסקה זוהמתן היינו זוהמת הנחש שהוא האמונות כזביות, וזכו אז לאמונה

שלימה בה, שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְתַּקֵּן הָאֱמוּנָה כִּנּוּ"ל.

כאן מסכם סדר התיקונים בתוך הפסוק: וְעַל יְדֵי תִקְוֹן הַמֶּדְבָּה וְהָאֱמוּנָה, שְׁנִתְתַּקֵּן

עַל יְדֵי נְבוּאָה בְּחִינַת: "בַּכֶּסֶא [נבואה] לְיוֹם חֲגִיגּוֹ [מדמה ואמונה]" עַל יְדֵי זֶה

זוֹכִין לְבְּחִינַת 'חֲדוּשׁ הָעוֹלָם', בְּחִינַת 'שִׁיר חֲדָשׁ' הִנּוּ"ל שֶׁהוּא בְּחִינַת

"בְּחֲדָשׁ שׁוֹפָר".

וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּגִלוֹת הַכְּבוֹד, בְּחִינַת 'תִּקְעוּ' כִּנּוּ"ל, בִּי עַל יְדֵי

הַתְּגִלוֹת הַכְּבוֹד, זוֹכִין לְהִתְפַּשְּׁטוֹת הַנְּבוּאָה וְכוּ' כִּנּוּ"ל [שמרומוז בתיבת

'בְּכֶסֶא'].

ועכשיו חוזר לבאר האיך זוכין להתגלות הכבוד? וְכָלֵל כָּל הַבְּחִינּוֹת הָאֵלּוּ נַעֲשִׂין

עַל יְדֵי בְּחִינַת 'בִּי חֶק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁפֵּט לְאַלְקֵי יַעֲקֹב' שֶׁהוּא בְּחִינַת

מִטָּה עַז הִנּוּ"ל כְּמִבּוֹאָר לְעִיל בְּאוֹת יֵא שְׁפִסּוֹק זֶה רֹמֵז עַל הַתְּפִלָּה בְּחִי דִין שְׁגוֹרֵם הַקּוֹאֹת

בְּחִי גֵרִים כִּי חֶק לִישָׁנָא דְּמִזּוֹנָא וְכוּ' הִינּוּ הַמּוֹזֵן שְׁמוּצִיָּאִים מֵהֶסְטָא עַל יְדֵי 'מִשְׁפָּט לְאַלְקֵי

יעקב היינו התפלה בבחי' דין ומשפט, כַּנ"ל שְׁעַל יְדֵי זֶה נַעֲשִׂין כָּל הַבְּחִינֹת הַנ"ל
היינו שעי"ז נעשה 'תקעו' שהוא בחי' התגלות הכבוד, ו'בכסא' שהוא התפשטות רוח
נבואה, ו'ליום חגיגו' שהוא תיקון כח המדמה ותיקון האמונה, ו'בחדש שופר' שהוא חידוש
העולם והתעוררות השיר חדש כשפ"ר, שעי"ז מוסיף ריח טוב ויראה בנשמות ויכול להוכיח
כראוי כַּנ"ל.

ונסכם הפסוק:

תקעו = מרמז על כבוד

וממשיך קורה, שעל ידי כבוד [זוכין לכמה שלבים עד שלבסוף] זוכין ל:

בחדש = אמונה בחידוש העולם, וחידוש העולם דלעתיד, ועי"ז זוכין ל: שופר = שיר
שיתער לעתיד

ומפרש האיך זוכין על ידי כבוד [תקעו] לאמונה בחידוש העולם וחידוש העולם דלעתיד
[ששניהם מרומזים בתיבת 'בחדש']? ומפרש כי על ידי כבוד [תקעו] זוכין ל:

בכסא = נבואה, ונבואה מביא לב' דברים, שמרומזים בתיבת:

ליום חגיגו = 1) תיקון המדמה, 2) תיקון האמונה [שאמונה הוא 'בחדש', כנ"ל]

ועכשיו חוזר לתחילת החשבון, האיך זוכין לכבוד [שמרומז בתיבת תקעו]? על ידי:

כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב = תפלה בבחינת דין

אשרינו!!!!

ניתן להשיג את הקונטרס
אצל הנציגים כדלהלן

בית שמש

ביהכנ"ס תמימי דרך
ר' אלעזר קעניג

תפארת הנחל
ר' שמעון נתן גולדברגר

אור הנחל
ר' יוסף ברזין

נחלת חן
ר' אלעזר מרדכי רוזנפלד

נעימות הנחל
ר' יהודה לייב פרידמן

ברסלב רמה ד' 3
ר' מנחם דייטש

צפת

אור הצדיק
ר' חיים בנימין אנשין

הר יונה

ביהכנ"ס ברסלב
ר' נחמן מלמד

ירושלים

חנות משך הנחל

ביהמ"ד הגדול מאה שערים
ר' משה קליגר

קהילת קרן אור
ר' יהודה שטרנפלד

נועם השם
ר' וואלווי שוורץ

ביתר

כולל חצות ביתר
ר' אהרן רוזנבלט

בני ברק

ספרית לב הנחל

משיבת נפש
ר' יישכר פפר

ברכפלד

מכירת הספרים של ר' נחמן פרץ

